

Janya's Beauty Salon
 85-03 Roosevelt Ave.
 Jackson Heights NY 11372
 •Threading Waxing •Facial Men & Women •Anti-Aging Facial
 •Bleach •Hair Cut, Color and Style
 Info: (718) 205-7832
 • (846) 764-3316

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਜ਼ੋਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬੌਬੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ
 (ਸੈਲ): 718-757-7809
 ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
 (ਫੈਕਸ): 516-439-5418
 ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬੌਬੀ
 ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ
 ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਜ਼ੋਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।
 Address: 1st Park Ave., 2FL, Manhasset, NY 11030

Bandna's Beauty Salon
 Open 7 days 10:00 am to 8:30 pm
 •Threading •Eye Brows & Full Face •Full Body Waxing •Color •Highlights •Hair Styling •Henna Tattoos •Brazilian Keratin
 •Hair Cut •Men's Hair Cut •Facial •Manicure •Pedicure
 Tel: 718.335.1599 Cell: 917.463.8806
 71-01 Northern Blvd Jackson Heights NY 11372

Twelfth Year in Publication

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 12, Issue 36, September 3, 2011

20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਫਿਰ ਦਰਕਿਨਾਰ

ਆਇਰੀਨ ਨੇ ਮਚਾਈ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਮੰਗ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਡਾਢਾ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਖਿਲਾਫ ਬੇਹੱਦ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਖਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਵੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।
 ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹਸਤੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰੋਅ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨ 1954' ਜਾਂ 'ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਤਿੱਖਾ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ ਅਸਰ

ਕਾਨੂੰਨ 1955' ਅਧੀਨ ਕਿਉਂ ਕਰਾਉਣ; ਜਦਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਪਾਰਸੀਆਂ ਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਾਨੂੰਨ 1909 ਵਿਚ ਤਰਮੀਮ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਬਾਬਤ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 2007 ਵਿਚ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਜਨਤਕ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਥਾਈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 4 ਦਸੰਬਰ 2007 'ਚ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਾਨੂੰਨ 1909 ਵਿਚ ਸਾਧਾਰਨ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਉਸ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਏ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਸਾਬਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀਆਂ-ਐਚ.ਆਰ. ਭਾਰਦਵਾਜ ਅਤੇ ਐਮ. ਵੀਰੱਪਾ ਮੋਇਲੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
 ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ

ਈ.ਐਮ. ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਨਚੀਅੰਪਨ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2007 ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਕੇ.ਐਨ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਕਾਇਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ 2006 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
 ਸਾਬਕਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਹੁਤ ਹਾਂਦਰੂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਚਿਰਕੋਈ ਮੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਦੀ ਸੀ।
 ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਾਨੂੰਨ 1909 ਵਿਚ ਤਰਮੀਮ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਉਣ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਤਟ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਆਏ ਤੂਫਾਨ ਆਇਰੀਨ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤ ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 23 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਚੌਕਸੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾ ਲਈਆਂ ਸਗੋਂ ਅਰਬਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਉਧਰ, ਕਾਇਨੈਟਿਕ ਅਨੈਲਾਸਿਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਇਰੀਨ ਨਾਲ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ

ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤ ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਇਰੀਨ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਬੀਮੇ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।
 ਕਾਇਨੈਟਿਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖੋਜ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਚੱਕ ਵਾਟਸਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਇਰੀਨ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਏ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਤੂਫਾਨ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅਖੀਰ (ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ) ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਘੱਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਾਟਸਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਇਰੀਨ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ 30 ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ। ਨਾਰਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਤੋਂ ਬੋਸਟਨ ਤਕ

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਅੜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਝੁਕਾਈ ਸਰਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਵਿੱਚਿਆ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੀ 'ਲੋਕ ਲਹਿਰ' ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਝੁਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਨਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਮਿਲੀ ਹਮਾਇਤ ਨੇ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਗਲ-ਸੜ ਚੁੱਕੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਖਫਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਇਹ ਅੱਗ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਖਾਕ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 'ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤ' ਵੀ ਹਿੱਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪਿਆ।

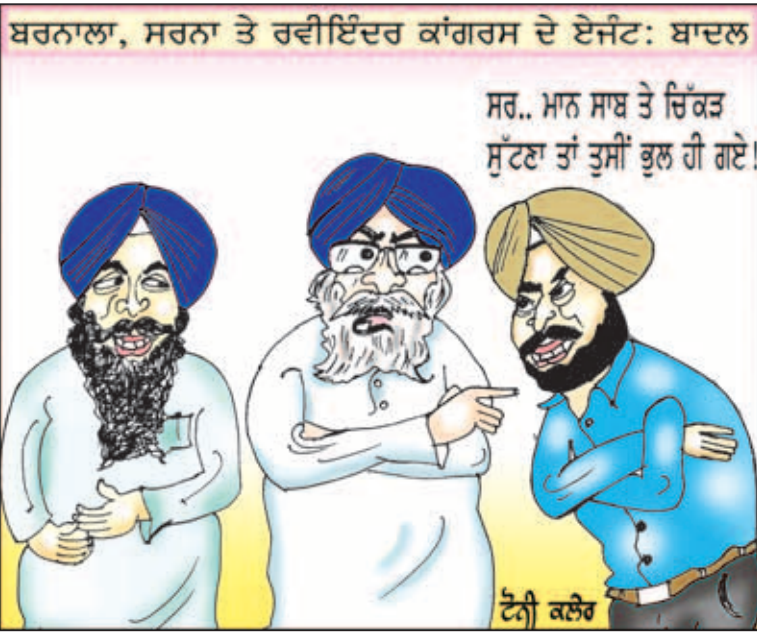

ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਇਰਕਾ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਹਿਦ ਵਾਲਾ ਨਾਰੀਅਲ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਵਰਤ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਅੰਨਾ ਬੁਲਾਉਣ ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜੇ ਅੱਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਪੂਰੀ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤਣ ਲਈ

ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਪਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਦਾ 288 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵਰਤ ਦੇ ਬਾਲੜੀਆਂ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਇਰਕਾ ਨੇ ਸ਼ਹਿਦ ਵਾਲਾ ਨਾਰੀਅਲ ਪਾਣੀ ਪਿਆ ਕੇ ਤੁੜਵਾਇਆ।
 ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਲਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਨਾ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਨਾ ਨੇ ਮੁੜ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਨਾ ਦੀ ਅੜੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਮਜਬੂਤ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਨਾ ਨੇ 13ਵੇਂ ਦਿਨ ਆਪਣਾ ਵਰਤ ਤੋੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰਾਂ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ
www.011india.com
 ਇਹ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।
\$25 2000 MINUTES*
 No Pin Needed
 No Connection Fee
 No Monthly Fee
 USE FROM HOME OR CELL PHONE
 GlobeTel Comm. 1.800.914.1013
 ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਵਿਚ 16 ਮੌਤਾਂ

ਮਨੀਲਾ: ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਵਿਚ ਆਏ ਵੱਡੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨ ਨਾਨਮਦੌਲ ਕਾਰਨ 16 ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਲੋਕ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਖੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੂਫਾਨ ਨਾਨਮਦੌਲ ਕਾਰਨ 61,000 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਲੂਜ਼ੋਨ ਟਾਪੂ ਦੇ ਉਤਰੀ ਪਾਸੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਇਸ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ ਚਟਾਨਾਂ ਡਿੱਗੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰੀ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਸਿਵਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਖੀ ਬੋਨਿਤੋ ਰਾਮੋਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੌਤਾਂ ਚਟਾਨਾਂ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਅੱਠ ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਪਤਾ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ਹੇਠ ਦਬਣ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵਹਿ ਜਾਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸੰਪੂਰਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਗਿਆਰਾਂ ਸਤੰਬਰ, 2001 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਅਵੇਅਰਨੈਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਖਵਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ

ਯਾਰਕ ਦੀ ਕੁਈਨਜ਼ ਕਾਉਂਟੀ ਵਿਚ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀਆਂ 63 ਬੁੱਚਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਖੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਬੈਂਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰਕ ਹੇਦਨ ਜੋ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ 8 ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ, ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮੱਦਦ

ਖੱਬਿਓ--ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਧਨਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਮਾਰਕ ਹੇਕਨ, ਬੋਮਸ ਗਲਾਂਟੇ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਰੁਬੀਨ ਵੈਲਸ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੇ ਬਾਲਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ।

ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਿਊ

ਕੀਤੀ। ਸੈਂਟਰਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ 'ਚੋਂ ਐਸ.ਟੀ.ਐਨ. ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਕੈਮੀਲੀ ਬੈਰਟ ਨੇ ਵੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੁਈਨਜ਼ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ (63ਵੀਂ ਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਬੁੱਚ) ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਭੇਟ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੁਈਨਜ਼ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਬੋਮਸ ਗਲਾਂਟੇ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮਿਸਟਰ ਰੁਬੀਨ ਵੈਲਸ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਪਹੁੰਚੇ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਅਵੇਅਰਨੈਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸ. ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਅਤੇ ਮਾਰਕ ਹੇਕਨ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ। ਕੌਂਸਲਮੈਨ ਰੁਬੀਨ ਵੈਲਸ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੀਟਿੰਗ 4 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਉਦਮ ਨਲਾ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਜੁਗੋ-ਜੁਗ ਅਟਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਡੋਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਅਦਬੀ ਉਤੇ ਸਖਤ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਗਰਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 4 ਸਤੰਬਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 3 ਵਜੇ ਗੁਰੂਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਬ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਗੁਰਭੋਜ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਮਿਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਵਾਸਤੇ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਕਰਕੇ ਸਿਟੀ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਪਰਮਿਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਵਾਲੀ ਰਸਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸੀਸ ਉਤੇ ਟਿਕਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੁਆਲੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਕੇ ਨਿਭਾਈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪਰਮਿਟ ਲੈ ਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਫੋਨ 718-974-

4827, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੋਨ 917-892-2401 ਜਾਂ ਗੁਰਭੋਜ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ ਫੋਨ 347-739-5202 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਦੱਸਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 'ਸ਼ੋਹਰਤ' ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣੀਆਂ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਹਿਮ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਜਸਟਿਸ ਅਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੰਬਰਦਾਰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਸਨਾਖਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਖਜਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲੀਆ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਸਟਿਸ ਅਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਮਾਣ ਭੱਤਾ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਖਜਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਭਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਦੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਆਇਰੀਨ ਨੇ ਮਚਾਈ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ

ਚੱਲੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਰਨ ਹਾਲੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੂਫਾਨ ਆਇਰੀਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਉਭਰਣ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਕਈ ਹਫ਼ਤੇ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਿਆਨਕ ਸਮੁੰਦਰੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਦਿਆਂ ਢਾਈ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੰਤਜ਼ਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਬੈਲਕਾਹਕ ਤੇ ਚਿਨੂਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਐਂਡਰਿਊ ਕੌਮੋ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਮੈਨਹਟਨ, ਬਰੁਕਲਿਨ ਤੇ ਕਵੀਨਜ਼ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਢਾਈ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਨੇੜਲੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਕੋਪ ਮੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਆਵਾਜਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 468 ਸਬਵੇਅ ਸਟੇਸ਼ਨ, 840 ਮੀਲ ਰੇਲ ਮਾਰਗ, ਬੱਸ ਤੇ ਯਾਤਰੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਆਵਾਜਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੰਮਕਾਜ ਵਾਲੇ ਦਿਨ 85 ਲੱਖ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਉਧਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਆਰਮੀ ਤੇ ਏਅਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਕਰਡ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ 900 ਫੌਜੀ ਤੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੱਡੀਆਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 175 ਵਾਧੂ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਉਤਰੀ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਮਗਰੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਵਰਜੀਨੀਆ ਤੇ ਮੈਸਾਚੂਸੈਟਸ ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਲੋਰਿਡਾ, ਉਤਰੀ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ, ਵਰਜੀਨੀਆ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ, ਡੇਲਵੇਅਰ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਕਨੈਕਟੀਕਟ ਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰਾਂ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਤੂਫਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਵਰਜੀਨੀਆ, ਮੈਸਾਚੂਸੈਟਸ ਤੇ ਉਤਰੀ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਮੀਂਹ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾਲ 100 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੂਫਾਨ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਰਬੱਲੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ

ਦੇਸੀ ਵਰਲਡ ਰੇਡੀਓ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੈ

ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖਾਲਸ

ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ

ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਨ ਪਸੰਦ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।
35000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ, WIFI ਇੰਟਰਨੈਟ ਰੇਡੀਓ 24 ਘੰਟੇ

*ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 27 ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਥੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਚਲੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 125 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣੋ

*ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੁਣੋ। ਰੇਡੀਓ ਹਮਸਫਰ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਧਮਾਲ ਰੇਡੀਓ, ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਦੇਸ ਪਰਦੇਸ, ਸਾਡੀ ਆਵਾਜ਼, ਪੰਜ ਪਾਣੀ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ, ਬੀ ਬੀ ਸੀ ਹਿੰਦੀ, ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ, ਸ਼ਬਨਮ ਰੇਡੀਓ, ਢੋਲ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਮਨਪਸੰਦ ਜੁਬਾਨਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣੋ।

*ਰੇਡੀਓ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ *ਰੇਡੀਓ ਵਰਤਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨ *ਰੇਡੀਓ ਵਿਚ ਦੋ ਅਲਾਰਮ ਹਨ-ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਅਲਾਰਮ ਵਿਚ ਫਿਟ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ
Desi Bazar, 916 E. Main Street #118,
Greenwood, IN (Tel: 317-888-2040)
'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
www.desiworldradio.com, info@desiworldradio.com
Toll Free Number: 1-800-604-6024

ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਕੇ ਚੰਗੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾਓ

ਆਰਡਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਰੇਡੀਓ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇਗਾ

ਗਦਾਫੀ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਅਲਜੀਰੀਆ ਵੱਲ ਦੌੜਿਆ

ਤ੍ਰਿਪੋਲੀ: ਲੀਬੀਆ ਦੇ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਮੁਅੱਮਰ ਗਦਾਫੀ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਤੋੜਦਿਆਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤ੍ਰਿਪੋਲੀ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾਉਣਗੇ। ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਗਦਾਫੀ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਟ੍ਰਾਂਸਿਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੁਸਤਫਾ ਅਬਦਲ ਜਲੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੀਬੀਆਈ ਫੌਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਲੀਬੀਆ ਤੇ ਗੱਦਾਫੀ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸਿਰਤੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਮਰਥਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਾਇਮ

ਕਰਨ 'ਚ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਗਦਾਫੀ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ

ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਕਈ ਸੁਰੰਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਗੱਦਾਫੀ ਦੇ ਮਹਿਲ ਬੀਲਅਲ ਅਜੀਜ਼ਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬਾਗੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਤ੍ਰਿਪੋਲੀ ਉਪਰ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਇਕ ਤ੍ਰਿਪੋਲੀ ਹੈ।

ਇਰਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਲੀ ਅਕਬਰ ਸਾਲੇਹੀ ਨੇ ਲੀਬੀਆ ਦੇ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਕੌਮੀ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ੀਸ਼ਨ ਕੌਂਸਲ (ਐਨ.ਟੀ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਤਹਿਰਾਨ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, "ਐਨ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਾਲੇਹੀ ਨੇ ਲੀਬੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਬਾਗੀ ਨੌਤਾ ਮੁਸਤਫਾ ਅਬਦਲ ਜਲੀਲ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲੇਹੀ ਨੇ ਐਨ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਪੋਲੀ 'ਤੇ ਧਾਵੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਰਾਨ ਵੱਲੋਂ ਲੀਬੀਆ ਦੇ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਵੀਂ ਮਾਨਵੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਦਾਫੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਾਫੀਆ, ਬੇਟੀ ਆਇਸ਼ਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਹਾਨੀਬਲ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲਜੀਰੀਆ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਅਲਜੀਰੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਲੀਬੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਗਦਾਫੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਆਇਸ਼ਾ ਨੇ ਅਲਜੀਰੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਗਦਾਫੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਖਾਮਿਸ ਤ੍ਰਿਪੋਲੀ ਨੇੜੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਗਦਾਫੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਗੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਰ ਮਿਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਅਲਜੀਰੀਆ ਤੋਂ ਗਦਾਫੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਗੱਦਾਫੀ ਨੂੰ ਫੁੱਡਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਗਦਾਫੀ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਨਾਟੋ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੰਬਾਰੀ ਵਿਚ ਢਹਿਢੇਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੜਾਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਫੋਰਸਾਂ ਦੀਆਂ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਅਜੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਦਾਫੀ ਦੇ ਤੱਟੀ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਦੂਰ ਦਰਾਜ ਮਾਰੂਥਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਿੰਸਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ

ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸੰਦੀਪ ਤੇ ਸਰਦਾਰਾ 'ਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਟਰਾਫੀ ਲਈ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਟੀਮ 'ਚੋਂ ਨਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸ਼ਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਦੋ-ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸ਼ਨਹੀਨਤਾ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸੰਦੀਪ ਤੇ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਾਕੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਉਕਤ ਖਿਡਾਰੀ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਇਕ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਪੋਰਟਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਭਾਰਤੀ ਉਲੰਪਿਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਐਥਲੈਟਿਕਸ ਸੰਘ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਤੇ ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਦੋ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋਵਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਈ ਵਿਚ ਸੁਲਤਾਨ ਅਜ਼ਲਾਨ ਸ਼ਾਹ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਲਈ ਟੀਮ 'ਚ ਨਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਕੌਮੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ ਹੀ ਬੈਲਜੀਅਮ ਲੀਗ ਖੇਡਣ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਉਕਤ ਦੋਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀ ਅਰਜੁਨ ਗੱਲਪਾ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਐਂਡ੍ਰਿਅਨ ਡਿਸੂਜਾ ਸਮੇਤ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਗਏ ਸਨ। ਸੰਦੀਪ ਤੇ ਸਰਦਾਰਾ ਨੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਟਰਾਫੀ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਟੀਮ 'ਚੋਂ 23 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸਦਰ ਓਬਾਮਾ ਦਾ ਚਾਚਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਬੋਸਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੇ 67 ਸਾਲਾ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੇਫੀਪਣ ਦੇ ਤਿੰਨੋਂ ਟੈਸਟ ਫੇਲੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚੇ ਮੁਤਾਬਕ ਮੈਸਚਸਟਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਫਾਰਮਿਗਮ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਓਨਿਆਂਗੋ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੇਗਾ।

ਓਨਿਆਂਗੋ ਓਬਾਮਾ ਕੀਨੀਆ ਦਾ ਮੂਲ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਪਿਤਾ ਦਾ ਮਤਰੇਆ ਭਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਨੀਆ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅਮਰੀਕੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਸਟਮਜ਼ ਵਿਭਾਗ (ਆਈ.ਸੀ.ਈ.) ਹੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਆਈ. ਸੀ.ਈ. ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਟੀਕਾ-ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

Restaurant For Sale

Elegant Indian Restaurant for sale in Indianapolis, Indiana

*High Traffic Area *Good Customer Base *Plenty of Parking *Open Since 1993 *Beer/Wine License *55 Seat

Monthly Sales \$45,000-50,000
Price: \$125,000.00

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) 'ਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦਾ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

> 55 ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਟੇਬਲ
> ਬੀਅਰ ਅਤੇ ਵਾਈਨ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ
> ਵਧੀਆ ਪਾਰਕਿੰਗ > 1993 ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚਲਦਾ

Call (317) 513-8510

Satwant Kaur Takk

Lose Weight Feel Great

ਮੈਂ ਇਹ ਸ਼ਰੀਰ ਵਿਚ 40 ਪੌਂਡ ਭਾਰ ਖਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜੇਹਾ ਭਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Before : 165 Lbs.
After : 125 Lbs.
Lost 40 Lbs.

All Herbal, American Doctors' formulated and Guaranteed Results

ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਜੌਤੀ ਬੂਟੀਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਤੀਜੇ

Business Opportunity

International Company looking for serious people to work from home-part time or full time. Great earning potential, full training and support provided. To attend training in your area.

For more info. call:
Sukhpreet Kaur Indiana
Ph:317-884-3557
Sharanjeet Kaur
Ph:317-332-1387

spkaurus@yahoo.co.in - www.shopherbalife.com/skaur

ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ!

1.888.888.9914

Orin

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਜਿਹੜੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਜਾਨ ਨੁਖੀ ਕਰੋ

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਮੈਂਟ 70% ਤੱਕ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਲੇਟ ਫੀਸ ਅਤੇ ਓਵਰ ਲਿਮਿਟ ਫੀਸ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਹਾਲ ਕਰਾਓ,
ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਤੋਂ ਬਚੋ!

WE CAN HELP YOU TO RESOLVE YOUR IRS TAX DEBT TODAY

- » #1 Ranked By Numerous Organizations
- » 100% Confidential
- » Achieve Financial Peace of Mind
- » Help Stop Wage Garnishments And Bank Levies
- » Get The Fastest Possible Solution
- » Help You Have Peace Of Mind

CREDIT CARD

0000 0000 0000 0000

CARDHOLDER

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਤੇ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚੋਣ ਗੱਠਜੋੜ ਤੈਅ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੋਏ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਲੜਣਾ ਤਕਰੀਬਨ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅੜਿੱਕਾ ਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਜਲਦ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚੋਣ ਗੱਠਜੋੜ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਬਾਕਾਇਦਾ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਸੁਭ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.) ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਵਿਰੋਧੀ ਅਕਾਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨਾਲ ਵੀ ਚੋਣ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 90 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਲਿਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਲੱਖ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 65 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.) ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਡਾ. ਦਿਆਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਹਮ-ਖਿਆਲੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜਾ ਫਰੰਟ ਦੇਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਫਰੰਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੀਜਾ ਫਰੰਟ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਆਲੋਚਨਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਤੀਜਾ ਫਰੰਟ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਏਜੰਟ ਬਣ ਕੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਜਿਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਤੱਥ ਦਰ ਕਰ ਲਵੇ ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਵਾ ਦੇਣਗੇ।

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਰੰਟੀ ਯੋਜਨਾ (ਮਨਰੋਗਾ) ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ 1200 ਤੋਂ 1400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਰੋਗਾ ਅਧੀਨ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਬਦਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 5000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣੇ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਰਫ 526 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ 385 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 35 ਫੀਸਦੀ ਰਕਮ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ 'ਤੇ ਖਰਚ ਹੋਈ।

ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ 526 ਕਰੋੜ ਵਰਤੇ

ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਕੋਲ ਹੋਰ ਫੰਡ ਦੇਣ ਦੀ ਫਰਿਆਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਹੱਥ ਪੱਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਚਪੀਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਚਾਰ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਲਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਹੁਡਕੋ ਤੋਂ 750 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਜਲਦੀ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਨਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਗਰਾਂਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਚਾਰ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕਰੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਈ 110 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਰਚ 2011 ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਕੇ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਕਰਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਸੀਲਾ ਮੰਤਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਂਸਲ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਜੈਕਟਾਂ ਲਈ 163 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਹਿਰਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ ਲਈ 3769.35 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਖੇਤੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ 3498.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਲਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦਾਗੇ ਤੇ ਪ੍ਰਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣਗੇ।

ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਰੰਭੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਭ ਨਾ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 20 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਹਰ ਕਾਰਡ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲ 'ਚ ਸੌ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਸੌ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਰਕਮ ਤਕਰੀਬਨ 13 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ (12,324 ਰੁਪਏ) ਬਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਾਰਡ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 6.95 ਲੱਖ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਫੰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 1200 ਤੋਂ 1400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣੇ ਸਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਾਰਨ 2008-09 'ਚ ਸਿਰਫ 114.85 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਸਿਰਫ 72.36 ਕਰੋੜ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 44.54 ਕਰੋੜ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੇ 20.66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਹੀਆਂ ਤਸਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਉਪਰ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 2009-10 'ਚ ਵੀ ਕੰਮ ਮੰਗ ਰਹੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 7.50 ਲੱਖ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ 1300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 209.16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ। ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਰਕਮ 'ਚੋਂ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ 44 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਾਂ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ 'ਤੇ ਹੀ ਖਰਚ ਹੋ ਗਏ ਤੇ 106 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਫੰਡ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਹੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਗਠਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਹਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 30-32 ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ

ਬਾਰਨਾਲਾ ਰਾਜ ਭਵਨ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ; ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਸਰਗਰਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਥੇਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰਨਾਲਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 11 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਨੀਜੇਰੀ ਰੋਸਈਆ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਫਾਰਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਝ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ. ਬਾਰਨਾਲਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਾਰਨਾਲਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਰਨਾਲਾ) ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ. ਬਾਰਨਾਲਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ

ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸ. ਬਾਰਨਾਲਾ 1985 ਤੋਂ 87 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਸ. ਬਾਰਨਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1990 ਵਿਚ 7 ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਹ ਨਵਾਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਉਹ ਦਸੰਬਰ 1990 ਤੋਂ 18 ਮਾਰਚ 1993 ਤੱਕ ਅੰਡੇਮਾਨ ਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਰਹੇ। ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਨਵਾਂ ਸੂਬਾ ਬਣਨ 'ਤੇ 2000 ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਰਾਜਪਾਲ ਬਣੇ ਤੇ 2003 ਤੱਕ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹੇ। 2003 ਤੋਂ 2004 ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ 18821 ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮ ਤੇ ਭਗੌੜੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 18821 ਬੰਦੇ ਭਗੌੜੇ ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮ ਹਨ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 31 ਦਸੰਬਰ, 2010 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 6556 ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮ ਤੇ 13682 ਭਗੌੜੇ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਗੌੜੇ ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 821 ਤੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2436 ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 608 ਤੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1587 ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਦਿਹਾਤੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤੀਸਰੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 539 ਤੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1400 ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਥੇ 62 ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮ ਤੇ ਇੰਨੇ ਹੀ ਭਗੌੜੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 95 ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮ ਤੇ 37 ਭਗੌੜੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 340 ਤੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1210, ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ 171 ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮ ਤੇ 137 ਭਗੌੜੇ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 440 ਤੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 609, ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 357 ਤੇ 372, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ 372 ਤੇ 492, ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ 206 ਤੇ 260, ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ 53 ਤੇ 102, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਚ 245 ਤੇ 217, ਖੰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 167 ਤੇ 361, ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ 132 ਤੇ 239, ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 125 ਤੇ 194, ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ 168 ਤੇ 448, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 296 ਤੇ 316, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ 167 ਤੇ 541, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ 83 ਤੇ 67, ਮੋਗਾ ਵਿਚ 314 ਤੇ 283, ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ 164 ਤੇ 264, ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ 96 ਤੇ 139, ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ 103 ਤੇ 94 ਤੇ ਜੀ.ਆਰ.ਪੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 20 ਤੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 340 ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। 31 ਦਸੰਬਰ, 2010 ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ 20238 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ, ਉਥੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 18821 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਕੇ 6352 ਤੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12469 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 204 ਤੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 1213 ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚਲੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮ 'ਸਿੱਖ ਅਤੇ 9/11' ਲਈ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵਰਤਣ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਸਿੱਖ ਅਤੇ 9/11' ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਬੋਰਡ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ 9/11 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਕਦਾਚਿਤ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗੇ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵਾਂਗੇ ਜਿਥੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤੇ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ (1984-97) ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਠਾਣਾ ਅਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਹ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦੀ ਮਹਿੰਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਹਿਜ ਦਿਖਾਵਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਬਦਨਾਮੀ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਹਾਲੀਆ ਹੁਕਮ ਆਮ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ

ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ (ਬਿਊਰੋ): ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਸਕੱਤਰ ਨੈਪੋਲੀਟਾਨੋ ਵਲੋਂ ਲੰਘੀ 18 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਉਪਰੰਤ ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਲਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਫੁੱਫੀਆਂ ਖਬਰਾਂ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਆਮ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦਿਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਉਪਰ ਬਿਲਕੁਲ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਏ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਲਾਨ ਕੋਈ ਆਮ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਕੇ ਹੋਣੇ ਯਾਨੀ ਲੀਗਲ ਸਟੇਟਸ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਮਨੋਰਥ ਕੋਰਟ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤਰਜੀਹ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾ ਕੇ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਿਕਿਓਰਟੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਵਰਕਿੰਗ ਗਰੁੱਪ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਪਏ ਘੱਟ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵਧੀ ਤਰਜੀਹ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਛੇਤੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਕਾਇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਂ

ਵੱਧ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲਾ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਕੇਸ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਘੱਟ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਪਾਏਦਾਰ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 18 ਅਗਸਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਢਲੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਵੇਰਵੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਕਿ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਏ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ ਜਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਵੀ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਲੈਣ ਲਈ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਨੀਤੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਸਟਮ ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਜੇ ਕੋਈ ਵੇਰਵੇ, ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਠੱਪ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ

ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਪਾਸ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਹੁਣ ਐਕਟਿਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਅਰਥਾਤ ਉਦੋਂ ਤਕ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਗੈਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਸ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਨਾ ਆਖੇ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੱਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਸ਼ਨਿਕਾਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਠੱਪ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਲੀਗਲ ਸਟੇਟਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਨਾਲ ਫੋਨ 415-693-9131 ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਕਾਰ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੁਲ ਭੱਲਾ, ਪ੍ਰਭਾਵਤੀ ਮੇਪਾਇਲ, ਰਵੀ ਸ਼ਾਹ, ਸ਼ੇਬਾ ਫਾਫੀ ਤੇ ਸ਼ੇਅਸ ਕਾਰਲੋ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਨੇ 45 ਹਜ਼ਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਕਲਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਤ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਸਮਕਾਲੀ ਕਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਡਮੁੱਲੇ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ 2008 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸੁਮਨ ਗੋਪੀਨਾਥ ਤੇ ਪੂਜਾ ਸੂਦ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ, ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Matrimonials

ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ

Jatt Gursikh, 28 years old 5'11" US Citizen, doing Networking Eng. seeks educated Jatt Sikh girl atleast 5'5". Preference to Medical profession. Contact: 209-835-8767 or email laadi@sbcglobal.net

Beautiful, simple, sincere, honest, strong moral, never married, pretty girl 30s, 5'-2" is looking for a sincere, God fearing, vegetarian, professional boy. Serious inquiries, caste no bar. email:Singhb1@yahoo.com

Match for Jatt Sikh Green Card holder boy 31 yrs, 5' 8", B.A. Boy's all family well settled in US (Bay area). Girl must be 5' 3", 24-30 yrs age. Send Bio Data-usasaran@yahoo.com or call 408-624-7857, 4pm-9pm only (PST)

Seeking jat sikh alliance for Dec 82 born, 5'-6", beautiful, B.E., M.S girl, working with Bank of America, Contact: 704-930-1734, sandhu8332@gmail.com.

Suitable US citizen match for professionally qualified Jatt Sikh handsome boy, 28, 5'8", Contact Cell No. 704 733 8382 or email-kds0083@gmail.com

INDO US EXPRESS, INC.
 Worldwide Couriers * Freight Forwards
 Domestic & Local Delivery
 We Thank Our Customers For Their Trust & Loyalty
17 Years of Excellent Customer Service
FOR COMPETITIVE RATES CALL
1-800-870-5845
PICK-UP & DELIVERY
ANYWHERE IN USA
 43-50, 11th St., Suite No. 109, LIC, New York, N.Y. 11101
 Tel: 212-447-5720 • Fax: 212-213-3622
 www.indousexpress.com
 Email: GSingh9070@aol.com • Cell: 1-347-538-7041
 7 Days A Week
CALL ABOUT OUR SPECIAL RATES TO
INDIA

Indian Oven
 11000, I-40 East, Amarillo Texas – 79118
 (Exit 77, Right Hand Side)
Ph: 1-806-335-3600

ਪੰਜਾਬੀ ਵੈਸ਼ਨੂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਵੈਸ਼ਨੂ
ਤਾਜ਼ੀ ਰੋਟੀ, ਪਰਾਂਠੇ ਅਤੇ ਨਾਨ

Breakfast, Lunch & Dinner (Buffet 11 to 3, Every Day)

Easy Truck Parking
Special Deals For Truckers

ਆਈ-40 ਵੈਸਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ
 ਆਈ-40 ਈਸਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸੱਜੇ ਹੱਥ

Punjab Times

Established in 2000
12th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:

Mann Mandeep
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395
Circulation
Harbhajan Singh
917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, New York, Missouri

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 85 ਡਾਲਰ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਫਿਰ ਦਰਕਿਨਾਰ

ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀਰੰਪਾ ਮੋਇਲੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਖਰੜਾ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇਤੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੁਖ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਮੁੱਢਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਫੇਰ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ. ਢੀਡਸਾ ਦੇ ਸੁਆਲ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਾਨੂੰਨ 1909 ਬਾਬਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ, ਜੈਨੀਆਂ ਤੇ ਬੋਧੀਆਂ ਅੰਦਰ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ 1955 ਅਧੀਨ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਾਨੂੰਨ 1909 ਤਹਿਤ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਸੀਮਤ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਬਿਆਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਰਗਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਉੱਜ ਵੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ 2006 ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਉਭਰੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ. ਢੀਡਸਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਇਸ ਲਈ ਕਰ

ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਲਾੜਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਿੱਖ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਧਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਮੁੜ ਗੌਰ ਕਰੇ ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ? ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਵੱਖਰਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਵੱਖਰੇ ਰਸਮੇ ਰਿਵਾਜ ਹਨ। ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਤੇ ਪਛਾਣ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜੇ ਅੜਿੱਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਧੱਕਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੁਲਕ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਉਂ

ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੜਿੱਕਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ ਰਾਹ ਅਖੜਿਆਰ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਸੱਦਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਭੰਡਲਾ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਕੱਤਰ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ 1909 ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ,

ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਵਿਚ ਤਰਮੀਮ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਛੇਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਦਮ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ 1909 ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਸਿੱਖ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਬਣਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਫਰੇਬ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਜਕ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸਫ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕਈ ਵਾਰ ਉਠਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਧੀਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਸਬਾਈ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਉਗਲ ਉੱਠੀ ਹੈ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਗਿੱਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਸਖ਼ਤ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਸੀ.ਈ.ਓ.) ਕੁਸੁਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੁਰੰਤ ਮੰਗੀ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਸੁਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀਆਂ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਫੇਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਨੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ। ਉੱਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦੌਰੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1980 ਬੈਚ ਦੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਦੌੜ

(ਰਾਖਵੇਂ) ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਮੋਗਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ।

ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ 30 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸ. ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਤਾਂ 31 ਮਈ 2012 ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਤੂਬਰ ਜਾਂ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਲੈਣ ਦੇ ਚਰਚੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਗਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲੀਸ ਮੁਖੀ ਵੱਲੋਂ ਭੋਜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 'ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਕੋਰੀਆਂ ਮੰਨਿਆ' ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਖਫ਼ਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਆਈ.ਜੀ., ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਪੱਧਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸ. ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪੱਤਰ 26 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਤਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿੱਧਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)

ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ

ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ

ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸ੍ਰੀ ਹੋਪੀ ਹੀਰ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ: ਬਾਦਲ ਦੇ ਦਾਅ-ਪੇਚਾਂ ਅੱਗੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬੇਵੱਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 13ਵੇਂ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ 18 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਧਿਰਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। 1925 ਵਿਚ 'ਮਹੰਤਾ' ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਹੱਥ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਬਣੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਸਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਦੋ ਸਾਲ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੇਹੱਦ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਦਾਅ-ਪੇਚਾਂ ਅੱਗੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਬੇਵੱਸ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਕਈ

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰ ਲਿਆ। ਅਸਲ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਯਤਨ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੂਤਰਧਾਰ ਹਨ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਲ (ਅ) ਦੀ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਰਹੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ

ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਮੂਹਰਲੀਆਂ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਬੂਲ ਲਈ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਯਤਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੰਦੇਨਜ਼ਰ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਨੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 170 ਸਾਰੇ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇ ਹਨ। ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿਰਵਿਰੋਧ ਚੁਣੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੰਗਰ, ਸ. ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਜਥੇ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਤੇ ਜਥੇ. ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ 30 ਹਲਕੇ (ਦੁਹਰੇ) ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਨਰਲ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਭੁਲੱਥ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਤੇ ਹਲਕਾ ਫਿਲੌਰ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਨਿਰਮਲ ਕੌਰ ਪਾਸਲਾ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵੋਟਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਮਰਦ ਵੋਟਰ ਬਣਨ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਤੇ ਔਰਤ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਐਤਕੀ ਔਰਤ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗਦਾਨ ਰਹੇਗਾ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

(ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ), ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ (1920), ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਪੰਥਕ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾ ਕੇ 168 ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਭਿੰਡੀਵਿੰਡ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਨੌਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਖਿਲਾਫ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਉਹ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਛਲੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ 138 ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਪੱਤੜਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਿਨਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇਤੂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 7 ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਿਨਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇਤੂ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੰਜ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਤੇ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 1-1 ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਲਕਾ ਭਿੰਡੀਵਿੰਡ ਤੋਂ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਿੱਤ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਹੀ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਪਰ ਬਾਕੀ ਛੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ।

ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਿਰਵਿਰੋਧ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ ਤੋਂ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬੀ ਤੋਂ ਸ. ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ, ਚੋਗਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਲੋਪੋਕੇ, ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਤੇ ਮਤੇਵਾਲ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਬਲਾਚੌਰ (ਰਿਜ਼ਰਵ) ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਨਿਰਵਿਰੋਧ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ 579 ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ 'ਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 18 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 579 ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 150 ਸੀਟਾਂ ਲਈ 525, ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ 11 ਸੀਟਾਂ ਲਈ 39, ਹਿਮਾਚਲ ਦੀ ਇਕ ਸੀਟ ਲਈ 6 ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ 1 ਸੀਟ ਲਈ 9 ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 7 ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੁਣੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇ ਹਨ।

ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਈ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸ. ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਧਨ ਦੌਲਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ, ਮੱਤੇਵਾਲ, ਚੋਗਾਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬੀ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਗ਼ੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਡਰਾਉਣ ਧਮਕਾਉਣ ਤੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਾਹੁਬਲ ਤੇ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋੜੇ: ਸਰਨਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਨੇ ਪੈਸੇ ਤੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪੰਜ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜਿੱਤ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁੜ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਭਰਵਾਏ।

ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਸਮੇਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਐਫ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਸਿਰਫ ਦੋ ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਸ ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤੀਹ ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਬੋਗਸ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ

ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ।

ਵੱਲੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਅ, ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਾਦਲ ਪਿੰਡ 'ਚ ਪੰਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਖਾ ਦੇਣ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਲੈਣ ਜੇ ਉਹ ਨਸ਼ੇੜੀ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾ ਲੈਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੇ 50 ਲੱਖ ਵੋਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਰਾਏਕੋਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਭਰਨ ਦਿੱਤੇ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਰੋਧ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਨੌਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਾਗਜ਼ ਭਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 19 ਬਾਣੀਆਂ ਜੁਬਾਨੀ ਚੋਤੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਲੋਟ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਗਿਆ।

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ

■ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਮੱਠਾ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਫਿਲਹਾਲ ਮੱਠਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸੱਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬਣੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਸ਼ੇ ਨਾ ਵੰਡਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਖੁਦ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ. ਐਚ. ਐਸ. ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੇ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਹ ਮੁੜ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ 'ਚ ਆ ਕੇ ਨਸ਼ੇ ਨਾ ਵੰਡਣ ਬਾਰੇ ਪੁਣ ਲੈਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਰੁਲ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਲਾਹੌਰ ਸਥਿਤ ਕੋਟ ਖਵਾਜਾ ਸਈਦ (ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ) ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹੱਦ ਖਸਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਵਿਚ ਕੂੜਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੀਆਂ ਸਮਾਧਾਂ 'ਤੇ ਫੌਜ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਨ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

ਅਟਾਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸ ਕੰਵਰ ਕਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕੰਵਰ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੰਵਰ ਮੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਨੂੰ ਡੋਗਰਿਆਂ ਤੇ ਸੰਧਾਲੀਆਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਹੌਰ ਸਥਿਤ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਦੀ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਵਿਖੇ ਸੰਧਾਲੀਆਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਲੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕੰਵਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕੰਵਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਵਿਖੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੀ ਸਮਾਧ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਥਾਣਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਣੀਆਂ ਰਾਣੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵੀ ਤੇ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਸਮਾਧਾਂ ਵੀ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 28 ਜੂਨ, 2001 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਧਾਂ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਈਆਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਇੱਥੇ ਇਕ ਕੰਧ ਹੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1992 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਮਾਧਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਮੰਦਰ ਸਮਝ ਕੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਵਿਖੇ ਢਾਹੀਆਂ ਸਮਾਧਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਜਾਵੇਦ ਨਾਸਿਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਸਥਿਤ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਮਿਲ ਕੇ ਲਿਖਤੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ 11 ਅਪਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੁਲਫਕਾਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਸਮਾਧਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਨੂੰ ਕੂੜਾਘਰ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਸਥਿਤ ਸਮਾਧਾਂ ਤੇ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੀ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੀ ਇਕ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਸਮਾਧ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੇ 30 ਅਪਰੈਲ 1837 ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਜਮਰੌਦ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਸ. ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਮੀਰਪੁਰੀਏ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸ. ਨਲੂਆ ਦੀ ਸਮਾਧ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਮਾਧ ਅੱਜ ਵੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੈਨਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਾਧ ਵੇਖਣ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ. ਨਲੂਆ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ. ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਜਮਰੌਦ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਦੇਹ ਦੀ ਕੁਝ ਭਸਮ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਲੈ ਆਏ ਸਨ। ਜਿਥੇ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਦੇਸਾਂ ਨੇ ਸ. ਨਲੂਆ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਬਣਵਾਈ। ਇਹ ਸਮਾਧ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਉੱਪਰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਥੜੇ 'ਤੇ ਬਣਵਾਈ ਗਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉੱਚਾ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਗੁੰਬਦ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ 'ਤੇ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਮੋੜ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸੰਘਣੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਇਸ 20 ਏਕੜ ਬਾਗ ਦੇ ਅੱਧ-ਵਿਚਕਾਰ ਬਣੀ ਉਪਰੋਕਤ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਨੂੰ ਭਾਂਵੇ ਅਗਸਤ 1940 ਵਿਚ ਆਰਕੋਲਾਜੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਇਮਾਰਤ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ. ਨਲੂਆ ਦੀ ਸਮਾਧ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਤੇ ਬਾਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਕਰਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸ. ਨਲੂਆ ਦੀ ਸਮਾਧ ਅੱਜ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤੇ ਤਸਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ (ਨਵੀਂ ਮੰਡੀ) ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਖ਼ਿਆਲੀ ਸਰਕਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਭਾਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜੋ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ ਸਨ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਔਕਾਫ ਬੋਰਡ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਹ ਬਲਾਵਲ ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਢਾਹੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਸਮਾਧਾਂ ਤੇ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਦਾ ਨਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਕੂੜਾਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ 'ਚ ਪਾਣੀ ਭਰਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ 28 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਤਤਕਸਾਰ ਹੋਈ ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਬਾਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਇਲਾਕੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਉੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ 'ਚ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕੇ।

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਬਾਹਰਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਨੀਵੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਹਾਨੀ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਤਵ ਤਹਿਤ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਨੀਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਮੀਂਹ ਦੌਰਾਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਥੇ ਦੋ ਮੋਟਰਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਮੀਂਹ ਦਾ ਇਹ ਪਾਣੀ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੁੱਜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਲੰਮਾ ਸਮੇਂ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸਰਧਾਲੂ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਬੱਚੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਵੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਲਮੇਘ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਮੋਟਰ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਪੇਸ਼ ਆਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਮੋਟਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਠੀਕ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵੜਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਉਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਬੋਝੇ ਜਿਹਾ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਜਲਬਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਨਿਮੋਸ਼ੀ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਤੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਘਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟੱਡੇ ਤਲਾਬ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਇਸ ਘਰ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜਲ 'ਤੇ ਦਫਤਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਫਤਰ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਾਂਗ ਇੱਥੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜਲ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜਲ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਸਾਮਾਨ ਹਟਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਰੰਤ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੇ ਮੇਅਰ ਸਮੇਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋ. ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੇਅਰ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਕਾਸ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਧਰਮ ਪਾਲ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਸੀ।

ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜੇ ਖੇਡਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਾਂਭ ਹੋ ਸਕਣ।

ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰੁਖ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੋ.

ਭੁੱਲਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 23 ਜੂਨ 2011 ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਵਫਦ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸਨ, ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਉੱਠੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਦੇਹਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤਲਬ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਦੇਹਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਾਲਟਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂਚ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਆਰ.ਕੇ. ਸਿੰਗਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਦਿੱਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਤੈਅ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ. ਖੇੜਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਸ. ਖੇੜਾ ਵੱਲੋਂ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ

ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਬੜੇਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸ. ਖੇੜਾ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਰਿਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ. ਖੇੜਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜੋ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਲੜਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਹਾਂਸੀ-ਬੁਟਾਣਾ: ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦਿਆਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਂਸੀ-ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਨਾਲ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੰਧ ਕਾਰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾਅ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣਗੇ। ਇਸੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੰਧ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਉਪਰ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਧ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਏਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵਹਾਅ ਰੁਕੇ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਆ ਜਾਵੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਵਸੀਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਜੇ. ਐਮ. ਪੰਚਾਲ ਤੇ ਐਚ.ਐਲ. ਗੋਖਲੇ ਦੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਮੋਹਨ ਜੈਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਮੌਕੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ

ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਹਿਰ ਨਾਲ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ 10 ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਪਰ 2010 ਵਿਚ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਖੋਖਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਪਿੰਡ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਏ ਸਨ।

ਕੇਂਦਰ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਇੰਡਸ ਬੇਸਿਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ 6 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋਹੇ ਵੇਲੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਐਨ.ਕੇ. ਗਰਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸਨ। ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਪਰ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲੋਂ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 8 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਇਕ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜੀਵ ਪਵਨ ਨੇ ਕੰਧ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਉਪਰ ਅੰਤਿਮ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਂਸੀ-ਬੁਟਾਣਾ ਨਹਿਰ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਸੀ.ਡਬਲਊ.ਸੀ.) ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੁਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਾਲ 2006 ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਸੀ.ਡਬਲਊ.ਸੀ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਏ.ਕੇ. ਬਜਾਜ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬਜਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2006 'ਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਸੀ.ਡਬਲਊ.ਸੀ. ਇੰਡਸ ਬੇਸਿਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਬਜਾਜ ਵੱਲੋਂ 25 ਜਨਵਰੀ 2007 'ਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਸਾਈਡਨੈਜ਼ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ, 2006 'ਚ ਸਾਈਟ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਫੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਜਾਜ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਲ 2006 'ਚ ਰੱਖੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰ ਦੇ ਲਾਈਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਈਡਨੈਜ਼ ਤੇ ਜਲ ਨਿਕਾਸੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਈਡਨੈਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਕ੍ਰਾਸ ਜਲ ਨਿਕਾਸੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਕੰਧ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਘੱਗਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ, ਮਾਨਸਾ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ।

ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਲਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਾਰੇ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੂਬੇ 'ਚ ਬਣਦਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਤਹਿਤ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਖੁਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਕੱਤਰੇਤ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਤਖ਼ਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਾ ਲਈ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਤਖ਼ਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਾ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਪੰਚਕੂਲਾ ਸਥਿਤ

ਸਾਰੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਆਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਤਖ਼ਤੀ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖ ਕੇ ਕੀਤਾ।

ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਮੰਡਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਉਪ

ਕੁਲਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹਾਲੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਮਿਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਿੱਖ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਤਖ਼ਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਾ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਦਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਲੇਟਾ ਭਾਸ਼ਣ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ

ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2004 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਹੁੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਪਲੇਟੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚਲਾ ਕੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਸੀ।

ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਹੁੱਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਫੰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਸਮੇਤ ਦੂਜੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਚ ਵੀ ਡੇਢ ਤੋਂ

ਦੋ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਰਾਜ ਮਾਰਗ ਸਮੇਤ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਮਾਰਗ ਸਮੇਤ ਦੂਜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ-ਟਿਕਾਣਾ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹੁੱਡਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਪਹਿਲ ਕਰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਵਾ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਬੇਵਤਨ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ 1.20 ਕਰੋੜ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਹੱਕਾਂ, ਨੌਕਰੀਆਂ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਿਜਰਤ ਕਾਰਨ ਵੀ ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦ ਇਕ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬੰਦੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲਝਣ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਰਾਕ, ਮਿਆਂਮਾਰ, ਨੇਪਾਲ, ਸੀਰੀਆ, ਬਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਕੀਨੀਆ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਬੇਵਤਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 2 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਰਨਾਰਥੀ ਹਨ।

ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਮੀਟ ਛਕਾਇਆ

ਮੈਲਬਰਨ: ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਖਾਣੇ 'ਚ ਮੀਟ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਔਰਤ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 56 ਸਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੀਟ ਤੇ ਅੰਡੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਤਕ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਪਰ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣੇ 'ਚ ਮੀਟ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਸ਼ਪਲਤਾ ਸਰਮਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਨੀਰ ਸਮਝ ਕੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪਾ ਲਿਆ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਏਅਰ-ਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਰਮਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਭੋਜਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਵੱਲੋਂ ਬੁਕਿੰਗ ਵੇਲੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਭੋਜਨ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਰਮਾ ਨੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਰਾਹੀਂ ਟਿਕਟ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ

ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਏਜੰਟ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਪਰ ਗਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਰਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਚੌਲ, ਰੋਟੀ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਖਾਧਾ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਟ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿਰਿਆ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਤੇ ਉਹ ਗੈਣ-ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਯਾਤਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਮੂਰੀ ਵਿਲਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਜਾ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖਤ ਹੋਵੇਗਾ ਨਿਲਾਮ

ਲੰਡਨ: 1857 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਇਕ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਲਾਰਡ ਐਡਿਨਬਰਗ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਭੇਤਭਰੀ ਚਿੱਠੀ ਇੱਥੇ 4 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ 'ਆਜ਼ਾਦ ਬੱਲਭਗੜ੍ਹ ਦਾ' ਰਾਜਾ ਵਜੋਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲਭਗੜ੍ਹ ਰਿਆਸਤ (ਫਰੀਦਾਬਾਦ) ਦੇ ਰਾਜੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 10 ਦਸੰਬਰ 1857 ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖਵਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ 1858 ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.
Credit card terminals - Verifone, Hypercom...
Transfer existing CC processing to us for lower rates.
99% approved same day. We specialize in high risk businesses.
ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)
Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.
Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526 or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com

www.GoldCoastATM.com

FREE CREDIT CARD TERMINAL!

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)
Live Video Display with Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN (725-7926)
(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767
E-mail: raj@syanvideo.com
or visit at: www.syanvideo.com

SV PRODUCTION

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀ ਦਰ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ 25.72 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ 7.58 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 4 ਗੁਣਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਸਾਲ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 2,77,04,236 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 1,73,16,800 ਪੇਂਡੂ ਤੇ 1,03,87,436 ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਆਰਜ਼ੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 62.51 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤੇ 37.49 ਫੀਸਦੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ।

ਸਾਲ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਦਿਹਾਤੀ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੈਂਸਜ਼ ਅਪਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਸੀਮਾ ਜੈਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ

ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਨੋਟ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਰਕਾਰ ਦਸ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਨੋਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਮੋ ਨਰਾਇਣ ਮੀਣਾ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਨੋਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਸ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਕ ਅਰਬ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਲਈ ਪੰਜ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਲੁਧਿਆਣਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ

ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 2001 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ 33.92 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 37.49 ਫੀਸਦੀ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2001-2011 ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ 25.72 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਜੋ ਦਿਹਾਤੀ ਵਾਧਾ ਦਰ 7.58 ਫੀਸਦੀ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ (59.14 ਫੀਸਦੀ), ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ (55.17 ਫੀਸਦੀ), ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (53.64 ਫੀਸਦੀ) ਤੇ ਜਲੰਧਰ (53.18 ਫੀਸਦੀ) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਧੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ (19.86 ਫੀਸਦੀ) ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਐਸ. ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ (55.17 ਫੀਸਦੀ) ਰਾਜ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 2001 ਦੇ 69.65 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2011 ਵਿਚ 76.68 ਫੀਸਦੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ

ਵਿਚ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 2001 ਦੇ 71.05 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2011 ਵਿਚ 77.92 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਧਾ 6.87 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 2001 ਦੇ 57.72 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2011 ਵਿਚ 66.47 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 2001 ਦੇ 83.05 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2011 ਵਿਚ 87.28 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਧਾ ਦਰ 4.23 ਫੀਸਦੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 2001 ਦੇ 74.49 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2011 ਵਿਚ 79.62 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਧਾ ਦਰ 5.13 ਫੀਸਦੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੀ (49.12 ਫੀਸਦੀ) ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੀ ਇਕ ਤਿਹਾਈ (32.72 ਫੀਸਦੀ) ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਐਸ.ਏ.ਐਸ.

ਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ ਕਰੀਬ (90.03 ਫੀਸਦੀ) ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਦਾ ਰੈਂਕ 10 ਤੋਂ 7ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 12.63 ਫੀਸਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦਾ ਅਸਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਮਗਰਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 2001-11 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ 16 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਧਾ 23 ਅੰਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਬਾਲ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ 0-6 ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ 40 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਧਾ 55 ਅੰਕ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 217 ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 143 ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲੇ ਤੇ 74 ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਸਬੇ ਹਨ।

ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਾਕਿ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: 2008 ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਗੜ ਜਾਣਗੇ।

ਅਟਾਰਨੀ ਕੇਵਿਨ ਜੇ. ਵਾਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਚ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ

ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਖਰਾਬ ਹੋਣਗੇ ਉਥੇ ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀਆਂ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ ਬਚੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਖਰਾਬ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ। ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਟ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਅਜਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਭੈਣ 95 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨੂੰ 22 ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਕੁਲਜੀਤ ਢੱਟ ਨੂੰ 1989 ਵਿਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਹ ਕੇਸ ਪਿਛਲੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਤਿੰਨ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹਾਈਕੋਰਟ ਪੁੱਜ ਗਏ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733
Yuba City Ph: 530-383-2785
4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ	ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਚਰਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਮੁੱਦੇ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਜਿਹੜੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਾਸਤੇ ਅੱਜ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਛਿੱਤ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਬਾਬਿਆਂ ਕੋਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਰਹਾਣਾ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਜ਼ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਨੇੜੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਸਾਈਕਲ ਉਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਕੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਰੋਟੀ ਲੰਗਰ ਵਿਚੋਂ ਰੋਜ਼ ਖਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਪੌਣੇ ਵਿਚ ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਅਚਾਰ ਦੀ ਫਾੜੀ ਰੱਖ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਕੀ ਅੱਜ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਜਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੀ ਹੈ ਉਸ ਬਾਬੇ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲਾ? ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੱਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਕਈ ਸਾਲ ਨਾਗੋਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਕਾਮਰੇਡ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਹਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਏਸੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਰੇਡ ਬਜਾਏ ਉਮਰ ਭਰ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕਤ ਕਦੇ ਵੀ ਉਥੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਾਪਰਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਕ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਈ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਗਏ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਿਸਾਲ ਸੀ।

ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਹੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ:

ਮਿਹਰ ਮਸੀਤਿ ਸਿਦਕੁ ਮੁਸਲਾ
ਹਕੁ ਹਲਾਲੁ ਕੁਰਾਣੁ॥
ਸਰਮ ਸੁੰਨਤਿ ਸੀਲੁ ਰੋਜਾ
ਹੋਹੁ ਮੁਸਲਮਾਣੁ॥

ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਮਿਹਰਾਂ ਰੂਪੀ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਸਿਦਕ ਦਾ ਮੁਸਲਾ (ਨਮਾਜ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਵਿਛਾਉਣਾ) ਰੱਖੋ, ਹੱਕ-ਹਲਾਲ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰ ਕੇ ਖਾਇਆ ਕਰੋ। ਅੱਖ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਸੁੰਨਤ ਸਮਝੋ, ਸੀਲ-ਹਲੀਮੀ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾ ਮੰਨੋ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੋ। ਕੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਈ ਧਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਆਪ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਧਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਬੁੱਕਿੰਗ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੀਤੇ-ਕਰਾਏ ਪਾਠ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਆਪ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ।

ਜਿਹੜੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਾਸਤੇ ਅੱਜ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਛਿੱਤ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਬਾਬਿਆਂ ਕੋਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਰਹਾਣਾ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਜ਼ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਨੇੜੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਸਾਈਕਲ ਉਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਕੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਰੋਟੀ ਲੰਗਰ ਵਿਚੋਂ ਰੋਜ਼ ਖਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਪੌਣੇ ਵਿਚ ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਅਚਾਰ ਦੀ ਫਾੜੀ ਰੱਖ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਕੀ ਅੱਜ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਜਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੀ ਹੈ ਉਸ ਬਾਬੇ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲਾ? ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੱਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਕਈ ਸਾਲ ਨਾਗੋਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਕਾਮਰੇਡ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਹਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਏਸੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਰੇਡ ਬਜਾਏ ਉਮਰ ਭਰ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕਤ ਕਦੇ ਵੀ ਉਥੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਾਪਰਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਕ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਈ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਗਏ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਿਸਾਲ ਸੀ।

ਅੱਜ ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੇ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਬੰਦੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ' ਆਖ ਕੇ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇੰਜ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਸੌ ਤਰਵੰਜਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕਸਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਹੰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਹੜੀ ਲਹਿਰ ਚੱਲੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ 'ਮਹੰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵੀ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅੰਨਾ ਵਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਵਰਤ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਵੱਲ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਅਗਲੇ ਮੌਕੇ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਵਕਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਜਾਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ-ਮਰਦ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਉਦੋਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਲਈ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਬਣਨ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਜੂਝੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਸਨ, ਜਦ ਕਿ ਅੱਜ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਉਤੇ ਗਿੱਦੜਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਖਾਂਦੇ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਵਾਕਦੇ ਵੀ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਉਤੇ ਕੋਈ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੇਦਾਗ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਤੇ ਏਸੇ ਤੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਦੀ ਪਦਵੀ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਓਥੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਪੁਜਾਰੀ ਅਤੇ ਸਰਬਰਾਹ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਕਾਂਡ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਸਿਰੋਪਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਪਾਪ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੁਖੀ ਅਰੁੜ ਸਿੰਘ ਵੀ 'ਸਰਬਰਾਹ' ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਜਥੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਬੇਦਾਗ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲੋਂ ਗੋਲਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਕੁਝ ਮੌਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਆਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਬੰਦਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਉਦੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਰਵਾਇਤ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕਤ ਤੋਂ ਤੁਰੀ ਆਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਦਰਜਨਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸੇਵਾਦਾਰ ਤੋਂ ਨਿਗਰਾਨ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਚਿਕਾਰਡ ਵਿਚ 'ਦਸ ਨੰਬਰੀਆ ਬਦਮਾਸ਼' ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਸੱਜਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 'ਸਤਿਕਾਰਤ' ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਫੇਰ ਵੀ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ 'ਹਿੰਮਤ' ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਉਦੋਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੁਰੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਸਫਾਏ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਿਥਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ, ਉਹ 'ਦਸ ਨੰਬਰੀਆ' ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਤੀਜੀ

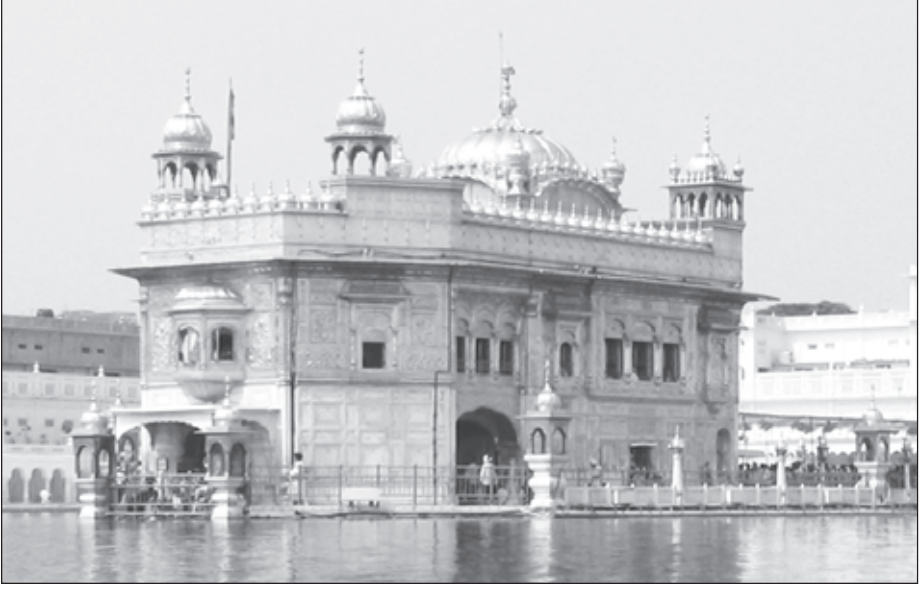
ਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ ਉਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੇਰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚੋਂ ਕਟਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੇਰ ਉਸੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਲਿਖਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਟਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਖਤ ਵੀ ਆਪ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਚਰਚਾ ਚੱਲਦੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਦ-ਇਖਲਾਕੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਵਿਆਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ, ਬਿਨਾਂ ਤਲਾਕ

ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਡਿਊਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਦੋ ਘੰਟੇ ਉਥੋਂ ਉੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਈ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖਾਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਕ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਉਤੇ ਸਾਮਾਨ ਚੋਰੀ ਕਰ ਕੇ ਵੇਚ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਉਚੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇੱਕ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਉਤੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿਚ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਤੀਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ

ਸਿੱਖ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਜੋਂ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਛੁਪਾਈ ਦੇ ਖਰਚ ਨਾਲੋਂ ਚੋਗੁਣੇ ਪੈਸੇ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਸ ਵਿਚਾਰੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਬੀੜਾਂ ਛਾਪਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਿਸ ਆਗੂ ਨੇ ਭਰੀ ਅਤੇ ਬੀੜਾਂ ਪੁਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਲਈ ਗਈ। ਛਾਪਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਈਆਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਚਰਚਾ ਚੱਲੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਹ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਸੇਵਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਮੰਨੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਘਪਲਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾ ਕੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਥੱਪਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਣ ਦੇ ਚਰਚੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਡੇਰੇ ਦਾ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਥੋਂ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਦੌੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵੀ ਪਾਈ ਗਈ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਸੰਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਚੋਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਦੁੱਧ-ਧੋਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਏਦਾਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਮਝ ਕੇ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਨੇੜੇ ਲਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਗਏ, ਉਥੋਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ: ਦਇਆ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖੁ ਸੂਤੁ ਜਤੁ ਗੰਢੀ ਸਤੁ ਵਟੁ॥ ਏਹੁ ਜਨੇਊ ਜੀਅ ਕਾ ਹਈ ਤਾ ਪਾਡੇ ਘਤੁ॥ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਦਇਆ ਰੂਪੀ ਕਪਾਹ ਹੋਵੇ, ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਦਾ ਸੂਤ ਹੋਵੇ, ਜਤ ਦੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਅਤੇ ਸਤ (ਸੱਚ) ਦਾ ਵੱਟ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ

ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਕੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਲਿਖਵਾ ਲਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਉਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇੱਕ ਨੇਤਰਹੀਣ ਰਾਗੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ 'ਸਤਿਕਾਰਤ' ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ 'ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀ' ਸੀ ਡੀ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਿਚ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਭਤੀਜਾ ਉਦੋਂ ਚੋਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 3 ਸਤੰਬਰ 2011

ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਖੜਾ

ਐਤਕੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਕਰਕੇ ਅਹਿਮ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਰੰਗ ਉਘਾੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡਾ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜੱਗ-ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਕ-ਸਮਾਜਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ, ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਰਾਮ-ਚੌਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੇ ਦਬ ਗਏ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਘੱਟ ਹੀ ਕੁਝ ਸੰਵਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਜੁੜ ਚੱਲੀ ਹੈ ਕਿ ਐਤਕੀਂ ਵੀ ਕੋਈ ਧਿਰ ਜਾਂ ਧੜਾ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਭੰਨਣਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਵੰਗਾਰ ਸਕਣ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅੱਪੜ ਸਕਿਆ। ਕਾਫੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜਿਹੜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਉੱਘੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਖਿੰਡ-ਖਿੰਡਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਦਾ ਅਗਾਉਂ ਐਲਾਨ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਦਲਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ ਬਣਿਆ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪੱਖ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹਨ। ਬਾਦਲਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਗੱਲ ਐਨ ਸਹੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਸਰ ਉਤਨਾ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ, ਜਿੰਨਾ ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੱਥ ਉਤਾਂਹ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਲਕੇ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੀ ਬਣਨੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੁਣ ਬਾਦਲਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਢੋਲ ਵਜਾ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ-ਵਸੀਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਵਰਤ ਕੇ ਬੰਦੇ ਗੰਢੇ ਅਤੇ ਤੋੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਧਰ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਮਸਲਾ 'ਹੱਲ' ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਸੇਕ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਕ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣਾ ਵੀ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸੇਕ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਉੱਜ ਵੀ ਫਿਲਹਾਲ 'ਸਭ ਅੱਛਾ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਹ ਅਕਸ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੀ ਇਕੱਲੀ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸਾਨ-ਪੱਖੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਵਲੋਵਾਂ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਭਾਵੇਂ ਦੱਬੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਹੀ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਭੰਨਣ ਲਈ ਪਲੀਤਾ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਜ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਉਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਬਲ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਨਜ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਯਤਨ ਵੀ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਪਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਫਿਲਹਾਲ 'ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ' ਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੱਠਾ ਗੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਚੰਗੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਚੱਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਲਾ-ਪਾ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਹੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਟੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਾਲੀ ਲੜਾਈ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਨਿਕਲੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੋਕਲਾ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ 'ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ' ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹਮਾਇਤ ਅਤੇ ਇਮਦਾਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲਾਕਰਨ ਮੜ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਥਕ ਹਿਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿਤ ਭਾਰੂ ਪੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਜਥੇਬੰਦ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਤਾਕਤ ਹੀ ਟਾਕਰਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਿਆ ਮੌਕਾ ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਲਾਂਭੇ ਲਾਂਭੇ ਲੰਘ ਚੱਲਿਆ ਹੈ।

ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਉਜਾੜਾ

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਈਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਮਾਈ ਦੇ ਵਡਮੁੱਲੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਸੇਧਤ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੀਮਤੀ ਸਾਧਨ ਕੁਝ ਕੁ ਹੱਥਾਂ ਤਕ ਸਿਮਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਇਹ ਪਾੜਾ, ਵੱਡੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕਿਸਾਨ ਰੋਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕਾਨੂੰਨ-2011 ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ 1894 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਦਿੱਖ ਦੇਣ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਇੱਥੇ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਫੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵੱਡੇ ਅਰਬਪਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਸਾਧਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਬਿਹਤਰ ਬਦਲ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਵਿਚ ਟਕਰਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਨੰਦੀਗੁਮ ਤੇ ਸਿੰਗੂਰ, ਉਤੀਸਾ ਵਿਚ 4000 ਏਕੜ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਪਾਸਕੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਯੂ.ਪੀ. ਦਾ ਗਰੇਟਰ ਨੋਇਡਾ ਤੇ ਭੱਟਾ ਪਾਰਸੋਲ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਘੋੜਾ ਤੇ ਹੁਣ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ (ਮਾਨਸਾ) ਵਿਚ ਉਭਰੇ ਕਿਸਾਨ ਰੋਹ ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ 1894 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ, ਕਿਸਾਨ ਟਾਕਰੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਫੋਰਸਾਂ ਤੇ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਬਰ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ। ਹਰ ਥਾਂ ਉੱਠੇ ਕਿਸਾਨ ਰੋਹ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਜਾਂ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ 'ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ' ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਅਹਿਮ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਹੀ, ਲੋਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਨਅਤੀਕਰਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤੇ ਸਨਅਤੀਕਰਨ ਲਈ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਰਨ ਜੋ ਲੋਕ ਵਿਹਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸਮਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ, ਉਸ ਮੂਲ-ਮੰਤਰ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਕਰੋ, ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਵਧੇਗੀ ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਲਾਭ 'ਰਿਸਦੇ-ਰਿਸਦੇ' ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬਜਟ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 460972 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅੰਕੜੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਤਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਦਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਕਮਾਏ ਮੋਟੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰਿਸਾਅ ਹੋਣਾ ਵੱਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2004-05 ਤੋਂ 2009-10 ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਉੱਚੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਸਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇ ਬੀਤੇ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ 2.7 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 0.82 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤਕ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਦਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮੰਦੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਜੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰਿਸਾਅ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 7 ਅਰਬਪਤੀ, ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ 100 ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਲਈ 15 ਰੁਪਏ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਤਕ ਡਿੱਗਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਵੀ 44 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤਕ ਲੋਕ ਇਸ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੇ ਇਹ ਅਮਲੀ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹੱਡੀ ਹੱਢਾਅ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹੀ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ।

ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਜੋ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਨਿੱਖਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕੇ। ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਲਈ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਹ ਉੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੀ ਐਸ ਭਰੀ ਸ਼ਿੰਦਰੀ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਰਜਣ ਵੱਲ ਸੇਧਤ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਲਈ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੰਜਾਈ, ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਸਤਾ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲਜ਼ ਤੇ ਮਲਟੀ-ਪਲੈਕਸ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਗੋਲਫ ਗਰਾਊਂਡਾਂ ਵਾਲੇ ਵਰਲਡ ਕਲਾਸ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਚਹੂ-ਮਾਰਗੀ ਜਾਂ ਛੇ ਮਾਰਗੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਵੇਅ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਹਨ। ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਮਹਿੰਗੀਆਂ 'ਵਰਲਡ ਕਲਾਸ' ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਮਲਟੀਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਝੁੰਗੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ

ਸਕੂਲ ਤੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਬੰਦ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਤਕ ਵੱਡੇ ਸਨਅਤੀ ਕੋਰੀਡੋਰ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਲਮਾਲ ਤੇ ਕਿਰਤ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਅੱਡੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨ ਜਾਂ ਹੁਣ 'ਕੌਮੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਜ਼ੋਨ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਫੋਟੀ ਸਨਅਤ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਬੈਂਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਾਰ ਲੋਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਜੋ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਤੈਅ ਨਾ ਹੋ ਕੇ, ਸਗੋਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਤੋਂ ਤੈਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਗੁਜ਼ਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ, ਫੋਰਡ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮਾਡਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਹਾਈ ਟੈਕ ਕਾਰਖਾਨਾ, ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਸਾਧਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਕਿਉਂ ਧੋਣਾ ਚਾਹੇਗਾ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਬੱਚਾ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੁਪਰ-ਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹਿੱਤ ਜੁੜਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਿਉਂ ਦੇਵੇਗਾ?

ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਠ ਰਹੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ, ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਖ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਤੱਤ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਇੰਨਾ ਮੋਕਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਹੁਣ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਜੋ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਲੋਕ ਹਿੱਤ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇਨਫਰਾਸਟਰਕਚਰ ਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੀਮਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਿੱਥੇ 'ਜੰਗਲਾਤ ਕਾਨੂੰਨ' ਜਾਂ ਐਸ.ਈ./ਐਸ.ਟੀ. ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਉਥੇ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧੌਬੇ ਭਰੇ ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਰਾਇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਉੱਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਹਰਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੰਨੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਸ਼ਰੂਆਤ ਵਰਤਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਦੋ ਗੁਣਾ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਛੇ ਗੁਣਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜਿਹੇ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਿਰਫ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਸਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਨਿਗੂਣੀ ਰਕਮ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੌਝਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ ਉਥੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ 'ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ' ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਿੱਥੇ 'ਜੰਗਲਾਤ ਕਾਨੂੰਨ' ਜਾਂ ਐਸ.ਈ./ਐਸ.ਟੀ. ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਉਥੇ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧੌਬੇ ਭਰੇ ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਕਬਿੱਤ 'ਕਮੇਟੀ' ਦਾ!

ਲੰਘੇ ਸੱਪ ਮਗਰੋਂ ਲਕੀਰ ਕੁੱਟਣੀ, ਮੁੱਢੋਂ ਚਲਾ ਆਉਂਦਾ ਕੌਮ ਦਾ ਤ੍ਰਾਸ ਐ। 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ' ਦੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਰਦਾ, ਸਿੱਖ ਕਾਰਦਾ ਸਮਝੋ ਉਹ ਜਿਉਂਦੀ ਲਾਸ਼ ਐ। ਸਾਂਝੀ ਜੇ 'ਕਮੇਟੀ' ਮੁੜ ਉਸੇ 'ਦਲ' ਨੇ, ਨਿਆਰੇਪਨ ਵਾਲਾ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਨਾਸ ਐ। ਕੁਨਬਾਪੁਸਤਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਨਾ ਕੱਢਿਆ, ਪੈ ਜਾਣੀ ਇਹ ਕੌਮ ਗਲ ਪੱਕੀ ਫਾਸ ਐ। ਖੁੰਝਿਆਂ ਜੇ ਵੇਲਾ ਹੱਥ ਪਉਗੇ ਮਲਣੇ, ਹੀਲਾ ਕਰੋ! ਕਾਹਨੂੰ ਹੋਣਾ ਫੇ' ਨਿਰਾਸ਼ ਐ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਜੋ ਪੰਥ 'ਅਸਲੀ' ਕਹਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਰੋਗੇ ਉਹੋ 'ਬਿਪਰਾਂ' ਦੇ ਯਾਰ-ਬਾਸ਼ ਐ। ਅੱਟੀ-ਸੱਟੀ ਲਾ ਲਈ ਨਾਲ 'ਗੁਰੂਡੰਮੀਆਂ', ਡੋਰਿਆਂ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਵਿਕਾਸ ਐ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਖੀਸੇ ਪਉਣੀ' ਚਾਹੁੰਦੇ ਜੋ, ਸਿੱਖੀ ਭੇਖ ਵਾਲੇ ਇਹ 'ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ' ਐ।

ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਾਂਦਰ ਤੇ ਅੰਨਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਮਾਇਤੀ

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੜਾਅ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਲਈ ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਇਆ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਨਸ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਆਖ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧਵਰਗ ਨੂੰ ਜਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਰਨੇ-ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਧਰਨੇ-ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ
ਸੰਵਾਦ
ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ
ਫੋਨ: +91-97811-21873

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿੱਢੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਦੂਜੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜ ਹੋਰ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਫ਼ੇਦਪੋਸ਼ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਜੋਂ 'ਅੰਨਾ ਟੀਮ' ਦੇ ਪੰਜ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੂਜੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਤਿੰਨ ਅਹਿਮ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਘਪਲਿਆਂ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਲੰਮੀ ਲੜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰੋਹ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਖਰ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਮੁੱਚੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿਆਸੀ ਕਿਰਦਾਰ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧ ਵਰਗ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਅਹਿਮ ਚੁਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਤਲਬੀ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ ਵਜੋਂ ਸਖ਼ਤ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਝ ਤਹਿਤ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਰਸਮੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਸ਼ਨ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧ-ਵਰਗ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਔਖ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾ ਕੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦੌੜ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 'ਅੰਨਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ' ਅਤੇ 'ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੰਨਾ' ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਅਸਲ ਵਾਰਸ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਜੰਗ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਆਸ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਸਿਆਸੀ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਹੋ ਨਿਬੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ-ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧਵਰਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਛੱਡ ਕੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਭਖਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧਵਰਗ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਇੱਕਜੁੱਟ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕ੍ਰਿਕਟਮਈ ਖਾਸਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਰੋਮ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਵੀ

ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਖ਼ਬਰ ਬਣੀ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਜਿੱਤ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਇਰੋਮ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਇਹ ਹਿਮਾਇਤ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸਵਾਲ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਹ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ 'ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਵਰ ਐਕਟ' (ਅਫ਼ਸਪਾ) ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਵੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁਖ਼ਤਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਰੋਮ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਂਸਪੈਰੈਂਸੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 87ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਸਿਖਰ ਮਣੀਪੁਰ ਹੈ। ਇਰੋਮ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੌਕਲੇ ਘੇਰੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੜੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਬਣੀ ਹੈ। ਇਰੋਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਨਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਔਖੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣਾ ਪਿਛੋਕੜ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਰੋਮ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਖ਼ਬਰ ਬਣੀ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਜਿੱਤ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਇਰੋਮ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਇਹ ਹਿਮਾਇਤ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸਵਾਲ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਹ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ 'ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਵਰ ਐਕਟ' (ਅਫ਼ਸਪਾ) ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਵੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁਖ਼ਤਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਰੋਮ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਂਸਪੈਰੈਂਸੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 87ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਸਿਖਰ ਮਣੀਪੁਰ ਹੈ।

ਇਰੋਮ ਸ਼ਰਮੀਲਾ

ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਲਿਬਿਆ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੌਣ ਯਾਦ ਕਰਵਾਏ? ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਰੋਮ ਸ਼ਰਮੀਲਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੁੱਚੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਪੇਚੀਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪੇਚੀਦਗੀ ਨੂੰ ਉਘਾੜ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਾਂਦਰਾਂ ਵਾਂਗ ਔਖਾਂ, ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਕੰਨ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਔਖਾਂ, ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਕੰਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਤੰਦ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਰ ਔਖੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹਿਕਾਰਤ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਪਿਲ ਸਿੰਘਲ, ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਦਿੰਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪਿਰ ਵੱਲੋਂ ਚੁਸਤ ਤੇ ਗੁੱਝੀ ਮਾਰ ਵਾਲੇ ਫਿਕਰਿਆਂ ਦੀ ਹਾਠ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਮਾਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਓਮ ਪੁਰੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਡੀਆ ਟੇਪਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਮੀਡੀਆ ਆਪਣੇ ਸੁੱਧੀਕਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਵਿੱਤੀ

ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਫ਼ੀਸ ਭਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਦਾਖ਼ਲਾ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੀਸ ਭਰਨ ਲਈ ਕਲਰਕ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਹੈ। ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮੁਹਿੰਮ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਫੀਸਾਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਲਜਾਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਨੇ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਰ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਕੂਕ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ? ਜੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਕੂਕ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨੀਤੀਗਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਵੇਂ ਹਨ? ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਆਉਂਦੀਆਂ 'ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ' ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ? ਗੁਰਬਤ, ਜ਼ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਬੇਇਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਧੀਮਾਰੀਆਂ, ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣਾ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਜੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵੇਲੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨਹੀਂ ਘਟ ਸਕਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਅੰਸ਼ ਤਾਂ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਢਾਂਚੇਗਤ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚੋਂ 'ਬਲੌਰੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ' ਦਾ ਅਸਲਾ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਭੁੱਖਮਰੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਨਾਜ ਸਭ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਕੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਗ਼ੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀਆਂ ਗ਼ੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸਾ ਵੀ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਵਾਜ਼ ਲਈ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਅਦਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤੀ ਕੀਮਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵੇਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਟੈਕਸਾਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਲਈ ਹਨ ਪਰ ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਤੋਂ ਖੁੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚੋਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਦਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਖੁਰ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦ ਜਾਪਦਾ ਮੀਡੀਆ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲਵੇਗਾ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁਪਰਟ ਮਰਡੋਕ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੀਡੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਖਿੱਧ ਸਾਬਤ

ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮੇਲ ਅਮਰੀਕੀ ਤਰਜ਼ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੈ। ਜੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਇਮਾਨਦਾਰ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਰਾਡੀਆ ਟੇਪਾਂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉੱਘੇ ਸਨਅਤਕਾਰ ਦੇ ਭੇਤ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ। ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਸਰਕਾਰ ਰਲ ਕੇ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਉਸਾਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ 20 ਰੁਪਏ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 77 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਸਕੇਗੀ? ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਸ਼ਨ ਡਿਊ ਦੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਹਿਸ ਜ਼ਖ਼ੀਰੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੱਟਾਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦਾ ਆਪਹੁਦਰਾਪਣ ਅੰਨ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਕਿੱਲਤ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਖ਼ਤ (ਜਨ) ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ', 'ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ', 'ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ' ਅਤੇ 'ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ' ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਮਾਰਕੁੱਟ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਖੁਰਾਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦਾ ਪੁਖ਼ਤਾ ਅੰਕੜਾ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਮੁਫ਼ਤ ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ 6 ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦਸ ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦਾ ਤੱਥ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸਹਿਤਾ ਅਤੇ ਤਜਿਰਾਤ-ਏ-ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਰਗੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 65 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਕਿਵੇਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮੇਲ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਔਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਮਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਦਾ ਇਹ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਹਿਕਾਰਤ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੜਾਅ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਲਈ ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਇਆ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ

ਭੈਣਾਂ ਵਰਗਾ ਸਾਕ ਨਾ ਕੋਈ!

“ਮੰਮੀ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਕਰਨਾ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੇ।”

“ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ?... ਇੰਦਾਂ ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ ਕਰੀਦਾ। ਤੇਰੇ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ, ਮਾਮੇ-ਮਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਸੀਆਂ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਨਾ ਮੋਹ ਕਰਦੇ ਐ।”

“ਮੇਰਾ ਸੁਆਹ ਕਰਦੇ ਐ? ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਜਾ ਕੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਵੱਡਾਈ ਈ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਛੋਟਾ ਮਾਮਾ ਕਹਿੰਦਾ-ਆ ਬਣੀ ਖੁਦਗਰਜ ਸਾਥੂ?”

ਪਰਦੇਸ ਚਲੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡਾ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਨਾਨਕੀ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

“ਮਾਮਿਆਂ ਨੇ ਕੀ ਖੁਆਇਆ-ਪਿਆਇਆ?” ਮੰਮੀ ਨੇ ਚਾਈ-ਚਾਈ ਆਪਣੇ ਪੈਕਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਸੁਣਨ ਲਈ ਇਹ ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਬੜੇ ਰੁੱਖੇਪਣ ਨਾਲ ਉਤਲੀ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ। ਸਪੀਕਰ-ਫੋਨ ਚੱਲਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਖੁਦਗਰਜ ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ, ਭਾਵ ਡੈਡੀ ਜੀ ਦੇ ਕੰਨੀ ਵੀ ਪੈ ਗਈ। ਮੰਮੀ ਤਾਂ ਗਾਲ ਵਰਗੇ ਇਸ ਚੁੱਭਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਹੀ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਗਈ ਪਰ ਸੁੰਮਾਨ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਗਹਿਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵੱਲ ਘੂਰ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ? “ਹੈਐ?... ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਗਰਜ ਬਣਾ 'ਤਾ? ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਖੁਦਗਰਜੀ ਕੀਤੀ ਐ? ਇਹ ਬੋਲ ਮੂੰਹੋਂ ਕੱਢ ਕੀਦਾ ਦਿੱਤਾ ਛੋਕਰੇ ਨੇ?” ਡੈਡੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਗੁੱਸਾ ਉਬਾਲੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ ਪਰ ਵਿਚਾਰੇ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਖਾਮੋਸ਼ ਸਨ।

ਪਤਨੀ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਦਾ ਚਿਹਰਾ ਲਾਲ-ਪੀਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਧਰ ਸੁੰਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਖੁਦਗਰਜ ਕਿਹਾ ਗੋਲਿਆ ਵੀ ਨਾ। “ਆਹ ਸੁਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਕਰਤੂਤ?” ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਵਿਚੋਂ ਮੌਕਾ ਤਾੜ ਕੇ ‘ਖੁਦਗਰਜ’ ਲਫਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਠਾ ਦਿਆਂ ਸੁੰਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਰੋਅਬ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। “ਹੀਂ...ਹੀਂ...ਹੀਂ...ਸਾਡਾ ਗੁਰੀ ਵੀ ਬੋਲ ਭੜਕ ਕਮਲਾ ਈ ਐ।” ਪਤੀ ਦੇ ਤੇਵਰ ਭਾਂਪ ਕੇ

ਉਸ ਦਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ‘ਪਾਰਾ’ ਬੋਲੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੁੰਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਮਲਾ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀ, ਪਰ ਸੁੰਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਉਪਰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਖਿੜ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਸਾ...।” ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਬਦੋ-ਬਦੀ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੇ ‘ਸਾਲੇ ਨੇ’ ਲਫਜ਼ ਨੂੰ ਮਸਾਂ ਬੋਚਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, “ਅ...ਤੇਰੇ ਮਾਮੇ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਖੁਦਗਰਜ ਕਿਹਾ ਕਾਹਤ?” ਕੋਈ ਐਹੀ-ਕੋਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ? ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸ ਜ਼ਰਾ ਮੈਨੂੰ!”

ਮੁੰਡੇ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਐਨੀ ਕੁ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ‘ਦੁੱਗ-ਦੁੱਗ-ਦੁੱਗ’ ਕਰਦਾ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਬੁਲਟ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਾੜਿਆ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਇਕ ਕੋਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਮਾਮੇ ਨੇ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਪਿੰਡੇ ਲਿਖਾਈ ਹੋਈ ਪਲੇਟ ਪੜ੍ਹ ਲਈ। ਟੌਹਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਲਾਲ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ‘ਖਾਰਾ ਬੁਦਰਜ’ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਮੇ ਨੇ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ‘ਖੁਦਗਰਜ’ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ‘ਖਾਰਿਆਂ ਦਾ’ ਮਖੌਲ ਉਠਾਇਆ। ਮੁੰਡੇ-ਖੁੰਡੇ ਭਾਣਜੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੌਹਿਨ ਸਮਝਦਿਆਂ ਖੁੰਦਕ ਖਾਧੀ ਹੀ ਸੀ, ਇੰਧਰ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਬੈਠੇ ਖਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਵਿਸ ਘੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੁਣ ਸੁੰਮਾਨ ਦੀਆਂ ਵੀ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਭਵਾਂ ਤਣ ਗਈਆਂ। ਖਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇਖ ਕੇ ਤਵੱਕੋ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਵੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਮੂੰਹੋਂ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸੁੰਮਾਨ ਥਿਫਰ ਪਈ।

“ਅੱਛਾ? ਤੂੰ ਉਥੇ ਨੂੰ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ? ਤੈਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਦਫ਼ਾ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਐ ਕਿ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੱਸੇ ਜਾਇਆ ਕਰ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰੋਜ਼ ਐਕਸੀਡੈਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਟਰੱਕਾਂ ਬੱਸਾਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਟਰਾਂ ਸਾਇਕਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਵਾਂਗ ਦਰੜ ਕੇ ਸੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਐ...ਕਿੱਥੇ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਕਿੱਥੇ ਹੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ! ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਦੀ

ਗੱਲ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਕਰੋ! ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਜਾਈ! ਐਡੀ ਦੂਰ ਨੂੰ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ 'ਤੇ...ਓ.ਕੇ.?”

ਖਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਭੁੜਕਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਤੇ ‘ਬੀਬੀ ਖਾਰੀ’ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਸਟੇਅਰਿੰਗ’ ਹੋਰ ਈ ਪਾਸੇ ਘੁਮਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਇਸਤਰੀ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੈਕਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪਤੀ 'ਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਵੇ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਤੌਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਅਟੱਲ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਪਲੜਾ ਭਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੇਗੀ। ਭੈਣ ਦਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਗੁੜ੍ਹੇ ਮੋਹ ਦਾ ਇਹ ਉਤਮ ਨਮੂਨਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਿਅਰ 'ਚ ਗੁੰਦਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ:

ਸਾਰੀ ਖੁਦਾਈ ਏਕ ਤਰਫ਼।
ਜੇਹੂ ਕਾ ਭਾਈ ਏਕ ਤਰਫ਼।

ਇਸ ਦੋ-ਸਤਰੀਏ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਪਰਖ-ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਦੇਖ ਲਓ, ਇਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਫਲ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਹੀ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿੱਘੇ ਮੋਹ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਰਦ ਜਾਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਵੀ ਬਿਨਾ ਝਿਜਕ ਮੰਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਠੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਭੈਣ ਦਾ ਮੋਹ ਇਕਤਰਫ਼ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਲਈ ਉਤਨਾ ਸਨੇਹ ਰੱਖਦੇ। ਜਿਸ ਅਪਣੱਤ ਭਰੀ ਸ਼ਿੰਦਰ ਨਾਲ ਭੈਣ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀਆਂ ਸੱਤੇ ਬੈਰਾਂ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਕੋਈ ਭਰਾ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਲਈ ਝੂਰਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ-ਸੁਣਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਯਾਨ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਜਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੈਣਾਂ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ-ਜੋੜ ਕੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ:

ਇਕ ਵੀਰ ਦੇਈਂ ਵੇ ਰੱਬਾ!
ਸੌਂਹ ਖਾਣ ਨੂੰ ਬੜਾ ਈ ਚਿੰਤ ਕਰਦਾ।

ਇਸ ਦੋ ਉਲਟ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਗੀਤ ਜਾਂ ਟੱਪਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨ 'ਚ ਆਉਂਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਰਾ, ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਭੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਦੇ ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਥਲੀ ਕੁੜੀਆਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਵੀਰਪਾਲ ਕੌਰ! ਭਾਵ ‘ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ’ ਦੀ ਚਾਹੁਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਧੀ-ਧਿਆਣੀ। ਸੈਂਕੜੇ ਨਹੀਂ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀਰਪਾਲ ਕੌਰ ਨਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਜਿਹਦਾ ਨਾਂ ‘ਭੈਣਪਾਲ ਸਿੰਘ’ ਜਾਂ ਭੈਣਪਾਲ ਕੁਮਾਰ’ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੈਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ‘ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ’ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਖੀਵੀ ਹੋਈ ਗਾ ਉਠਦੀ ਹੈ:

ਚੰਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਬਾਪ ਦੇ ਵਿਹੜੇ
ਕਿ ਵੀਰ ਘਰ ਪੁੱਤ ਜੰਮਿਆ!

ਬਾਪ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਇਹ ‘ਚੰਨ’ ਭਾਵੇਂ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਭੂਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣੇ ਵੀ ਨਾ। ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਭਰਾ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਬਾਰੇ ਭੈਣ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ:
ਠਾਣੇਦਾਰ ਬਰੋਬਰ ਡਹਿੰਦੀ
ਕੂਰਸੀ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਦੀ।

ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਖਿਆਲ ਕਿ ਕੋਈ ਭਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਰੁਤਬੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁੱਬ-ਹੁੱਬ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਿਲਣ ਆਏ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਘਿਓ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸੁੱਕੀ ਖੰਡ ਖੁਆਉਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਭੈਣ ਹੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੱਝ ਮਰ ਜਾਣ ਦਾ ਸਰਾਪ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਭਰਾ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬੁਰੇ ਵਿਹਾਰ ਕਾਰਨ, ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਤਿੱਖਾ ਸਰਾਪ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਕਾਲ ਚੱਕਰ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰੀ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮ ਕੁਹਾੜੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਲਬਾ-ਲਬ ਭਰਿਆ ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਅੰਮਾ ਜਾਏ ਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਵਰਗਾ ਵਰਤਾਓ ਕਰਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਜੰਮੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰਨ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਾਰਤਾ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

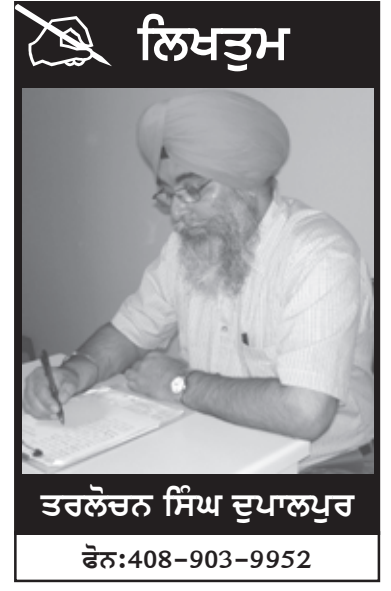
ਸੰਨ 1979 ਵਿਚ ਇਸ ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਆਹ

ਮੌਕੇ ਫਿਲੌਰ ਲਾਗੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਥਲੇ ਤੋਂ ਭੂਆ ਜੀ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਵਾਪਸੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਲਕਾ ਗੋੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਭੂਆ ਜੀ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਕਰਦੇ ਨਹਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਲਕੇ ਦੇ ਨਿੱਘੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾਉਂਦਿਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੀ ਆਈ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਬਾਬਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਲੱਗੇ ਨਲਕੇ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਨਹਾ ਲਈਏ!” ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਕਾਰਡ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਭੂਆ ਜੀ ਸਖ਼ਤ ਬੀਮਾਰ ਹਨ। ਭਾਈਆ ਜੀ, ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਥਲੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ।

ਭੂਆ ਜੀ ਅੰਤਿਮ ਸਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਸੀ। ਭਾਈਆ ਜੀ ਹੁਣੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕੋਲ ਅੰਗੂਰ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਇਕ ਇਕ ਅੰਗੂਰ ਤੋੜ ਕੇ ਭੂਆ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਦਾਣੇ ਲੰਘਾਉਣ ਬਾਅਦ ਭੂਆ ਜੀ ਸਿਰਹਾਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, “ਮੇਰਾ ਵੀਰਾ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਅੰਗੂਰ ਪਾਵੇ!” ਕੱਬਦੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਭੂਆ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈਆ ਜੀ ਦਾ ਗੁੱਟ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਹੱਥੋਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਅੰਗੂਰ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪੁਆ ਕੇ ਭੂਆ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੋਂ ਗਈ!

ਬਿਮਾਰ ਭੈਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰਸਾਰ ਲੈਣ ਗਏ ਭਾਈਆ ਜੀ ਹੁਣੀਂ ਉਸ ਦੀ ਅਰਬੀ ਨੂੰ ਮੋਢਾ ਦੇ ਕੇ ਆਏ।

ਹੋਰ ਅਮੀਰ, ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨੇ ਆਤਮਿਕ ਪਿਆਰਾਂ ਵਾਲਾ ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ ਤੀ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਨੇਸਤੇ-ਨਾਬੂਦ ਕਰ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਭੈਣਾਂ ਤਾਂ ਕੀ, ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਪਰਦੇਸੀ ਗਏ ਪੁੱਤਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-903-9952

ਜਗਨੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕਿਹਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ? ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਮੋਰਚਰੀ ਵਿਚ ਸਿੱਲ੍ਹ ਬਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦੇਖਣੀਆਂ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ!

ਆਮ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਅੰਤ, ਪੁੱਤਾਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹੋਣਾ ਲੋਚਦੇ ਹਨ ਪਰ ਭੈਣ ਦੀ ਰੀਝ ਦੇਖੋ-ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਭੈਣ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਮੌਕੇ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ। ਭੈਣ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਭਰਾ ਲਈ ਅਥਾਹ ਤੇ ਅਗੰਮੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ ਇਹ ਹੁਕ:

ਮਰੀ ਪਈ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿਨ ਢਲ ਜਾਵੈ
ਆ ਜਾਈਂ ਵੀਰਾ ਬੋਤਾ ਜੋੜ ਕੇ!

ਆਪੇ ਸਿਰਜੇ ਝਗੜੇ-ਝੋੜਿਆਂ, ਨਿਗੂਣੇ ਕਲਹ-ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਦੀਆਂ ਤਲਖੀਆਂ-ਲੜਾਈਆਂ 'ਚ ਫਸੇ ਭਰਾਵੋਂ! ਆਓ ਭੈਣਾਂ ਨਿਮਾਣੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਦਿਲੀ ਹੁਕ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈਏ:

ਭੈਣਾਂ ਵਰਗਾ ਸਾਕ ਨਾ ਕੋਈ
ਟੁੱਟ ਕੇ ਨਾ ਬਹਿਜੀਂ ਵੀਰਨਾ!

ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਹਾ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥
 ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ 4
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਹਾ॥
 ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਲੈ ਲਾਹਾ॥
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਦ੍ਰਿੜਾਵਹੁ॥
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮਾ॥
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦਇਆਲੁ ਧਿਆਹਾ॥
 ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਸਦਾ ਗੁਣ ਗਾਹਾ॥
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਘੂਮਰਿ ਪਾਵਹੁ॥
 ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮਾ॥
 ਆਉ ਸਖੀ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਹਾ॥
 ਸੁਣਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਨਾਮੁ ਲੈ ਲਾਹਾ॥
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਗੁਰ ਮੇਲਹੁ॥
 ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਹਰਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮਾ॥
 ਕਰਿ ਕੀਰਤਿ ਜਸੁ ਅਗਮ ਅਥਾਹਾ॥
 ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਗਾਵਾਹਾ॥
 ਮੇ ਕਉ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਿਲੀਐ ਗੁਰ ਦਾਤੇ॥
 ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਭਗਤਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮਾ॥

ਦਾ ਚਾਓ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ।
 ਆਉ ਸਖੀ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਹਾ॥
 ਸੁਣਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਨਾਮੁ ਲੈ ਲਾਹਾ॥
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਗੁਰ ਮੇਲਹੁ॥
 ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਹਰਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮਾ॥
 ਹੇ ਸਖੀਓ, ਸਹੇਲੀਓ! ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਸੰਗਿਓ! ਆਓ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ ਅਤੇ ਸਤਿਸੰਗੀ ਬਣ ਕੇ ਸੁਣ ਹਰਿ ਕਥਾ ਭਾਵ, ਉਸ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਭੀ ਲਈਏ। ਹੇ ਸਖੀਓ, ਸਤਿਸੰਗੀਓ! ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਬੋਨਤੀਆਂ ਭੀ ਕਰੀਏ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਦੇਵਹੁ। ਹੇ ਸਖੀਓ! ਜਦ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਪਵੇ ਤਾਂ ਹਿਰਦਾ ਚਾਓ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 ਕਰਿ ਕੀਰਤਿ ਜਸੁ ਅਗਮ ਅਥਾਹਾ॥
 ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਗਾਵਾਹਾ॥
 ਮੇ ਕਉ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਿਲੀਐ ਗੁਰ ਦਾਤੇ॥
 ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਭਗਤਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮਾ॥

ਹੇ ਭਾਈ! ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਜੋ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਭੀ ਅਥਾਹ ਡੂੰਘਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੀਰਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਾਨਕ ਭੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀਓ! ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰਾਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਿਲਾਪ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਸਦਕਾ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਭੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਓ ਉਮਾਹ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਮੈਂ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਜੁੜ ਸਕਾਂ।

ਆਉ ਗੁਰੂ ਸਵਾਰਿਓ! ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ।
 -ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ
 ਫੋਨ: 916-687-3536

ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਚਾਰ

- ਜੇ ਕਹੂਮਤ 'ਖਿਆਲ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਤੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਦਿਓ।
- ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ 'ਵੱਡਾ ਮੂਰਖ' ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ।
- ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ 'ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ' ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ 'ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ' ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।
- ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਆਦਮੀ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਬੇ-ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਵਪਾਰ, ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਬੇਇਮਾਨੀ 'ਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।
- ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਹਰਤ ਫੈਲੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਚੰਗਾ ਤੇ ਸੁਸ਼ਟ ਵੀ ਹੋਵੇ।
- ਭੈੜਾ ਆਦਮੀ, ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੈੜਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ 'ਸੰਤ' ਬਣ ਕੇ ਦਿਖਾਵੇ।
- ਜੇ ਬਾਹਰੋਂ ਸਾਡਾ ਸੁਭਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਮੇਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਖੜ ਦੀ ਚਾਬੀ ਨਾਲ ਹੀ ਲਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਗ੍ਰਿਹਕਾਰ: ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ: 94173-34049

ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ (ਓਹਾਇਓ)

ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡ ਮੇਲਾ 2011-ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ ਸਮੂਹ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ

ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਕਿਆਮਤ

ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਲਾਪਤਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਵਕਤ ਬੀਤ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਦਰਦ ਰਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਹੀਰ-ਉਦ-ਦੀਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਪਰਵੇਜ਼ ਇਮਰੋਜ਼, ਪਰਵੀਨਾ ਅਹੰਗਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਸਦਕਾ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਪੁਣ-ਫਾਣ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਗ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਅੰਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 38 ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ 2156 ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। 1990 ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਲਾਪਤਾ ਬੰਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਜਾਂਚ 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਯਾਤੂ ਸਨ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੁਣ-ਫਾਣ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਟੀਮ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਬਣਾਈਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਸਰਪੰਚਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਮਸੀਤ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਕਬਰ-ਪੁੱਟਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਦੱਸੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਿਤੇ ਨਸ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕਬਰ-ਪੁੱਟ ਅਤਾ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਹੂਕ

ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤਾ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਉੜੀ ਵਿਚ ਬਿਮਿਆਰ ਵਿਖੇ 236 ਲਾਸ਼ ਦਫਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਤਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ। ਉਹ ਇੰਨਾ ਹੀ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਬੇਪਛਾਣ ਚਿਹਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਨਾਖਤ ਵੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ।" ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਅਤਾ ਕੋਲ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੱਸ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਅਤਾ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਭਾਣਜੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਵੇਗੀ... ਉਸ ਦਾ ਭਾਣਜਾ ਵੀ ਰੁਪੋਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਤਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਉਹ (ਭਾਣਜਾ) ਮੇਰੀ ਫੌਤ ਹੋ ਗਈ ਭੈਣ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਔਲਾਦ ਸੀ। 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਅੱਬਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਖਬਰ ਆਈ ਕਿ ਉਹ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਫਿਰ ਖਬਰ ਉੱਡੀ ਕਿ ਉਹ ਸਰਹੱਦੋਂ ਪਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ।" ਉਹ ਇਹ ਦੱਸ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਦਰਦ ਫਿਰ ਰਿਸਦਾ ਹੈ, "ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਮਗਰੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵੀ ਸੀ।" ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਦਰਦ ਅਜੇ ਮੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਉਹ ਦਰਦ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਤ ਫਰੋਲਦਾ ਹੈ, "ਕਈ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਦਫਨ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਵੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।" ਅਤਾ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਵਿਹਲਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਫਨਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਦ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲਕੀਰ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਆਣ ਟਿਕਦੀ ਹੈ, "ਹੋ ਸਕਦੇ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਫਨਾਉਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਕੌਣ ਜਾਣੇ?"

ਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਹਿੰਮ ਤੱਕ

ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਸਾਲ ਸੀ ਕਿ ਬਟਮਾਲੂ (ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ) ਦੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਵੇਰ 16 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਗਭਰੇਟ ਜਾਵੇਦ ਅਹਿਮਦ ਅਹੰਗਰ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਅੰਕਲ ਕੋਲ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕੋਈ ਬਹੁ-ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਜਾਵੇਦ ਦੀ ਅੰਮੀ ਪਰਵੀਨਾ ਅਹੰਗਰ ਜਿਸ ਨੇ ਮਗਰੋਂ 'ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਪੈਰੈਂਟਸ ਆਫ ਡਿਸਅਪੀਅਰਡ ਪਰਸਨਜ਼' ਬਣਾਈ, ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤ ਭੁਲੇਖੇ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜੇ.ਕੇ.ਐਲ.ਐਫ. ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਤਕੂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਲੈ ਗਏ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ। 2005 ਵਿਚ ਪਰਵੀਨਾ ਅਹੰਗਰ ਨੇ ਲਾਪਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣੀ

ਪਹਿਲੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਆਖਦੀ ਹੈ, "ਸਾਡਾ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਵਕਤ ਸਾਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨਾਲ ਫਿਰ ਉਹੀ ਕੁਝ ਨਾ ਵਾਪਰੇ।"

ਜ਼ਹੀਰ-ਉਦ-ਦੀਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ

ਜ਼ਹੀਰ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ ਵਕੀਲ ਬਣਨਾ ਸੀ ਪਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮਾਰ-ਮਰਾਈ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਜਾ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੇੜ ਨੱਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਕੀ ਬੀਤਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ।" ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਨਾਲ ਲਾਪਤਾ ਮੁੰਡਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫਾਣ-ਬੀਣ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 1996 ਵਿਚ 'ਡਿਡ ਦੇਅ ਵੈਨਿਸ਼ ਇੰਟੂ ਬਿਨ ਏਅਰ?' ਨਾਂ ਦਾ ਕਿਤਾਬਚਾ ਛਪਵਾਇਆ। ਇਸ ਵਿਚ 55 ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ। ਫਿਰ 2003 ਵਿਚ ਇਸ ਕਿਤਾਬਚੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅਡੀਸ਼ਨ ਛਪਵਾਇਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਤੀਜੇ ਅਡੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖ਼ਤ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਦਾ, ਦਰਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ

ਮੁਹੰਮਦ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਸੁਲੀਲ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਕਥਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ ਜੋ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਚੱਕੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਦਰਦ-ਏ-ਹਾਲ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਇਹ ਖ਼ਤ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਕੇਸ ਲੜਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸੱਚ ਬਿਆਨਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਤਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਫੇਰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਕੀਲ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਫਾਂਸੀ ਲੱਗ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਟੀਕੇ ਨਾਲ ਮਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਝੂਠੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹੀ। ਇਸ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਮੇਰੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ। ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਸ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬੋਲ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ (ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ.) ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਪਾਰਮਪੁਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਮੇਰੀ ਹਰ ਚੀਜ਼-ਵਸਤ ਖੋਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਿੱਕੇ ਭਰਾ ਹਿਲਾਲ ਅਹਿਮਦ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਖੱਜਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਏ.ਸੀ.ਪੀ. ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕਰੰਟ ਲਾਏ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਖਰ ਮੈਂ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ ਵੇਚਣੇ ਪਏ। ਗਹਿਣੇ ਵੇਚ ਕੇ ਵੀ ਮਸਾਂ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਉਹ ਮੇਰਾ ਸਕੂਟਰ ਲੈ ਗਏ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 24 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਹੁਮਹਮਾ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਤਾਰਿਕ ਨਾ ਦੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ. ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦਾ ਰਹਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਦਾ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤੇ ਆਮ ਵਰਗਾ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਜਿਉਣ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਮੌਜ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਰਿਕ ਦੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। 1990-

ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮੀਅਤ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਵਾਲੇ ਕਿਵੇਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬਿਆਨ ਦੇਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਝੂਠਾ ਯਕੀਨ ਵੀ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਿਆ ਕੇਸ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮੀਅਤ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਵਾਲੇ ਕਿਵੇਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਈ ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਾਂ ਅਤੇ 3 ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕਰੰਟ ਲਾਏ, ਮੈਨੂੰ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਿਰਚਾਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਇਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਫਾਰੂਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹੁਮਹਮਾ ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ. ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ ਜਿਥੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਸੀਹੇ

1996 ਤਕ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਚਿੰਗ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੀ ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਬਡਗਾਮ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਆਸ਼ਕ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਲਤਾਫ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਅਲਤਾਫ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਸੌਦਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੂਦੀ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਗੜਬੜ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਅਲਤਾਫ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਅਲਤਾਫ ਮੈਨੂੰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਕਫੀਅਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਘਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਨਿਊ ਯਾਰਕ-ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਬਚਿਆ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ। ਲੋਕ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਚਿੰਤਤ ਸਨ। ਜਨ-ਜੀਵਨ ਠੱਪ ਸੀ। ਟੀ.ਵੀ., ਰੇਡੀਓ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਤੂਫਾਨ (ਹਰੀਕੇਨ) ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਡਰਦੇ ਲੋਕ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਜੁਟ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਸਟੋਰਾਂ 'ਚ ਲਾਈਨਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਸਟੋਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਧਾ ਦਿਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਨਹੀਂ, ਸੋਨਾ ਬਣਿਆ। ਘੰਟਾ-ਘੰਟਾ, ਦੋ-ਦੋ ਘੰਟੇ ਲਾਈਨਾਂ 'ਚ ਲੱਗ ਕੇ ਜਿਹੜੇ ਲੈ ਗਏ, ਲੈ ਗਏ, ਜਿਹੜੇ ਰਹਿ ਗਏ, ਰਹਿ ਗਏ। ਮਾੜਾ-ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਵਿਕ ਗਿਆ। ਕਰੋਪੀ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਲੋਕ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਪਾਣੀ, ਬਰੈਡ, ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਟਾਰਚਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ।

ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਫੇਅਰਫੀਲਡ ਵਿਚ ਹਰੀਕੇਨ ਦਾ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਇਕ ਘਰ

ਵਾਰ-ਵਾਰ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, 'ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲੋ।' ਮੇਅਰ ਵਲੋਂ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਨਹਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ, ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਬੰਦ ਸੀ। ਕੁਝ ਕੁ ਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕਲੱਬ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ ਜਿਥੇ ਇਸ ਖੱਫ਼ ਤੋਂ ਬੇ-ਖਬਰ ਲੋਕੀ ਪੈਗ-ਸੈਗ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕੀ ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਸਹਿਮੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਡਰੋਂ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਲੋਕ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਜਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ।

ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵੱਜਦੇ ਹੀ ਮੀਂਹ 'ਨੇਰੀ ਸ਼ੁਰੂ। ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਲੋਕੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਭੱਜ ਪਏ। ਨਾਰਥ-ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ,

ਮੈਰੀਲੈਂਡ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਆਫ਼ਤ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਡਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਭ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਝੱਖੜ ਝੁਲਦੇ ਰਹੇ। ਭਾਰੇ ਦਰੱਖਤ ਟੁਟਦੇ ਰਹੇ। ਲੋਕ ਡਰ ਨਾਲ ਸੌਂ ਨਾ ਸਕੇ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਛੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ-ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਰਾਤ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਚਲੇ ਗਈ। ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ 'ਸੈਲਟਰ' ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸਵੇਰਾ ਹੋਇਆ ਐਤਵਾਰ ਦਾ। ਮੀਂਹ, ਝੱਖੜ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਡਟੇ ਪਏ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਈਸਟ-ਰਿਵਰ ਅਤੇ ਹੈਨਰੀ-ਹਡਸਨ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਛੱਲਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਾਤੇ ਨੇ ਦੁੱਖੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ। ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਕੁਝ ਮੱਠੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਦਸ ਕੁ ਵੱਜਦੇ ਨੂੰ ਮੀਂਹ-ਨੇਰੀ ਘਟੇ। ਲੋਕਾਈ ਨੇ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੇ। ਜਨ-ਜੀਵਨ ਆਮ ਵਰਗਾ ਬਣਨ ਲੱਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸੀਤਾਂ, ਚਰਚਾ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਅੱਲਾ-ਤਾਲਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਪ੍ਰੋਡ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ ਦੇ 65ਵੇਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਸਬੰਧੀ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕੱਢੀ ਗਈ ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਓਕ ਟਰੀ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਜਨਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਵੀ ਡਿਨਰ ਅਤੇ ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਟੀ ਵੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਮਾਲਕ ਐਚ ਆਰ ਸ਼ਾਹ ਪੀਟਰ ਕੋਠਾਰੀ ਸੁਨੀਲ ਹਾਲੀ ਸਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਅਸੈਂਬਲੀਮੈਨ ਪੀਟਰ ਬਾਰਨਸ, ਅਸੈਂਬਲੀਮੈਨ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੀ ਜੇ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਭੰਗਤੇ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਨਾਚ ਗਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਰੌਣਕ ਲਗੀ।

ਗੋਲਡਨ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਅਜੈ ਪਾਟਿਲ, ਦਿਨੇਸ਼ ਬਹਿਲ, ਸੰਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਵਲੋਂ ਸਭ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਕਰੀਬ 700 ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਡਿਨਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਿਨਰ ਪਾਰਟੀ ਰੌਇਲ ਅਲਬਰਟ ਪੈਲੇਸ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ

(ਖੱਬਿਓਂ ਸੱਜੇ) ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਪੀਟਰ ਕੋਠਾਰੀ, ਗਰੈਂਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸ਼ਹਿਨਾਜ਼ ਟਰੈਜ਼ਰੀ (ਦੈਲੀ ਬੈਲੀ ਫੇਮ), ਐਡੀਸ਼ਨ ਮੇਅਰ ਟੋਨੀ ਰਿਕਲੀਗੀਆਨੋ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ

ਪੀਟਰ ਕੋਠਾਰੀ, ਗਰੈਂਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸ਼੍ਰੀਆ ਸਰਨ, ਰੋਜਰ ਵਿਜ ਕੰਪੋਨ ਇੰਚਾਰਜ ਆਫ ਯੂ ਐਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ

ਪੈਟ੍ਰਿਕ ਡਿਆਨਾ, ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੇਅਰ ਟੋਨੀ ਰਿਕੀ ਗਿਲੀਆਨੋ, ਐਡੀਸ਼ਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੌਬ ਡਿਗਲ ਅਤੇ ਪਰੋਡ ਦੇ ਗਰੈਂਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸ਼ਹਿਨਾਜ਼ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ 15000 ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਪਰੋਡ ਅਤੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ। ਪਰੋਡ 2 ਵਜੇ ਗਰੈਂਡ ਐਵਨਿਊ ਐਡੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਚਲ ਕੇ 4 ਵਜੇ ਪੈਥਮਾਰਕ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਫਲੋਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਤਿਰੰਗੇ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਝੰਡੇ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। 30 ਦੇ ਕਰੀਬ ਖਾਣੇ, ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਹਿਲ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਲਾਡੀ ਬਾਜਵਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪਰੋਡ

ਮਹਿਮਾਨ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸ਼੍ਰੀਆ ਸਰਨ ਅਤੇ ਗਰੈਂਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸ਼ਹਿਨਾਜ਼ ਨੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਦੋਹਾਂ ਫਿਲਮ ਐਕਟਰੈਸਾਂ ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਸਭ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਡਿਨਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਨਿਲ ਪਟੋਲ, ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਿਮਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਪੋਪਟ ਲਾਲ, ਵਿਰੇਨ, ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੁਜਾ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੁਜਾ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ, ਚੀਫ ਗੈਸਟ ਐਚ ਆਰ ਸ਼ਾਹ ਟੀ ਵੀ ਏਸ਼ੀਆ, ਪੀਟਰ ਕੋਠਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਿਨਰ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸਟੇਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜੈਸ ਮਹਿਤਾ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਓਕ ਟਰੀ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਜਨਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਗਈ।

ਖ਼ਤ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਦਾ, ਦਰਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬੰਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਲਾਚਾਰ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ ਜੋ ਦਵਿੰਦਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰ ਖਰੀਦਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰ ਖਰੀਦ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਕਈ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਵਿੰਦਰ ਦੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਫੋਨ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਚਲਿਆ ਜਾਵਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤੇਰੇ ਲਈ ਤੌਹਫਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਇੰਦਰਾ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਤੋਂ 6-8 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਮੈਂ ਤੰਗ ਆਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਰਾਏ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ 14 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀ ਈਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਜਾ ਕੇ ਤਾਰਿਕ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਸੋਪੋਰ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਖੜਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਪਾਰਮਪੁਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਗਏ। ਤਾਰਿਕ ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕੱਢ ਲਏ, ਮੈਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ. ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਲੈ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਤਸੀਹਾ ਸੈੱਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮੁਹੰਮਦ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਸਚਾਈ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ, ਸ਼ੌਕਤ, ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਨਵਜੋਤ (ਅਫ਼ਜ਼ਲ) ਅਤੇ ਜੀਲਾਨੀ ਨੇ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਹਿਲਾਲ ਅਹਿਮਦ ਗੁਰੂ ਵੀ ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ ਵੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਜੀਅ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ੌਕਤ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਜੀਲਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਦੇਵਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਗੋਡੇ ਨਾ ਟੇਕੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਗੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜੀਲਾਨੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਾਂ, ਭਾਵ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਾਂ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਐਨ.ਡੀ.ਟੀ.ਵੀ., ਆਜ ਤਕ, ਜੀ ਨਿਊਜ਼, ਸਹਾਰਾ ਟੀ.ਵੀ. ਆਦਿ ਦੇ ਰਿਪੋਰਟਰ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਏ.ਸੀ.ਪੀ. ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ਼ਮਸ ਤਾਹਿਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਜੀਲਾਨੀ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀਲਾਨੀ ਬੇਕਸੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਘੁੰਮਣ ਵਾਲੀ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਦ ਕੇ ਪੈਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੀਲਾਨੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਨੇ ਲਾਚਾਰਗੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਜੀਲਾਨੀ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਫੇਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿਖਾਉਣ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ

ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਗੱਲ ਮੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਾਂ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਪਰਤ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2-3 ਸੌ ਖਾਲੀ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਾਏ। ਮੈਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੱਜ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਆਖਿਰ 'ਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਏ। ਜੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੋਨ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਨੰਬਰ ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ. ਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਮੇਰੀ ਲਾਚਾਰਗੀ ਵਿਚਾਰੇਗੀ ਅਤੇ ਸਚਾਈ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ। ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ. ਨੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਘੜੀ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਜਬਰੀ ਚੁੱਪ ਹੁਣ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ।
ਮੁਹੰਮਦ ਅਫ਼ਜ਼ਲ
ਤਿਹਾਤ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110064

ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਪਾਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਮਾਦ ਯੁਵਰਾਜ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੇਟੀ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਜੱਖੜ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੇਗੋਵਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਭੁਲੱਥ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬੇਗੋਵਾਲ ਵਾਸੀ ਜਾਰਜ ਸ਼ੁਭ ਕਮਲ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਪਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪਿੰਡ ਬੇਗੋਵਾਲ ਦੀ ਕੋਈ 12 ਏਕੜ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਏਕੜ 'ਤੇ ਇਕ ਸਕੂਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ 10 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਝੋਨਾ ਬੀਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਮਾਦ ਤੇ ਬੇਟੀ ਨੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਟਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਠੇਕਾ ਆਦਿ ਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ 100 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਤੋਂ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਤੱਕ

ਸ਼੍ਰੋਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਹਿਲਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ 31 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸੀ। ਮੇਲੇ ਲਈ ਸੱਚਾ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਚਾਅ ਸੀ। ਸਨਿਚਰਵਾਰ 30 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਾਂ।

ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਿਸ਼ੈਪਸਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਤਾਬਕ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰ ਨਾਲ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਖੇਡ-ਮੇਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜੱਕਾਂ-ਤੱਕਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਕਈ ਕੰਮ ਰਹਿ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਜੋਰ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਸਾਡੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਦੇ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਹੈਪੀ ਹੀਰ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਹੈਪੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੌਜੀ ਨੂੰ ਖੇਡ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਬਸੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਸਾਨੂੰ ਲਾਲਚ ਸੀ ਕਿ ਹਾਸਰਸ ਕਵੀ ਮੌਜੀ ਦੀਆਂ ਸੁਗਲੀ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਫਰ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਲੰਘ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਹੈਪੀ ਹੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਪਰ ਉਹ ਵਿਆਹ 'ਚ ਬਿਜੀ ਸੀ।

ਵਿਆਹ ਦੀ ਚਲਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਗੀਤਕਾਰ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਵੀ ਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਮੱਖਣ ਦਾ ਗਰਾਂਈ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਵਾਲਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਲੋਧ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੱਖਣ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਾ ਲਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਮੁੱਕਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਭਾਜੀ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਹੈਪੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਲੋਧ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਚਲ ਪਏ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਨ-ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਫਿਲਮੀ ਕਲਾਕਾਰ ਭਗਵਾਨ (ਬਾਬ) ਖੈਰਾ, ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਨਿਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲਾ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਵੇਂ ਬੇਟੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ। ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗੱਡੀ 'ਚ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰ ਅਤੇ ਬਾਬ ਖੈਰਾ, ਨਿਮੇ ਦੀ ਛੋਟੀ ਗੱਡੀ 'ਚ ਮੈਂ, ਨਿਮਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਵੇਂ ਬੇਟੇ। ਵਿਆਹ 'ਚ ਘੁਟ ਲਾ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਨਿਮੇ ਨੇ ਗੱਡੀ ਦੀ ਚਾਬੀ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿਤੀ, "ਇਕਬਾਲ ਭਾਜੀ, ਗੱਡੀ ਤੁਸੀ ਚਲਾਉ, ਮੈਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।"

ਦੂਜੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਨਾਵਾਕਫ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੱਕਾਂ-ਤੱਕਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਦੀ ਚਾਬੀ ਫੜ ਲਈ। ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾਂ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਠਹਿਰ ਕੇ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਡੀ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੇ ਸਾਡੀ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਕੀਮ ਸੀ ਕਿ ਚਲ ਕੇ ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਬੋਤਾ ਅਰਾਮ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਨੂੰ ਚਲ ਪਵਾਂਗੇ। ਘੰਟੇ ਕੁ ਦੇ ਸਫਰ ਪਿਛੋਂ ਗੱਡੀਆਂ ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਖੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਰਾਤ ਦੇ ਡੇਢ-ਦੋ ਵਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੀ ਅਤੇ ਖੁਲੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਜਾ ਡੇਰੇ ਲਾਏ। ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ੋਕੀਆ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹੀ ਬਾਰ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੋਲ ਹੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ (ਤਵੇ) ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਪਈ ਸੀ।

"ਹੈਅ, ਆਹ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੋ ਗੀ, ਨਾਲੇ ਮਸ਼ੀਨ-ਨਾਲੇ ਰਿਕਾਰਡ। ਕਿਥੋਂ ਲਏ ਭਾਜੀ?" ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦਾ ਅਸ਼ੋਕ ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ।

"ਭਾਜੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਕ ਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ; ਇਹ ਦੱਸੋ ਸ਼ਿੰਦਾ ਸੁਣਨਾ ਜਾ ਚਮਕੀਲਾ?"

"ਜਿਹੜਾ ਮਰਜ਼ੀ ਸੁਣਾ ਦਿਉ, ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਯਾਰ ਨੇ," ਅਸ਼ੋਕ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ।

ਲਉ ਜੀ, ਚਲ ਪਿਆ ਚਮਕੀਲਾ। ਫਿਰ ਗੀਤ ਸੁਣਦੇ ਸੁਣਦੇ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਦੋਂ ਸੌਂ ਗਏ। ਲੰਬਾ ਸਫਰ ਅਤੇ ਲੋਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਜਗਾਏ, "ਚਲੋ, ਉਠੋ ਬਈ ਟੈਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਾਵੇਂ-ਧੋਵੇਂ, ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਉ ਤੇ ਚੱਲੀਏ, ਸਫਰ ਲੰਬੀ।"

ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ ਗੱਡੀ ਦਾ। ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਕ ਗੱਡੀ ਸਵੇਰੇ 'ਨੇਰੇ ਹੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਗੱਡੀ ਰਹਿ ਗਈ ਛੋਟੀ ਨਿਮੇ ਵਾਲੀ। ਬੰਦੇ ਸੱਤ ਤੇ ਗਿਣੀ ਜਾਣ ਛੇ। ਗਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਣੇ ਹੀ ਨਾ। ਕਰਦੇ ਕਰਾਉਂਦੇ ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਚਾਬੀ ਫੜ ਕੇ ਡਰਾਇਵਰ ਸੀਟ 'ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ, ਨਾਲ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਮੈਂ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਰਹਿ ਗਏ ਪੰਜ। ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰ, ਬਾਬ ਖੈਰਾ, ਨਿਮਾ ਅਤੇ ਬੇਟਾ ਨਵਜੋਤ ਚਾਰ ਜਣੇ ਘੁਟ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ। ਪੰਜਵੇਂ ਦਾ ਫਿਰ ਮਸਲਾ। ਬੇਟੇ ਮਨਜੋਤ ਨੂੰ ਅੱਖੋ-ਸੱਖੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਬਹਾਇਆ।

ਚਾਨਣੀਆਂ ਬੱਲੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਡਾਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਟਾਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਰੌਣਕ ਮੇਲਾ ਦੇਖਦੇ ਅਸੀਂ ਸਟੇਜ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। "ਭਾਜੀ, ਕੀ ਗੱਲ 'ਕੱਲੇ 'ਕੱਲੇ ਖਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਓ।" ਦੁਪਿਹਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲੱਗੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾ ਕਿਹਾ। "ਓ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿਹਾ," ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੋਟੀ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਆ ਜੱਫੀ ਪਾਈ।

ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਾਈਕ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਈ। "ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼" 'ਚ ਸਾਡੇ ਲੋਧ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਪਾਠਕ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰ ਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਮਿਲਣ ਆਏ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਮੇਰੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰ ਦੀ ਕਲਮ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਦਾਦ ਦਿਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਵਾਲੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੱਖਣ ਦੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ

ਵੇਖਣ ਲਈ ਖੇਡ-ਮੈਦਾਨ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਕੀਨ ਅਤੇ ਦਰਿਆ-ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਾਲਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ ਵੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਆਣ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਡੋਅਟਨ ਵਾਲੇ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਸੁਆਦੀ ਖਾਣੇ ਦਾ ਸਾਰਿਆਂ ਖੂਬ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਮਹਿਤੋਤ ਵਾਲਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਭਰੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਸਾਥੋਂ ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਉਹਾਇਓ ਆ ਵਸੇ ਕਈ ਸੱਜਣ ਮੇਲੇ 'ਚ ਮਿਲੇ। ਕਲਮਕਾਰ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ ਵੀ ਮਿਲੇ।

ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਟੀ ਵੀ ਵਾਲੇ ਪਵਨ ਨੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਟੇਜ ਵੀ ਹੁਣ ਉਹੀ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਾਲੀ ਪੱਗ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਕੁਤਤਾ ਪਜ਼ਾਮਾ ਪਾਈ ਨਿਮੇ ਡੱਲੇਵਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਨਿਮੇ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਡੀ ਬਸਰਾ ਨੇ ਆ ਸਟੇਜ ਸੰਭਾਲੀ। ਲਾਡੀ ਦੇ

ਦੋ ਕੁ ਵਜੇ ਆ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ 'ਨੇਰੇ ਫਿਰ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ, "ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਜਾਈ", ਨਈਂ ਦੇਖ ਲਈ ਫੇ, ਤੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਲਿਜਾਉ।"

ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ. ਸੀ. ਦੀ ਗਿਰਾਜ 'ਚ ਬੈਠਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਕੇ ਮੱਖਣ ਨਾਲ ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੀ ਗੱਡੀ 'ਚ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬੇਟਿਆਂ ਨਾਲ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾ ਲਈ। ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਆ ਕੇ ਲੈ ਜਾਉ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਘਰ ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਉਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਉਹਦਾ ਬਹੁਤ ਫ਼ੈਨ ਸੀ। ਕੁਝ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬੇਟੇ ਗੋਰਾ ਤੇ ਕਾਲਾ (ਪ੍ਰਮਾਣੀਤ ਤੇ ਸਰਬਜੀਤ) ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੋਤਾ ਜਿਹਾ ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਗਿਆ। "ਡੈਡੀ ਨੀ ਆਇਆ।"

"ਬੱਸ, ਅੰਕਲ ਬਿਜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਤਾ।"

ਗੋਰਾ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਲ ਗੱਡੀ ਦੀਆਂ ਧੂੜਾਂ ਪੱਟੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾਲੇ ਕਬੱਡੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘੰਟੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਡੰਡ-ਬੈਠਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਸਾਹੋ-ਸਾਹੀ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਭਲਵਾਨ ਨੇ ਪਸੀਨਾ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ 'ਕੱਠਿਆਂ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ। ਗੋਰਾ ਤੇ ਕਾਲਾ ਮੇਰੇ ਬੇਟਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਤੀਆਘਰ ਅਤੇ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦਿਖਾਉਣ ਲੈ ਤੁਰੇ। ਮੈਂ ਤੇ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਬ ਖੈਰਾ ਅਤੇ ਨਿਮਾ ਘਰ ਆਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਜਾਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। 'ਨੇਰਾ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਕਾਲੇ ਹੁਣੀ ਆ ਗਏ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਗੈਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਬੈਠੇ ਗੱਪਾਂ-ਸ਼ੌਖਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਸੌਂ ਗਏ। ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲਈ। ਕਾਲਾ ਜਿਮ ਨੂੰ ਤੇ ਗੋਰਾ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਗੱਡੀ 'ਚ ਬਹਿਦਿਆਂ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਰਤ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ, "ਇਕਬਾਲ ਭਾਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਨੀ ਜਾਣਾ।" ਦਰਸ਼ਨ ਦਰਤ ਦੇ ਘਰ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਬਰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਖਾਯਾ ਜਿਥੇ ਅਕਸਰ ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ, ਮਨਮੋਹਣ ਵਾਰਿਸ, ਕਮਲ ਹੀਰ, ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਆਉ ਭਗਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ-ਵੇ 'ਤੇ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਬਿਜਨਸ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਦਾ ਗੋਰਾ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਵੱਲ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਭਜਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਾਰ-ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈਪੀ ਹੀਰ ਦੇ ਘਰ ਆ ਪਹੁੰਚੇ।

ਖੱਬਿਓ-ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ, ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ, ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ, ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰੀ, (ਪਿਛੇ) ਬਾਬ ਖੈਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਉਹ ਵੀ ਭਾਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੰਬੇ ਸਫਰ 'ਚ ਫਿਰ ਮਸਲਾ। "ਨਿਮਿਆਂ ਫੋਨ ਕਰ ਤਾਂ ਨਿਧਾਨ ਨੂੰ, ਉਹ ਵੀ ਕਬੱਡੀ ਮੈਦਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਕੀਨ ਆ, ਜੇ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਕ-ਦੋ ਜਣੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਈ ਬਹਾ ਦਿਆਂਗੇ," ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਿਮੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਨਿਮੇ ਨੇ ਫੋਨ ਘੁਮਾਇਆ ਤਾਂ ਇੰਡੀਆਨਾ ਰਹਿੰਦਾ ਮਹਿਤੋਤ ਵਾਲਾ ਨਿਧਾਨ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਉਥੇ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਸੱਖੇ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਜਾਗੀ। ਨਿਧਾਨ ਸਾਡੇ ਮੋਹਰੇ ਮੋਹਰੇ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੱਸੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਬੱਕੀ ਵਾਂਗ ਹੁਣ ਗੱਡੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਿਛਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੋਤੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਪਟਰੋਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਅਗਤ-ਪਿਛਤ ਗੱਡੀਆਂ ਫਿਰ ਹਾਈਵੇ 'ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹੀਆਂ। ਮੈਂ ਤੇ ਨਿਧਾਨ ਗੱਲੀ ਪੈ ਗਏ। "ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼" 'ਚ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲੋਧ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਧੁੱਪ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੌਕੀ ਦੀਆਂ ਫੁਸਲਾਂ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਖੇਤ, ਹੱਦ-ਬੰਨਾਂ ਘੱਟ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਮਾਂਹ ਦੀ ਫੁਲਲ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਲਰ-ਪਲਾਂਟ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਵੇਖਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਸੀ। ਨਿਧਾਨ ਨੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮੋਰਿਓ ਵਾਲੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ ਦਾ ਫੋਨ ਘੁਮਾਇਆ, ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਗਰਾਊਂਡ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਧਾਨ ਨੇ ਗੱਡੀ ਲਿਜਾ ਕੱਢੀ ਹਾਈਵੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਮੋੜਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਦੇ ਪੋਸਟਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਤੀਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਸੇ। ਝੱਟ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਜਾ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ 'ਵਾਇਸ ਆਫ਼ ਅਮੈਰਿਕਾ' ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਬੱਡੀ, ਬਾਲੀਵਾਲ, ਕ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਜੋਰਾਂ-ਸ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਤਿੱਖੀ ਧੁੱਪ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦਰਸ਼ਕ

ਪੁਆਈ। ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਖੇਡ-ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੁਖਚੈਨ ਬਰਾੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਵੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਬੜੇ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ।

ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਵੀ ਖੇਡ-ਮੇਲੇ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਮਿਲਿਆ। ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਬੇਟਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲ ਖਿੱਚਦੀ ਕਬੱਡੀ ਦੇਖੀ। ਕਾਲਾ ਹੱਟ-ਹੱਟ ਰੇਡਾਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਗੋਰਾ ਖਿੱਚ-ਖਿੱਚ ਜੱਫੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਖੇਡ-ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿੱਡੂ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਕਬੱਡੀ, ਵਾਲੀਬਾਲ, ਕ੍ਰਿਕਟ, ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਅਤੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਜੇਤੂ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਗਾਉਣ-ਪਾਣੀ

ਢੋਲ-ਢਮੱਕੇ ਵਾਲੇ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਛਾਏ ਪਏ ਸਨ। ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋਏ ਕਈ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸਰੋਤੇ ਨੱਚ-ਨੱਚ ਪਾਗਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰਵਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਸਾਬੀ ਇਸ ਖੇਡ-ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ।

ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ, ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾਂ ਵਾਲਾ, ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇ ਦਿਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਰਹੇ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਆਇਆ ਤੇ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਰਹਿੰਦੇ ਗਾਇਕ ਨਿਮੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਉਹ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪੂਰੀ ਮਹਿਫਲ ਜੰਮੀ। ਮੱਖਣ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਰਾਮ ਲਾਲ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਰਾਮ ਲਾਲ ਉਸੇ ਰਾਤ

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਬਾਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ 'ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਗਏ।

ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ 'ਹਾਂ' 'ਚ 'ਹਾਂ' ਮਿਲਾ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਰੈਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਭੀੜਾਂ ਖਿੱਚਣ ਖਾਤਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੌਮਬੱਤੀ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ।

ਇਸ ਮਾਰਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੰਦਰਜੀਤ ਨਿੱਕੂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਓ ਆਪਾਂ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ

ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ

ਉਸ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਗਏ ਤੇ ਫੇਰ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਗਰਾਓ ਦੇ ਉਚੇ ਪੁਲ ਲਾਗੇ ਬਣੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਦੇ ਬੁੱਤ ਤੱਕ ਮੌਮਬੱਤੀ ਮਾਰਚ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਫਿਰ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਲਾਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸਾਂਝ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜਨਗੇ ਤਾਂ ਪਿਛੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵਧੇਗੀ।

ਇਰਾਕ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਭਾਅ 400 ਡਾਲਰ !

ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਇਰਾਕ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਭਾਅ 400 ਡਾਲਰ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚ ਕੇ ਇਥੇ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧੌਖੇਬਾਜ਼ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਇਥੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਇਰਾਕ 'ਚ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 400 ਤੋਂ 600 ਡਾਲਰ 'ਚ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਭੁੱਖੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਰਾਕ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸ ਚੱਕਰਵਿਊ 'ਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਚਾਰਾਜ਼ੇਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਟੀ ਗਈ ਸੁਰੰਗ।

ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਕੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਵੇਚੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਨੌਜਵਾਨ 23 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇਰਾਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਭੋਗਪੁਰ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਖੋਜਪੁਰ ਦੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਰਿਪਨ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਤਰਸੇਮ ਲਾਲ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਲ ਪੁੱਤਰ ਮਹਿੰਦਰ ਲਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭੋਗਪੁਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਵਾਸੀ ਮਾਣਕਢੇਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਇਰਾਕ ਕਾਰਪੋਟਰ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਲਕ ਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 600 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮਿਲਣਗੇ।

ਹਥਿਆਰਾਂ, ਬੰਬ ਤੇ ਕੂੜਾ ਸਾਫ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਬੰਬ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫਟਣ ਦੇ ਡਰ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਡੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5-6 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਬਦਲੂ ਵਾਲੇ ਚੌਲ ਹੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਕੌੜਾ ਤੇ ਦਵਾਈ ਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਪੀਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਉਲਟੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪੀੜਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਲਾਲਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੁਤਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਟਿਕਟਾਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਮੁੜ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਪੀੜਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਜਾ ਵਾਸੀ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤਲਵਾੜਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਗਾ ਹਰਿਆਣਾ ਵੀ ਆਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਅਜੇ ਸੈਂਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫਸੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਮੌਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧੌਖੇਬਾਜ਼ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਹੁਣ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇਗਾ ਪਾਸਪੋਰਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਸਖਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਦੋਹਰੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਬਿਲਕੁਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਖਾਸ ਮਸ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਗਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਮਸ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ।

ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੁਣ ਆਨਲਾਈਨ ਭਰ ਕੇ ਬਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਇਕ ਤੋਂ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਵਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਮੁੜ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਉਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਕੇਸ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਵਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਹੋਰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਵੀਜ਼ਾ ਅਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਦ ਹੋਏ ਵੀਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਦੁਤਘਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਭਗੋੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਤਕਰੀਬਨ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਇਕ ਟਰੱਕਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ 18 ਸਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਤਲ 'ਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿਚ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। 33 ਸਾਲਾ ਨਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਊਰਟੀ ਦੀ ਗਾਰਦ ਤੇ ਸਾਂਤਾਮੋਨਿਕਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ 1999 ਵਿਚ ਹੋਏ ਪੁਨਮ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਭਗੋੜੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਨਮ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਿਆਟਲ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਫੜ ਕੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ

ਉਸ ਨੇ ਲੰਬੀ ਦਾਹੜੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਪਛਾਣ ਬਦਲ ਕੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨਿੰਦਰਜੀਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਜਾਂਚ ਤੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਖਰਚੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਜਾਂਚ ਹੈ।

ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ 'ਚ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਆਗੂ ਹਲਾਕ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਸਤਾਨ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਮਰੀਕੀ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ 'ਚ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦਾ ਅਲ ਜ਼ਵਾਹਰੀ ਮਗਰੋਂ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਗੂ ਅਤੀਆਹ ਅਬਦ ਅਲ-ਰਹਿਮਾਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਓਸਾਮਾ-ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਦੂਜੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਬੀਆ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਤੇ ਬੰਬ ਮਾਹਰ ਅਤੀਆਹ 22 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਵਜ਼ੀਰਾਸਤਾਨ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਾਫੀ ਖੇਲ 'ਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਚੋਟੀ ਦਾ ਆਗੂ ਅਤੀਆਹ ਅਬਦ ਅਲ-ਰਹਿਮਾਨ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ 'ਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

40ਵਿਆਂ 'ਚ ਪੈਰ ਧਰ ਚੁੱਕਿਆ ਰਹਿਮਾਨ ਬਚੇ-ਖੁਚੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਹਿਮ ਸੀ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਹੇਠਲਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਅਹਿਮ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿਮਾਨ ਦੀ ਮੌਤ 'ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਲਈ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਹੈ। ਉਹ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨਲ ਯੋਜਨਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਜ਼ਵਾਹਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਗੂ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ, ਤਜਰਬਾ ਤੇ ਹੁਨਰ ਲਾਮਿਸਾਲ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਦੀ ਥਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

ਪਾਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 2008 ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਚੌਧਰੀ ਜੁਲੀਫਕਾਰ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰੀ ਕਰੇਗੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਜੱਜ ਸ਼ਾਹਿਦ ਰਫੀਕ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਜ਼ਕੀਰ ਰਹਿਮਾਨ ਸਣੇ ਸੱਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਭਾਰਤ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੀ ਅਦੀਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 10 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 20 ਗਵਾਹ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਇਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਪਰ ਬਚਾਅ ਧਿਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣਾ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੈ।

ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਾਂਦਰ ਤੇ ਅੰਨਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਮਾਇਤੀ

(ਸਫਾ 13 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਨਸ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਆਖਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧਵਰਗ ਨੂੰ ਜਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਰਨੇ-ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਧਰਨੇ-ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣ' ਆਏ 'ਸ਼ਰਾਬੀ' ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਮੀਡੀਆ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਔਖ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਧਰਨੇ-ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੰਨਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਰੋਮ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬੱਧੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਨਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰ ਮਿਲਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੌਲੂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆ ਕੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਲਕ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਅੰਨਾ ਕਿਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ, ਜਬਰ ਅਤੇ

ਤਸ਼ਦੱਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਵਾਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਾ ਭੁਗਤ ਜਾਵੇ? ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਯੋਗ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦੇਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਿਆ। ਦੋ ਵਕਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਲੜ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਅਵਾਮ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਲੀਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਵੇਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕੇਗਾ? ਇਸ ਤਬਕੇ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰ 'ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਰੋਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਮਨਫੀ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੰਗ-ਪੱਤਰ ਤੱਕ ਫੜਨ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅੰਨਾ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੀ ਕਾਇਦਾ ਬਣੇਗਾ ਤਾਂ ਅਵਾਮ ਦਾ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਜ਼ਰੂਰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅੰਨਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਪੁੱਜੀ ਮੋਢਾ ਪਟਕਰ ਦੇ ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਰ ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਸਿਰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਵਾਮੀ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਬੁਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇ। ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਹੀ 'ਵਿਦਰੋਹ ਦਾ ਸੰਸਦੀਕਰਨ' ਜਾਂ 'ਕਾਨੂੰਨੀਕਰਨ' ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੰਨਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਤੌੜਣ ਲਈ ਇਕ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੜੀ ਹੱਥੋਂ ਨਾਰੀਅਲ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਅੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇੰਝ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਚਿਤਵੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮੁਕਤ ਮੁਲਕ ਦੇ

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ? ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸਮਝ ਹਾਲੇ ਨਸ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਜੋ ਕਈ ਖ਼ਦਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਖ਼ਦਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੌਕਾ ਟਾਲਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪਰ ਨੀਅਤ ਉੱਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਪੇਚੀਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਅੰਨਾ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਜੇ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਵਕਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚਿਰਕਾਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਉਘਾੜਨ ਦਾ ਸਬੋਬ ਵੀ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਕੋਲ ਚਿਰਕਾਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵਕਤੀ ਉਬਾਲ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਬੇਬਾਕ ਸੰਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਹਿਕਾਰਤੀ ਗੁੰਗਰਿਆਂ ਅਤੇ ਦਰਬਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਰੋਮ ਸ਼ਰਮੀਲਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੇਚੀਦਾ ਤਾਣਾਬਾਣਾ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੜਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੈ। ਇਸੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨੇ ਖ਼ਦਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਮੂਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਠੋਸ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਖਾਸੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗ-ਪੈਰ ਫੈਲਾਉਣੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣੇ ਹਨ।

ਬਿਨੁ ਏਕ ਨਾਮ ਅਧਾਰ ਸਭ ਕਰਮ ਭਰਮ ਬਿਚਾਰ

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

- (1) ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਤਰਸ, ਦਿਆ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
- (2) ਜਮਾਨੇ ਦੇ ਰੰਗ ਵੇਖੋ, ਫਾਸੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਘਟਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਸਭ ਚਲਦੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਏ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਭਰੋਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- (3) ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ, ਘਟਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਤਲੇਆਮਾਂ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਝੱਖ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
- (4) ਤਾਰੀਖੀ ਸੱਚ ਦੀ ਆਤ ਹੇਠ ਕੌਮੀ ਮੋੜ ਲਈ ਪਹਿਲੋਂ ਕੁੱਝ ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਦਲੇਰ ਮਰਦ ਹੀ ਜੁੜਦੇ ਹਨ, ਵਹਿਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸੱਚ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਚਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪਿਛੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (5) ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ, ਤੁਸਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਉਸਾਰਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੋਲੀਆਂ ਹਨ।
- (6) ਬਾਬਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਲਾਣੇ ਨੇ ਤਾਰੀਖੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪੱਟੀ ਮੇਸ ਕਰ ਛੱਡੀ ਹੈ।
- (7) ਚੋਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ, 'ਬਾਬਿਆਂ' ਦੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ।
- (8) ਅੰਨਿਆਂ ਦੇ ਗੰਜੇ ਯਾਰ।
- (9) ਖੁਰਦੇ ਅਤੇ ਲੁੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੇ ਹਰ ਈਮਾਨਦਾਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਦਾ ਦਰ ਆ ਖੜਕਾਇਆ ਹੈ।
- (10) ਜੀਹਦੀ ਕੌਮੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੀ ਲੁੱਟੀ ਜਾਵੇ, ਉਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੀ ਕੀ ਹੈ?
- (11) ਸਰ ਫਜ਼ਲ ਹੁਸੈਨ ਠੀਕ ਹੀ ਆਖਦਾ ਸੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਣੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਅਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
- (12) ਆਪਣੀ ਤਾਰੀਖੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਹੀ ਕੌਮੀ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਪੱਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।
- (13) ਜਦ ਘਰ ਦੇ ਸਕੇ ਸੋਚਦੇ ਹੀ ਦੁਸਮਣ ਲੁਟੇਰੇ ਬਣ ਜਾਣ, ਉਹ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵਸਦਾ। ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।
- (14) ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਪੁੱਤ ਕਪੂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਾਪੂ ਕਬਾਪੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
- (15) ਭੱਜਲਾਂ ਅਤੇ ਗੱਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਉੱਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰੋ।
- (16) ਅੱਜ ਨੂੰ ਗਲਵਕਤੀ 'ਚ ਘੁੱਟ ਲਵੋ, ਭਲਕ ਆਉਣ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੋ।
- (17) ਪੂਜਾ ਦਾ ਧਾਨ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਿਦਕ ਈਮਾਨ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- (18) ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਆਮ ਆਦਮੀ, ਵਤਨ ਦੇ ਅਸਲ ਵਾਰਸ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕੁੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੁੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਪੜੇ ਲਾਹ ਕੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾ ਦਿੱਤੇ।
- (19) ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਪ ਵਾਰਸ ਬਣੋ, ਹਰਾਮ ਖਾਣੇ ਗਿੱਦੜਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਬੇਹੱਦ ਤੰਗ ਹਨ।
- (20) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਸੋਨਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸੈਂਟਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਭੁੱਬਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
- (21) ਪੰਥ ਦਰਦੀਓ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਵੋ! ਵਰਨਾ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਹੱਛ ਵੀ ਵੇਚ ਕੇ ਖਾ ਜਾਣੇ ਹਨ।
- (22) ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਰਮੇ ਪੁੱਤਰ ਬਣੋ ਤੇ ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਓ।
- (23) ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੇ ਸ਼ਕੁਨੀ ਨਾਲ ਜੂਆ ਖੇਡਿਆ, ਰਾਜ ਭਾਗ ਨਾਲ ਦਰੋਪਦੀ ਵੀ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਨੰਗੀ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਅੱਜ ਦੇ ਕੌਰਵਾਂ, ਪੰਜਾਬਣ ਦਰੋਪਦੀ ਦੀ ਪੱਤ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਨੰਗੀ ਕਰਕੇ ਫੇਰੀ। ਅਸੀਂ ਅਣਖ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਮਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?
- (24) ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਬਿਨਾਂ ਪੱਤ ਨੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਬਲਕਿ ਲੁੱਟੀਦੀ ਵੀ ਹੈ।
- (25) ਜਜ਼ਬਾਤ ਹੀ ਅਸਲੀ ਹਥਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਕਤ ਬਣ ਕੇ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ
ISBN # 978-0-9781624-9-8

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ
ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅਸੀਂ 'ਸਵੈਯੇ' ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਵੀਹ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸ਼ਬਦਾਰਥ' ਵਿਚ ਅੰਕ ਇਕੱਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਤੱਕ 'ਤੋਮਰ ਛੰਦ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹਨ। ਉਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਮਰ ਛੰਦ ਰਚਨਾ ਦੀਆਂ ਅਖੀਰ ਲੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਇਕਾਈ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਨਿਸਫਲ ਹਨ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ 'ਚ 'ਨਾਮ ਵਿਹੂਣਾ ਗਾਵੇ ਗੀਤ' ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਤੋਮਰ ਛੰਦ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਉਤੇ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅਠਾਰਾਂ ਵਿੰਦਿਆ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਰਬ ਗਿਆਤਾ ਹੈ, ਸਭ ਕਾਸੇ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੇਦਾਗ, ਨਿਰਦੋਖ, ਅਪਾਰ ਰੂਪ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਨਾਸ ਰਹਿਤ, ਤੇਜ-ਪਰਤਾਪ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖੁਲ੍ਹ-ਦਿਲਾ ਸਖੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਸਰਬ-ਉਚ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਜੱਸ ਤੇ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਤਿਲਕ ਹੈ। ਉਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਸੂਰਜ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਪਾਰ ਰੂਪ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੋਗ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੈ:

ਅਕਲੰਕਰੂਪ ਅਪਾਰ॥
ਸਭ ਲੋਕ ਸੋਕ ਬਿਦਾਰ॥
ਕਲ ਕਾਲ ਕਰਮ ਬਿਹੀਨ॥
ਸਭ ਕਰਮ ਧਰਮ ਪ੍ਰਬੀਨ॥33॥
ਉਪਰਲੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਿਆਰਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪ ਤੁਠਦਾ ਹੈ, ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ ਹੈ, ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਸੱਚ ਛੱਤਰ (ਵਡਿਆਈ ਦਾ) ਝੁਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਭਗਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਕਾਰ ਕਮਾ ਕੇ ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਉ ਆਪਿ ਤੁਠਾ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਲਇਅਨੁ ਜਨ ਲਾਇ॥
ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਉ ਦਿਤੀਅਨੁ ਸਿਰਿ ਛਤੁ ਸਚਾ ਹਰਿ ਬਣਾਇ॥
ਸਦਾ ਸੁਖੀਏ ਨਿਰਮਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਕਮਾਇ॥ (ਪੰਨਾ 590)
'ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ' ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਨਿਰਦੋਖ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਹੋਂਦ ਅਪਾਰ ਰੂਪ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੋਕ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਲਾ, ਕਲੇਸ਼, ਕਾਲ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੈ। ਉਸ ਪਰਮ ਹਸਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬੇਅੰਤ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਹੈ। ਉਹ ਅਖੰਡ, ਅਸੀਮ ਅਤੇ ਸੈਭ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਾਪਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਾਪਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਪੀੜ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਰਹੱਸਮਈ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਖੰਡ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੋਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚਾਰ ਮੂੰਹਾਂ ਵਾਲਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਤੇ ਵੇਦ ਉਸ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿਗਮ (ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰ ਭਾਗ) ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ 'ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ' (ਇਹ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ) ਕਹਿ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚਾਰ ਮੂੰਹਾਂ ਵਾਲਾ

ਬ੍ਰਹਮਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਕਹਿ ਕੇ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਤਪ-ਤੇਜ ਨਾ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ, ਉਹ ਅਖੰਡ, ਬੇਅੰਤ ਅਤੇ ਨਾ ਬਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਹੈ:
ਜਿਹ ਨੇਤਿ ਨਿਗਮ ਕਹੰਤ॥
ਮੁਖ ਚਾਰ ਬਕਤ ਬਿਅੰਤ॥
ਅਨਭਿੰਜ ਅਤੁਲ ਪ੍ਰਤਾਪ॥
ਅਨਖੰਡ ਅਮਿਤ ਅਬਾਪ॥35॥
ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਬਣਾਇਆ ਬਣਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਸਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ:

ਬਾਪਿਆ ਨਾ ਜਾਏ ਕੀਤਾ ਨ ਹੋਇ॥
ਆਪੇ ਆਪਿ ਨਿਰੰਜਨੁ ਸੋਇ॥ (ਪੰਨਾ 2)
ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ 'ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ' ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਪਾਸਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ, ਪੂਰੀ ਚੇਤੰਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਉਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰਚਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅਸੀਮ ਰੂਪ ਅਖੰਡ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਤੇਜ ਨਾ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬੀਜ ਰੂਪੀ ਮੂਲ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਅਤੇ ਜਗਤ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਖੰਡ ਰਚੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਉਸੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪ ਉਹ ਨਿਰਾਕਾਰ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਰੂਪ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਇੰਦਰ ਵਰਗੇ ਦੇਵਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। ਕਈ ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਉਪਰੰਤ ਉਸੇ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। ਕਈ ਰਾਮਚੰਦਰ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਰਗੇ (ਅਵਤਾਰ) ਅਤੇ (ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ) ਰਜੂਲ, ਪੈਗੰਬਰ ਉਸੇ ਨੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਉਸ ਅੱਗੇ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ:

ਜਿਹ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪਾਰ॥
ਕਈ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਸਨ ਬਿਚਾਰ॥
ਕਈ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸਨ ਰਜੂਲ॥
ਬਿਨ ਭਗਤਿ ਕੋ ਨ ਕਬੂਲ॥38॥
ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਗਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੁੱਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਭਗਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਸਿਆਂ ਅਤੇ ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮਨ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮਝ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ:
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ॥
ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਸਹਸਾ ਨਹ ਚੁਕੈ ਗੁਰੂ ਇਹੁ ਭੇਦੁ ਬਤਾਵੈ॥ 1॥ ਰਹਾਉ॥ (ਪੰਨਾ 830)

ਉਸ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਅਤੇ ਵਿੰਧਿਆਚਲ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਪਰਬਤ, ਕਈ ਮੰਛ, ਕੱਛ ਵਰਗੇ ਅਵਤਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੇਸਨਾਗ, ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਵਤੇ ਅਤੇ ਆਦਿ ਕੁਮਾਰ (ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨਕ, ਸਨੰਦਨ, ਸਨਾਤਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਕੁਮਾਰ), ਕਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। ਕਈ ਇੰਦਰ ਵਰਗੇ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਬੂਟੇ 'ਤੇ ਝਾੜੂ ਫੇਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕਈ ਵੇਦ ਅਤੇ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਰਗੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕਈ ਰੁਦਰ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਇਆ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੀ ਕਾਇਆ ਵਾਲੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਕਈ ਰਾਮ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਅਨੂਪ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਵਿਤਾ ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਕਵੀ ਹਨ। ਕਈ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਅਨੇਕਾਂ ਭੇਦ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕਈ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਰਥ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ:

ਕਈ ਇੰਦ੍ਰ ਬਾਰ ਬ੍ਰਹਾਰ॥
ਕਈ ਬੇਦ ਅਉ ਮੁਖਚਾਰ॥
ਕਈ ਰੁਦ੍ਰ ਛੁਦ੍ਰ ਸਰੂਪ॥
ਕਈ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸਨ ਅਨੂਪ॥40॥
ਕਈ ਕੋਕ ਕਾਬਿ ਬਣੰਤ॥
ਕਈ ਬੇਦ ਭੇਦ ਕਹੰਤ॥
ਕਈ ਸਾਸਤ੍ਰ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਬਖਾਨ॥
ਕਈ ਕਥਤ ਹੀ ਸੁ ਪੁਰਾਨ॥41॥
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਪੁਜੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤਿ ਤੋਂ ਵਾਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚੀ ਗਈ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ

ਦਰਿਆ ਬਣ ਗਏ, "ਕੀਤਾ ਪਸਾਉ॥ ਏਕੋ ਕਵਾਉ॥ ਤਿਸੁ ਤੇ ਹੋਇ ਲਖ ਦਰਿਆਉ॥" ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਤੇ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਵੰਨਗੀਆਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਗਨੀ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਹੋਮ ਯੱਗ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਹੋਰ ਪੁੱਠੇ ਲਟਕ ਕੇ ਕਠਿਨ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਵਾਂ ਉਤਾਂਹ ਵੱਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਪ ਅਤੇ ਤਪ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਤਿਆਗੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਦਾ ਭੇਖ ਧਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਜੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਭੇਖ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਜੋਗੀ ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਪਉਣ-ਆਹਾਰੀ, ਮਹਿਜ ਵਢਾ ਭੱਖ ਕੇ ਜਿਉਣ

ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ

ਵਾਲੇ, ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕਈ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਨੇਕਾਂ ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਬਲੀ ਦੇ ਕੇ, ਯੱਗ ਆਦਿ ਕਰਕੇ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:

ਕਹੂੰ ਨਿਵਲੀ ਕਰਮ ਕਰੰਤ॥
ਕਹੂੰ ਪਉਠ ਅਹਾਰ ਦੁਰੰਤ॥
ਕਹੂੰ ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਅਪਾਰ॥
ਕਹੂੰ ਜੱਗ ਕਰਮ ਉਦਾਰ॥43॥
ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਅਸਚਰਜ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਹੋਮ ਯੱਗ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਇਨਸਾਫ ਨੂੰ ਰਾਜ-ਧਰਮ ਵਾਂਗ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਦੀ ਰੀਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਕਿਧਰੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਰੀਤਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਕਈ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਦੇਸ਼-ਦੇਸ਼ ਘੁੰਮਦੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਇੱਕੋ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਤਪ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਜਲ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਧੂਣੀਆਂ ਤਪਾ ਕੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਸੇਕ ਸਹਿੰਦੇ ਤਪ ਕਰਦੇ ਹਨ:
ਕਈ ਦੇਸਿ ਦੇਸਿ ਫਿਰੰਤ॥
ਕਈ ਏਕ ਠੋਰ ਇਸਥੰਤ॥
ਕਹੂੰ ਕਰਤ ਜਲ ਮਹਿ ਜਾਪ॥
ਕਹੂੰ ਸਹਤ ਤਨ ਪਰ ਤਾਪ॥45॥

ਕਈ ਆਮ ਵੱਸੋਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਪ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਧੂਣੀਆਂ ਤਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸੇਕ ਸਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਰਾਜ-ਰੀਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਰੋਗ ਅਤੇ ਭਰਮ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਅਕਰਮ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਸਿਆਣੇ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼ੇਖ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਨੀਤੀ-ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖ ਹਨ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਹਨ:
ਕਹੂੰ ਰੋਗ ਰਹਤ ਅਭਾਰਮ॥
ਕਹੂੰ ਕਰਮ ਰਹਤ ਅਕਰਮ॥
ਕਹੂੰ ਸ਼ੇਖ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰੂਪ॥
ਕਹੂੰ ਨੀਤਿ ਰਾਜ ਅਨੂਪ॥47॥

ਕਿਧਰੇ ਲੋਕ ਰੋਗ ਅਤੇ ਸੋਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰੇ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਅਟੰਕ ਜੀਵਨ ਜੀ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਇੱਕੋ ਥੀ ਭਗਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਆਸ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਰਚੇ ਵੇਦ-ਮੰਤਰ ਰਟ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਸ਼ੇਖ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਪਰਵਦਗਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਵੈਰਾਗੀ ਸਾਧੂ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫਿਰਕੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ:

ਕਹੂੰ ਰੋਗ ਸੋਗ ਬਿਹੀਨ॥
ਕਹੂੰ ਏਕ ਭਗਤਿ ਅਧੀਨ॥
ਕਹੂੰ ਰੰਕ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ॥
ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਬਿਆਸ ਅਵਤਾਰ॥48॥
ਕਈ ਬ੍ਰਹਮ ਬੇਦ ਰਟੰਤ॥

ਕਈ ਸੇਖ ਨਾਮ ਉਚਰੰਤ॥
ਬੈਰਾਗਿ ਕਹੂੰ ਸਨਿਆਸਿ॥
ਕਹੂੰ ਫਿਰਤ ਰੂਪ ਉਦਾਸਿ॥49॥

ਇਸ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਭੇਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅਨੇਕ ਹਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਉਲਟ ਭੇਖ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖ ਮਨੁੱਖ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਮਹਿਜ ਦਿਖਾਵਾ ਹਨ, ਫੋਕੇ ਹਨ। ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਫੋਕਟ ਮੰਨੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਭਰਮ-ਮੂਲਕ ਹਨ:

ਸਭ ਕਰਮ ਫੋਕਟ ਜਾਨ॥
ਸਭ ਧਰਮ ਨਿਹਫਲ ਮਾਨ॥
ਬਿਨੁ ਏਕ ਨਾਮ ਅਧਾਰ॥
ਸਭ ਕਰਮ ਭਰਮ ਬਿਚਾਰ॥50॥
ਇਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਇੱਕ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਮਹਿਜ ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵਾ ਹੀ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ ਦੂਸਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੀ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਉਦੇਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਮਨ! ਤੂੰ ਉਹ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਜਿਸ ਤੇ ਚੱਲਿਆਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕ ਧਰਮ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਹੈ? ਵੈਸ਼ਨਵ ਭਗਤ ਵਰਤ, ਤੁਲਸੀ ਮਾਲਾ, ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨ ਆਦਿ ਸੰਜਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੋਗੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਤਪ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਤਪ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੋਨ ਧਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਮੋਨ ਧਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਨਿਆਸੀ ਸੰਨਿਆਸ ਵਿਚ, ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਉਦਾਸੀ ਭੇਖ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਉਚੀ ਉਚੀ ਵੇਦ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥ-ਧਰਮ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਲੱਖ ਅਲੱਖ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਲੋਕ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਾਟਕ-ਚੇਟਕ, ਜਗਰਾਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਅਨੇਕਾਂ ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਛੁੱਹਦੇ ਨਹੀਂ। ਅਨੇਕਾਂ ਹਨ ਜੋ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੁਕ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ। ਕਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਗਿਆਨਵਾਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਸਭ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਭਗਤ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਪਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹਾਂ:

ਜਾਨਉ ਨਹੀ ਭਾਵੈ ਕਵਨ ਬਾਤਾ॥
ਮਨ ਖੋਜਿ ਮਾਰਗੁ॥ 1॥ ਰਹਾਉ॥
ਸਗਲ ਉਕਤਿ ਉਪਾਵਾ॥
ਤਿਆਗੀ ਸਰਨਿ ਪਾਵਾ॥
ਨਾਨਕੁ ਗੁਰ ਚਰਣਿ ਪਰਾਤਾ॥ (ਪੰਨਾ 71)

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਇਕ ਪੁੱਤ ਦੇਈ ਨਾ ਰੱਬਾ!

ਜਿਹੜੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪੈਣ, ਸਮਝੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੱਕ ਲਬੇੜਨ ਦੇ ਯਤਨ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਵੇਲੇ ਲੜਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਰਾਜ ਤੇ ਭੇਤ ਹੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਪੁੱਤ ਇਕ ਸੀ, ਖੱਕੇ ਨਾਲ ਸਾਧ ਬਣ ਗਿਆ। ਲੋਕੀਂ ਪੈਰੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਧ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਜਿੰਨ ਵਾਂਗ ਬਦਮਾਸ਼ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੰਨੋ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਘੱਟ ਵੀ ਤੋਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਦੇ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਸਾਧ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋਣ, ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਹੋਣ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਘੜੀਸ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਲੋਕ ਫਿਰ ਵੀ 'ਰੱਬ' ਕਹਿਣ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਕੋਈ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਔਰਤ, ਕਿਸੇ ਬਦਨਾਮ ਸਾਧ ਦੀ ਚੇਲੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਖੇ, 'ਮੇਰੀ ਧੀ ਦਾ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਏ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਅੱਜ਼ਾਰ ਫੜੇ ਤੇ ਤੀਹ ਸੈਂਕਿਡ 'ਚ ਸਫਲ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਲੈਪ ਹੋ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਕਹਿਣ ਬਿਮਾਰੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਿਕਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ।' ਦੱਸੋ, ਮੱਥਾ ਮਾਰੀਏ ਕਿ ਟੇਕੀਏ? ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪੁੱਤ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਾਪੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਤੇ ਬਾਗੋਬਾਗ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਧੀ ਵਾਲੇ ਅੱਸੀ ਫੀਸਦੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਧੀ ਨੇ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਪੁੱਤ ਦਾ। ਬੰਦਾ ਐਵੇਂ ਭਾਅ ਦਾ ਪੱਟਿਆ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਤੋਂ ਐਸ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਹੋਇਆ, ਪੁੱਤ ਤੋਂ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਆਸ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਬੰਦਾ ਜਦੋਂ ਕੂਚ ਕਰਦੈ ਤਾਂ ਹਾਲਤ 'ਝੋਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁਆਂ ਮਰਨ' ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਮੈਨੂੰ ਪਤੈ ਕਿ ਇਹ ਦੁਖਦੀ ਗਾਥਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਵੀ ਖਾਵੇਗੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 'ਕਲਯੁਗੀ ਪੁੱਤ ਵਲੋਂ ਮਾਂ ਦਾ ਕਤਲ' ਸਿਰਲੇਖ ਚੇਤੇ ਹੈ, ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ। ਲਿਖਣ 'ਚ ਦੇਰੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਅੱਖਰ ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਸਨ!...

ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਤਬਲੇ ਵਾਂਗ ਸੁਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸੁਰੀਲਾ ਗੀਤ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋਤਿਸ਼, ਗਿਆਨ ਬਣ ਕੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਵਪਾਰਕ ਧੰਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਈ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰਾਂ ਨੇ ਗਾਹਕ ਪੱਟਣ ਦੇ ਦਿਲ ਲੁਭਾਉਣੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਛਾਪ ਕੇ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਖੈਰ! ਜੋਤਿਸ਼ ਦਾ ਬੜਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰਾਜਿਆਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ਸਵੰਬਰ ਰਚਾ ਕੇ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵਿਆਹੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਇਹ ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸੁੱਕਰ, ਸ਼ਨੀ, ਮੰਗਲ ਤੇ ਬੁੱਧ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਲੱਭੇ ਸਨ, ਉਹ ਦੇਵਤੇ ਨਹੀਂ, ਗ੍ਰਹਿ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਧੌਤੀ, ਟੋਪੀ ਜਾਂ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਤਿਲਕ ਲਗਾ ਕੇ, ਨਿਗ੍ਰਾ ਠੀਕ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਐਨਕਾਂ ਬਾਣੀਂ ਹੱਥ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਕੰਮ ਕੋਟ-ਟਾਈ ਲਾ ਕੇ ਮੇਜ਼ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਸ਼ਬਾਣੀ ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਗੀਤ 'ਪੰਤਿੜ ਜੀ ਕੀ ਏ ਲਾਲ ਮੇਰਾ...' ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਨਿਰਾ ਸ਼ਨਿਚਰ ਈ...' ਵਜਾ ਕੇ ਫੀਤਾ ਹੀ ਘਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਊ, ਪਰ ਸ਼ਨਿਚਰੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਨਿਕਲਿਆ, ਇਹਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਜਣੀ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਵੰਨਗੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਕਿ ਠਹਿਰ ਜਾ ਜ਼ਰਾ, ਭਾਖੜੇ ਆਲਾ ਇਕ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈਏ!

ਜਦੋਂ ਲੇਟ ਸਕੂਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਸੂਦ ਨੇ ਫਾਲਨ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਪੁੱਤ ਫਰਲਾਂਗ 'ਤੇ ਤੇਰਾ ਪਿੰਡ, ਤੇ ਲੇਟ ਕਿਵੇਂ ਆਇਓਂ:
ਆਹ ਤੇਰਾ ਪਿੰਡ ਤੇ ਆਹ ਈ ਸਕੂਲ ਜਾਏਗਾ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੱਡੀਆਂ ਭਨਾ ਕੇ ਆਇਆ ਏਂ ਤੂੰ ਅੱਜ ਦੇਵੇਂ ਟੱਲੀਆਂ ਘਸਾ ਕੇ...
ਤੇ ਬਸੀਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਮਸੂਦ ਹੱਥੋਂ ਡੰਡਾ ਤੇ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਹੰਝੂ ਛੁੱਟ ਗਏ। 'ਕੱਲੀ' 'ਕੱਲੀ' ਸਤਰ ਸ਼ਨਿਚਰੀ ਪੁੱਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਕੁਰਲਾ ਪਈ:
ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਲਓ

ਮਾਈ ਇਹਦੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਘਰ ਸਾਡੇ ਆਈ ਸੀ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਨੀਲ ਸਨ ਸੁੱਜਾ ਹੋਇਆ ਹੱਥ ਸੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂ ਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰੱਤ ਸੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਸੋਹਣਿਆ ਵੇ ਪੁੱਤਰ ਬਸੀਰਿਆ ਮੇਰਾ ਵੀ ਤੇ ਕੰਮ ਇਕ ਕਰੀਂ ਅੱਜ ਹੀਰਿਆ ਰੋਟੀ ਮੇਰੇ ਅਕਰਮੇ ਦੀ ਲਈ ਜਾਹ ਮਦਰੱਸੇ ਅੱਜ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਗਿਆ ਰੁੱਸ ਕੇ ਘਿਓ ਵਿਚ ਗੁੰਨੂ ਕੇ ਪਰੋਠੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਪੱਕੇ ਨੇ ਤੇ ਰੀਝ ਨਾਲ ਰਿੰਨਿਆ ਏ ਆਂਡਿਆਂ ਦਾ ਹਲਵਾ ਪੋਣੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤੀ ਸੁ ਇਹੀਓ ਗੱਲ ਆਖਦੀ ਸੀ ਮੁੜ ਮੁੜ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਛੋਟੀ ਨਾਲ ਜਾਈਂ ਬੀਬਾ ਦੇਰੀਆਂ ਨਾ ਲਾਈਂ ਬੀਬਾ ਉਹਦੀਆਂ ਤੇ ਲੂਸਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਭੁੱਖਾ ਭਾਣਾ ਅੱਜ ਪੁੱਤ ਸਕੂਲ ਤੁਰ ਗਿਆ ਏ ਰੋਟੀ ਉਸ ਦਿੱਤੀ ਏ ਮੈਂ ਭੱਜਾ ਲਗਾ ਆਇਆ ਏਂ ਅਕਰਮੇ ਨੇ ਨੇਚੁ ਅੱਜ ਨੇਚੁ ਜਿਹਾ ਪਾਇਆ ਏ...।
ਜਦੋਂ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਦੇ ਘਰ ਪੂਹਿਲਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, 'ਆਹ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ।' ਉਂਜ ਹਰ ਮਾਂ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤ ਸਰਬਣ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਵਰਗਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਰੀਫ਼ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਘਰ ਬਦਮਾਸ਼, ਲਫੰਗਾ ਜੰਮ ਪਏ ਤਾਂ ਲੋਕ ਮੱਥਾ ਭੰਨੂ ਕੇ ਆਖਦੇ ਨੇ, 'ਆਹ ਕਿਹੜੇ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਵੈਰ ਲੈ ਲਿਆ ਡਾਢਿਆ। ਜਿਸ ਸ਼ਨਿਚਰੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬਾਤ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਤੋਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਤਾਂ ਕੀ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਣਗੀਆਂ, 'ਜੋਤਿਸ਼ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਰ ਹਾਰ ਗਏ ਹਨ।'

ਹੋਣਗੇ ਨਾਂ?'
ਤਕਦੀਰ ਕੌਰ ਫਿਰਦੀ ਤਾਂ ਜਿਉਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਤਕਦੀਰ ਰੁੱਸ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਨਾ ਲਵੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਪੁੱਜਦੀਆਂ, 'ਲੈ ਵਿਚਾਰੀ ਦੇ ਰੱਬ ਮਾਰਦਾ ਵੀ ਮੱਥੇ 'ਚ ਪੱਥਰ ਐ ਪਰ ਪੱਥਰ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੈ, ਮੱਥਾ ਬਚ ਹੀ ਜਾਂਦੈ।' ਕੋਈ ਆਖਦੀ, 'ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਮਰ ਵੀ ਲੱਗ ਗਈ ਦੋਹਾਂ ਦੀ, ਸਬਰ ਈ ਕਰ ਲੈਣ।'
ਕਿਤੇ ਖਬਰ ਲੱਗ ਗਈ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਜੋਤਸ਼ੀ ਹੱਥ ਬੜੇ ਦੇਖਦੈ ਤੇ ਉਪਾਅ ਵੀ ਕਿਆ ਕਮਾਲ ਕਰਦੈ। ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਤਕਦੀਰ ਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਉਥੇ ਚਲੇ ਗਈਆਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਖਬਤ ਉਮਰ 'ਚ ਤਕਦੀਰ ਕੌਰ ਦਾ ਪੈਰ ਭਾਰੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਤਾਂ ਜਾਣਕਾਰ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵਾਰੇ ਵਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ 'ਉਹ ਕਿਹੜਿਆਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜੀ' ਵਿਚਲੇ ਭੇਤ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨੂੰ ਸੀ। ਬੱਤੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਬੱਚਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮ ਘੋਰ ਘੋਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਵਾਤਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਿਚਾਰੀ ਤਕਦੀਰ ਵੀ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਫਿਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਓਹਲੇ

ਹੀ ਰਹੀ।
ਘਰ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ ਆਈ ਤੁਫਾਨ ਬਣ ਕੇ। ਲਾਲ ਦਾ ਲਾਲ ਮੂੰਹ ਦੇਖ ਕੇ ਤਕਦੀਰ ਸੋਚਿਆ ਕਰੇ, 'ਲਗਦੈ ਤਾਂ ਹੈ ਪਈ ਜੇ ਨਕਾਲ ਨਾਲ ਕਿਆਰਾ ਭਰ ਗਿਐ ਤਾਂ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗ 'ਪੁੱਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਊ, ਨੋਟਾਂ 'ਚ ਖੇਡਾ।'
ਏਨਾ ਲਾਡ ਕਿ ਕਿਸਮਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਕਦੀਰ ਕੌਰ ਚੁੰਮ-ਚੁੰਮ ਕੇ ਹੀ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਜੋਗਾ ਨਾ ਛੱਡਦੇ।
ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਪਿੰਡ ਆਲੇ ਜਾਂ ਗਲੀ-ਗੁਆਂਢ ਸੋਚਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵਾਪਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਦਰਖਤ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਫਲ ਦੇਵੇ, ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਵਜ਼ਨੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਮਿੱਠਾ ਵੀ। ਨਾਂ ਵੀ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਰੱਬ ਵਾਂਗ 'ਰ' ਤੇ ਰੱਖੇ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਹੂ।... ਤੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਆਉਣੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸਨ। ਚਾਵਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰੌਲੇ 'ਚ ਹੀ ਰਣਜੀਤ ਸਕੂਲ ਚਲੇ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰ ਗਿਆ।
ਕਿਸਮਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਰਗੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 24 'ਤੇ)

ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਕਵੀ ਅਨਵਰ ਮਸੂਦ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਵਿੱਤਾ ਦੇ ਦਰਦ ਦਾ ਭਾਵ ਅਤੇ ਹਾਸ-ਰਸ ਦਾ ਰਾਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਸਾਉਂਦਾ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਹੈ ਤੇ ਰੋਣ ਲਈ ਵੀ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਰਿਹਾ। ਜਿਹੜਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮੈਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਲੱਸੀ ਤੇ ਚਾਹ ਦੀ ਲੜਾਈ' ਸੁਣ ਕੇ ਦੰਦ ਅੰਦਰ ਵੜਨ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਪੱਲੇ ਨਾਲ ਹੰਝੂ ਪੁੱਝਦੇ ਸਨ। ਅਨਵਰ ਮਸੂਦ ਜਦੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਬਸੀਰਾ ਤੇ ਅਕਰਮ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਅਕਰਮ ਮਾਂ ਦਾ 'ਕੱਲਾ ਤੇ ਲਾਡਲਾ ਪੁੱਤ। ਇਕ ਦਿਨ ਬਸੀਰਾ

ਅਕਰਮੇ ਨੇ ਨੇਚੁ ਅੱਜ ਨੇਚੁ ਜਿਹਾ ਪਾਇਆ ਏ ਮਾਈ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਰਦੈ ਤੇ ਬੜਾ ਡਾਢਾ ਮਾਰਦੈ ਅੱਜ ਇਸ ਭੈੜੇ ਨੇ ਹੱਦ ਹੀ ਮੁਕਾਈ ਏ ਉਹਨੂੰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਧਾਣੀ ਭੰਨੂ ਸੁੱਟੀ ਸੁ ਬੰਦੇ ਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸੀ ਤੇ ਉਥੋਂ ਭੱਜ ਵੱਗਿਆ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਸਕੂਲ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ

ਜਦੋਂ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਦੇ ਘਰ ਪੂਹਿਲਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, 'ਆਹ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ।' ਉਂਜ ਹਰ ਮਾਂ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤ ਸਰਬਣ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਵਰਗਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਰੀਫ਼ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਘਰ ਬਦਮਾਸ਼, ਲਫੰਗਾ ਜੰਮ ਪਏ ਤਾਂ ਲੋਕ ਮੱਥਾ ਭੰਨੂ ਕੇ ਆਖਦੇ ਨੇ, 'ਆਹ ਕਿਹੜੇ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਵੈਰ ਲੈ ਲਿਆ ਡਾਢਿਆ। ਜਿਸ ਸ਼ਨਿਚਰੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬਾਤ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਤੋਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਤਾਂ ਕੀ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਣਗੀਆਂ, 'ਜੋਤਿਸ਼ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਰ ਹਾਰ ਗਏ ਹਨ।'

ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੁਣ 'ਇਕ ਵਾਰੀ' ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ, ਏਦਾਂ ਹੁਣ ਵਾਰ ਵਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਾਸਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ 'ਚ ਲਿਪਟਿਆ ਮੁੱਠੀ ਜਿੱਡਾ ਘਰ। ਕਿਸਮਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਕਦੀਰ ਕੌਰ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਏਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਰੱਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਈ। ਕੋਈ ਗੁਰੂ-ਪੀਰ, ਚੇਲਾ-ਚਪਟਾ, ਮੜ੍ਹੀ-ਮਸਾਣੀ ਨੂੰ ਛੱਡੀ ਜਿਥੇ ਦੋਹਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਡਾਢੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਨਾ ਹੋਊ, 'ਸਾਡੇ ਘਰ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਕਰ, ਕੁੱਖ ਵੱਲ ਵੇਖ।' ਰੱਬ ਨੇ ਤੇ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਪਰ ਜ਼ਾਲਮ ਬਣ ਕੇ ਟੱਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਪਰੋਥਲੀ ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਚਾਰ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਕੋਈ ਜੰਮਦੀ ਮਰ ਗਈ ਤੇ ਕੋਈ ਛਿਲਾ ਲੰਘਾ ਕੇ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਦੋਹਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਯੁੜ ਤਾਂ ਬਥੇਰੀ ਫੱਕੀ ਪਰ ਰਮਜ਼ ਹੱਥ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਕਦੇ 'ਕੱਲੇ ਬਹਿ ਕੇ ਸੋਚਦੇ, 'ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਕੀ ਸੋਚ ਕੇ ਰੱਬ

ਸਮੇਂ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਮੰਨੀ...

ਜਿੱਥੇ ਸੰਗੀਤ ਹੋਵੇ, ਕਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪੁਰਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਨੱਚਦੇ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਰਾਹ 'ਚ ਟੱਕਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੁਰੀਲੇ ਗਾਇਕ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਵੀ ਨਾ ਆਉਣ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਵੀ ਰਿਹਾ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਘੁਲਦਾ ਵੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਇਕੋ ਰਜਾਈ 'ਚ ਘੁਲਦੇ ਰਹੇ, ਉਪਰੋਥਲੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਹੀ ਹਾਂ। ਉਹ ਵੀ ਨਿਆਣੇ ਨਿੱਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਐ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਫਰਕ ਇਹ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਕਲਾਕਾਰ ਅਮਰ ਨੂਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਐ ਤੇ ਮੈਂ ਸਾਧਾਰਨ ਪਤਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਪਰ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਸਮੇਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ

ਹੈ, ਇਵੇਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਿਆਰ 'ਚ ਡੁੱਬੇ ਹੀ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ, ਦੋਸਤ, ਯਾਰ, ਭਰਾ, ਆਲੋਚਕ ਯਾਨੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ।
ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਸਾਧਾਰਨ ਲਗਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਇਹ ਖਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਛੱਬੀ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਸਾਂਝਣਯੋਗ ਮੂਰਤ ਹੈ। ਇਹਦੇ 'ਚ ਸਰਦੂਲ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ, ਗੰਮਦੂਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਭਾਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ, ਭਾਣਜੇ, ਭਤੀਜੇ, ਰੋਪੜ ਵਾਲਾ ਗਾਇਕ ਪਵਨ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ।
ਫੋਟੋ ਦਾ ਸਥਾਨ ਲਲਹੇੜੀ ਰੋਡ, ਖੰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਦੂਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕੋਠੀ ਸੀ। ਘਰ

ਬੁੱਧੇ ਬੈਠੀਆਂ ਯਾਦਾਂ

ਨੇੜੇ ਹਾਂ, ਘਰ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਨੇ। ਉਹਦਾ ਵੱਡਾ ਗੰਮਦੂਰ ਸਾਡੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਛੋਟੇ ਭਰਪੁਰ ਜੋ ਛੁੱਟੀ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ ਇਕ ਸਫਲ ਵਾਦਕ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਚ ਛਾਪਦੇ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲੱਭਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਸਰਦੂਲ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਿਕੰਦਰ ਹੈ, ਉਹ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ

ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਇੱਥੇ ਹੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ, ਵਾਇਆ ਚਰਨਜੀਤ ਅਹੁਜਾ ਹੋ ਕੇ ਆਈ ਸਰਦੂਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਰ ਅੰਬੈਸਡਰ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਰ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹੋਣ। ਕੋਈ ਵੀ ਦਰਖਤ ਫਲ ਦੇ ਕੇ ਬੂਰਦਾ ਨਹੀਂ, ਬਸੰਤ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੰਝਣਸਾਰ ਯਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਲੱਠੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਦੀ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਰੋਲੀ ਹੈ।
-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਸਮੇਂ ਦਾ ਸ਼ੌਰ
ਸਭ ਬੋਲੇ-ਤਬੋਲੇ ਆਬਾਦ ਹੋ ਗਏ, ਬਦਲ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਤੋਰ ਮੀਆਂ। ਕੁੱਤੀ ਡੱਕ 'ਤੀ ਵਿਚਾਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ, ਮਾਲ ਲੁੱਟ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ ਚੋਰ ਮੀਆਂ। ਚੰਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਏ, ਪਰ ਹਟ ਗਈ ਵਿਲਕਣੋਂ ਚਕੋਰ ਮੀਆਂ। ਭਾਈ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਮੀਆਂ। ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਨਚਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਕਰਦੇ ਗਾਇਕ ਕਈ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਬੋਰ ਮੀਆਂ। ਸੌਣ-ਗਾੜ੍ਹ ਤਾਂ ਸੁੱਕੇ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ, ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਮੋਰ ਮੀਆਂ। ਕੱਟੇ ਵਾਂਗ ਪਲੇ ਨੇ ਸਾਧ ਫਿਰਦੇ, ਅੰਦਰ ਭੋਰਿਆਂ ਦੇ ਕਰਦੇ ਜ਼ੋਰ ਮੀਆਂ। ਵਿਆਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਹੁਣ ਭੱਜਦੀਆਂ ਵੱਧ ਕੁੜੀਆਂ, ਚੜ੍ਹੀ ਕੈਸੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਲੋਰ ਮੀਆਂ। 'ਭੋਰੇ' ਡਾਢਾ ਹੀ ਪਾਉਗਾ ਨੱਥ ਇਹਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਸਮੇਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਏ ਸ਼ੋਰ ਮੀਆਂ।

ਸਿੱਖੀ, ਸੰਤ, ਡੇਰਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ

ਭਖਦੇ ਮਸਲੇ

ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ! ਬੱਸ ਨਾਮ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਿੱਖ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਝੰਜਰ-ਝਮੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਲਈ ਕੇਵਲ ਕੋਈ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਦਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਦੇ ਸਵਾਲੀ ਬਣ ਕੇ ਝੁਕੇ ਨੂੰ ਹਰ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਜੋ ਕਿਤੇ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਸੱਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਢਾਹਸ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਾ ਇਕ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਕੌਮ ਦਾ। ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬੱਲੇ ਆ ਕੇ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਕੀ, ਹੋਰ ਵੀ ਕੋਈ ਇਹੋ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸੱਚੇ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਦੀ ਪਨਾਹ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਖੜ੍ਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਮੋਸ਼ੀ 'ਚ ਕੀਤੀ ਉਹਦੀ ਅਰਦਾਸ ਆਪ ਰੱਬ ਸੱਚੇ ਨੇ ਸੁਣੀ ਹੈ। ਦੁਖੀ ਮਨ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਨਿਹੋਰਾ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਉਹਦੀ ਕੰਝ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਸਜਾਏ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ, ਡਿੱਗਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਕੀਮਤੀ ਸ਼ੈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਵਡਮੁੱਲੀ ਦਾਤਿ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਭਗਤ-ਸੰਤ ਕੋਲ ਹੀ ਤਾਂ ਬੈਠੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਉਥੇ ਹੀ ਕਿਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਕੇ, ਖੋਪੜੀਆਂ ਲੁਹਾ ਕੇ ਵੀ ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਮਿੰਠਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਜਦੋਂ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂਵਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਗਲਾਂ 'ਚ ਪੁਆ ਕੇ, ਦਿਨਾਂ ਬੱਧੀ ਭੁੱਖੀਆਂ ਭਾਣੀਆਂ ਰਹਿ ਕੇ, ਸਵਾ ਸਵਾ ਮਣ ਦੇ ਪੀਸਣੇ ਪੀਂਹਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਸਿਦਕ ਤੋਂ ਨਾ ਹਾਰੀਆਂ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਬੰਦਾ ਹੋਲਾ ਫੁੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਬਰਕਤਾਂ ਸਿਰਫ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਖੇਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਦਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੋਇਆ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤਰੋਤਾਜ਼ਾ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਸਵੈਮਾਣਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਐਨੀ ਪੱਕੀ ਕਿ 'ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਲਈ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਸਿੱਖ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਐਨੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨੀ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਿੱਖ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਧੂਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਹ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਵਸੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਾਅਦ 'ਚ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰੇ ਹਨ। ਤਵਾਰੀਖ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ 'ਤੇ ਖੇਲ ਕੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿੰਨੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਿਆ; ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੌਮ ਨੇ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਘੜੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਮਨਮਤੀਆ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਆਪ ਹੁਦਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹਰਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਧ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਵੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕਿੱਥੇ ਰੋਣਾ ਰੋਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਵੀ ਹੁਣ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇ! ਫਿਰ ਇਹ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ (ਜੁੱਤੀਆਂ) ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ।

ਇਸ ਦਾ?

'ਗੁਰਦੁਆਰਾ' ਨਾਮ ਆਪ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਬੜੀ ਵਾਰੀ ਆਇਆ। ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਹੈ— 'ਜਿਸਨੇ ਕਥਾ ਸੁਣਾਇਹਿ ਆਵੇ, ਗੁਰਦੁਆਰੈ ਸੁੱਖ ਪਾਵਹੇ' ਅਤੇ 'ਗੁਰਦੁਆਰੈ ਲਾਇ ਭਾਵਨੀ ਇਕਨਾ ਦਸਵਾ ਦੁਆਰ ਦਿਖਾਇਆ'। ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਵਾਂ ਨਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬੋਲ ਰੱਬੀ ਫਰਮਾਨ ਹਨ ਤੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿੱਖ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਹਿੱਲੇ ਉਸ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹਦੀ ਡਿਊਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਆਹ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਦਾ ਸੰਤਵਾਦ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਵਧੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵਧੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਭੇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਸੰਤ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ' ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ, ਆਪਣਿਆਂ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਨਵੇਂ ਨਾਂ ਰੱਖਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾ ਡੇਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਦੁਆਰ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਠਾਠ, ਭਾਵੇਂ ਨਿਰਮਲ ਕੁਟੀਆ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਚਖੰਡ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਕਹਾਉਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਹਧਾਰੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਰਸਮ ਮਾਤਰ।

ਜੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੱਚ ਜਾਣਿਓ, ਉਥੇ 'ਗੁਰੂ ਰਹਿਮਤ' ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਕਦੇ ਵੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਕਲੀ ਕਦੇ ਵੀ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਂ! ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਆ ਕਿ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਉਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੋਉਗਾ, ਸਮੇਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਦਾ ਦੇਹਧਾਰੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਬਦਲਣ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਗਿਆਨ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਧਰਮੀ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਅੱਜ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਵਰਗ 'ਚ ਰੱਖੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਗੁਰਦੁਆਰੇ' ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੱਖਰੇ ਨਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗੇਟਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ?

ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਵੀਰ-ਭੈਣਾਂ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ, ਲੱਖਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੀ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਹ ਡੇਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਥੇ 'ਗੁਰੂ ਰਹਿਮਤ' ਵਰਤਦੀ? ਬੱਸ, ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗਿਆਂ ਭਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਬਦ ਸੰਤ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜਿੰਨੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਡੇਰੇਦਾਰ (ਸੰਤ) 'ਤੇ ਢੁਕਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਹੀ ਰੱਬੀ ਅਵਤਾਰ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲਣਗੇ ਪਰ ਮਹਿਮਾ ਡੇਰੇ ਦੇ ਸੰਤ ਦੀ ਕਰਨਗੇ।

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਕਈ ਡੇਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਿਤਾਬਦੇ ਜਿਹੇ ਵੀ ਛਾਪ ਕੇ ਵੰਡਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜੱਸ ਗਾਣ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਮਨਘੜਤ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੀ ਬੜਾ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਸੰਤ ਨੇ ਇਕੋ ਹੀ ਚੌਕੜੇ 'ਚ ਆਖੰਡ ਪਾਠ ਆਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਸੁਣ ਲਿਆ। ਆਹ ਗੱਲਾਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਬੋਝਾ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਸੰਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਉਚਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਢਕਵੰਜ ਹੈ। ਹਾਂ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਧੇਰੀ ਵਧੀ ਜਾਂਦੀ ਆ!

ਇੱਥੇ ਆਪਾਂ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚਲਾ ਫਰਕ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ। ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਇਕੋ ਵਕਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਡੇਰਾ। ਵਕਤ ਬੀਤਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੇਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਵੀ। ਗੱਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਕਤ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਢਾਈ ਮੁਰੱਬੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਸਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਢਾਈ ਮੁਰੱਬੇ (62 ਏਕੜ) ਖੇਤੀ ਲਈ ਖਰੀਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਘਰ ਬਣਾਇਆ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਆਪ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਪੁੱਤਰ ਵੱਡੇ ਹੋਏ। ਬਾਬਾ ਆਪ ਹੱਥੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਆਏ ਗਏ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਦਾਲ ਫੁਲਕਾ ਵੀ ਛਕਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚੋਂ ਬਣਦੀ ਸਰਦੀ ਮੱਦਦ ਵੀ ਬਾਬਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇੱਥੋਂ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਅਚੱਲ ਵਟਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਗਲਤ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਰ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੀ ਰੱਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖਾ ਸਾਦਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ 'ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ, ਵੰਡ ਛਕੋ' ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ, ਉਹਨੂੰ ਆਪ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰਹਿ ਕੇ ਜੀਵਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੈਂਟਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਇਕੱਠੇ ਦਿਸਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਾਬਾ "ੴ ਸਤਿਨਾਮ" ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵਾਲਾ ਨਾਨਕ ਹੀ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਵੱਗਿਆਂ ਨਾਲ 62 ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਖੰਦਰ ਦਾ ਝੰਗਾ ਅਤੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈੜੀ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਪਾ ਕੇ ਹਲ ਵਾਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਰਤ ਕਰਦਾ ਵੀ ਉਹ ਰੱਬ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਐਨਾ ਵਕਤ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੋਣਾ ਕਿ ਭੋਰਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਦੁੱਧ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ, ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਤਿੰਨ-

ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਚੌਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ, ਮਾਲਾ ਫੇਰ ਕੇ, ਰੱਬ ਰੱਬ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਜਿਹੜੇ 18 ਸਾਲ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਬਿਤਾਏ, ਉਹ ਕਿਰਤੀ, ਸੰਤ ਅਤੇ ਦਾਨੀ ਬਣ ਕੇ ਬਿਤਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਕਾਫੀ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਰੂਹ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਬੋਲ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਲੋਕੀਂ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਬਰਕਤਾਂ ਇੱਥੇ ਸਨ, ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਇਹੋ ਹੀ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਕੀ ਵਿਧ ਬਣੀ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਨ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਨਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ? ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਵਰਗੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਹੀ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਦੀ ਵੀ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 18 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਸਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵੀ। ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਬੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਬੈਠ ਕੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਦੁਨਿਆਵੀ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਲੇਪ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਢਲਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਸਿਰਫ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਚੌਕੀਆਂ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ।

ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਗਾਇਬ ਪਾਇਆ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਸੂਲ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਜੀਵਨ ਹੀ ਉਤਮ ਹੈ ਪਰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਏ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਥ ਨੇ ਤਾਂ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਅੱਪੜਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ 'ਉਦਾਸੀ' ਜੀਵਨ ਬੜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗੁਰੂ

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪ, ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਵਰਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਵਰਗਾ ਧਰਮੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਡੇਰਾ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਇਧਰ ਉਧਰ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਉਥੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਨੇ ਤਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹ ਸਥਾਨ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਥਾਨ ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਣਿਆ, ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਡੇਰਾ।

ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਪੂਰਾ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਜੋੜ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ ਪਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵਧ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖੀ ਉਤੇ ਉਦਾਸੀ ਮੱਤ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਾਣ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਡੇਰੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਇਹ ਕੇਂਦਰ, ਉਦਾਸੀ ਅਖਾਤਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਨ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਕਾਰਾਮਦ ਸਾਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕੋ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੀ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੂੰ ਇਹ ਥਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੜ੍ਹਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਸੰਗਤਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ।

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪ, ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਵਰਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਵਰਗਾ ਧਰਮੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਡੇਰਾ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਇਧਰ ਉਧਰ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਉਥੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਨੇ ਤਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹ ਸਥਾਨ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਥਾਨ ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਣਿਆ, ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਡੇਰਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਡੇਰੇ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚਲੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਆਪੋ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਡੇਰੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੀ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁਚਾਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੀ ਗੱਲ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਸੰਤ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਨਾ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਨੀ ਹੀ ਉਹਦੀ ਮਾਨਤਾ, ਸਰੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਾਲੋਂ ਪੂਜਾ ਵੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸੰਤ ਆਪ ਵੀ ਬੜਾ ਹੁੱਬ ਕੇ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਂ ਵੀ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਢਾਈ ਲੱਖ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਜਨੇਊ ਧਾਰਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਡਿਤਾਂ! ਮੈਂ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਜਨੇਊ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ। ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਜਨੇਊ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਗਾਤਰੇ ਪਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਧੰਨ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ/ਛਕਾਣਾ ਹੀ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਪੱਛਾ ਹੈ? ਬੱਸ, ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਵਧਾਉਣੀ ਹੈ, ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਖਾਲਸਈ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੋਇਆ? ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇੰਦਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਬਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਖੁਸਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨੱਚਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ! ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਦਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕਹਿ ਸਕੋਗੇ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਐਨੀ ਮਨਮਤਿ ਚਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਰਹੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ! ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ 300 ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਅਤੇ ਇਕ ਸੰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਜੋ ਡਰਾਮਾ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਵੀਡੀਓ ਹੀ ਦੇਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਸਿਰਕੱਢ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਲੀਡਰ ਵੀ ਸੱਦੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਪ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪੱਤਰਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਟਿੱਕੇ

ਲਾਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੂਜ਼ੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲਵਾ ਕੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੋਣ ਦਾ ਢੰਗ ਰਚੀ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਇਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਡੋਰਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਚਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਵੀ ਬੜੀ ਹੈ ਇਸ ਡੋਰੇ ਦੀ। ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਜਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪੰਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ। ਉਸ ਡੋਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਜਰੇ ਹੋਏ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਕੀਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਮੱਥੇ ਟਿਕਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਗੱਲ ਫੋਟੋਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਰੁਮਾਲਿਆਂ 'ਤੇ। ਉਥੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਟਾਇਲਟ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਜਣ ਵਾਲਾ ਥਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਵੱਡਾ ਬਾਬਾ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡੋਰੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੰਤ ਬਾਹਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਤਾਬੂਤ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਦੇਹ ਇੰਡੀਆ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ, ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਉਥੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਰਹੇ। ਕਿਹੜੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ? ਨਾਲੇ ਇਹ ਗੱਲ ਧਾਰਮਿਕ ਵੀ ਕਿੱਧਰੋਂ ਹੋ ਗਈ? ਜਿੱਥੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਤੇ ਟਾਇਲਟਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਟਿਕਾਏ ਜਾਣ? ਕੀ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੇਰੇ ਭਰਾਵੇ ਤੇ ਭੈਣੇ, ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਕਰ ਲਿਓ!

ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੋਰੇਦਾਰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਹੀ ਲਈਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਹਰ ਵਕਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭੈਅ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਆਪ ਹਰਿਮੰਨੀਅਮ ਵਜਾਉਣ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਮਰਤਾ ਤਾਂ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਮੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ, ਹੁਮੈਂ ਹੰਕਾਰ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫਟਕ ਸਕਦਾ। ਮੰਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਬੋਲਣਾ ਬਲਕਿ ਸਦਾ ਹੀ ਅਸੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹੋ ਹੀ ਤਾਂ ਸੰਤ ਸੁਭਾਅ ਹੈ।

ਉਦਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਨੇੜਿਓਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਾਬੇ ਦੇ 'ਕੱਤੇ ਸੁਭਾਅ' ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਲਈਏ। ਇਹ ਸੰਤ ਬੋਝੇ ਹੀ ਦਿਨ ਹੋਏ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਉਗਰਾਹੀ। ਇਸ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਖ਼ਬਰਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ। ਕਈ ਤਾਂ ਇਖਲਾਕ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਦਾਂ ਇਸ ਬਾਬੇ ਨੇ 300 ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ 300 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ (ਖਾਣੇ) ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੇ ਆਚਰਨ 'ਤੇ ਉਨੀ ਉਗਲ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਸੋਝੀਦਾਨ ਸਿੱਖ ਵੀਰਾਂ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਇਹਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਹ ਬਾਬਾ ਐਨਾ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ, ਮਤਲਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕੀ ਐਥੇ ਮੇਰੀ ਮੁਖਲਫਤ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਐਡਰੈਸ ਪਤੇ ਅਤੇ ਆਈ.ਡੀ. ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿਓ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇੰਡੀਆ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਂਗਾ। ਉਥੇ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ-ਦਰਬਾਰੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਆ।

ਕੀ ਇਹ ਸੰਤ ਬਚਨ ਹਨ ਜਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਧਮਕੀ? ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਤਾਂ ਬਚਨ ਹਨ "ਸਾਧੋ ਮਨ ਕਾ ਮਾਨੁ ਤਿਆਗੋ" ਪਰ ਇਹ ਸਾਧ ਤਾਂ ਐਸੇ ਕਹਿੰਦਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦਾ ਮਾਨ ਕਿੱਦਾਂ ਤਿਆਗੋ, ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਲੂੰ-ਲੂੰ 'ਮਾਨ ਸਿਹੋ' ਬਣਿਆ ਪਿਆ। ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਕਾਬਪੋਸ਼ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਅਸਰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ 'ਤੇ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹੁਣ ਜੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਹਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਕਹਿਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤਰਸ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਤ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ "ਕੁਤਿਆਰ ਕੂਤਿਆਰੀ ਜਾਇ ਰਲੈ" ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ "ਠਾਕੂਰ ਛੋਡਿ ਦਾਸੀ ਕੇ ਸਿਮਰਹਿ

ਮਨਮੁਖ ਅੰਗ ਅਧਿਆਨਾ" ਕਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ "ਨਾਨਕ ਕਚਤਿਆ ਸਿਉ ਤੋਤਿ" ਤੇ ਗੁਰਮੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ "ਸਚਿਆਰ ਸਿੱਖ ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸਿ"।

ਆਪਾਂ ਇਹ ਦੇਖ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੋਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਤਿਤਪੁਣਾ ਵੀ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਪੰਥਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ

‘ਗੁਰਦੁਆਰਾ’ ਨਾਮ ਆਪ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਬੜੀ ਵਾਰੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਹੈ- ‘ਜਿਸਨੇ ਕਥਾ ਸੁਣਾਇਹਿ ਆਵੇ, ਗੁਰਦੁਆਰੈ ਸੁੱਖ ਪਾਵਹੇ’ ਅਤੇ ‘ਗੁਰਦੁਆਰੈ ਲਾਇ ਭਾਵਨੀ ਇਕਨਾ ਦਸਵਾ ਦੁਆਰ ਦਿਖਾਇਆ’। ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਵਾਂ ਨਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬੋਲ ਰੱਬੀ ਫਰਮਾਨ ਹਨ ਤੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿੱਖ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਹੀਲੇ ਉਸ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹਦੀ ਡਿਊਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਹ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਦਾ ਸੰਤਵਾਦ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਵਧੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡੋਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵਧੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਭੇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਸੰਤ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ‘ਗੁਰਦੁਆਰਾ’ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ, ਆਪਣਿਆਂ ਡੋਰਿਆਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਨਵੇਂ ਨਾ ਰੱਖਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੋਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਗੁੱਝੀ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਦੇ ਡੋਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, ਸੱਚੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਆ ਕਿ "ਇਲਾਜ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਚੰਗਾ"। ਬੱਸ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਜੇ ਕਿਤੇ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੋਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤਾਂ ਭਲਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਨਾਲੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਵੀ ਤਾਂ ਵਰਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਬੜੀ ਵੱਡੀ

ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਘੜੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਮਨਮਤੀਆ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਡੋਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਆਪ ਹੁਦਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹਰਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਧ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਵੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕਿੱਥੇ ਰੋਣਾ ਰੋਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਵੀ ਹੁਣ ਡੋਰੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ

27 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਦੁਰਲੱਭ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁਣ ਚਿੱਟੇ ਚੋਲਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮਤ ਕੋਈ ਸਮਝੋ ਕਿ ਮੁਖਲਫਤ ਦਾ ਇਹ ਏਜੰਡਾ ਕਿਸੇ ਲਿਖਣ ਲਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਡੋਰੇਦਾਰ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਜਿਸ ਦਬਕੇ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ 30 ਸੰਤ ਸਮਾਜੀ ਡੋਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੇਖਿਓ ਕਿ ਕਿੱਦਾਂ ਧੱਕੀਆਂ ਉਡਦੀਆਂ ਹਨ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ। ਸਭ ਗੁਰੂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਪੈ ਜਾਣੀਆਂ ਸੰਤ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਰਸੀਆਂ। ਰੱਬ ਕਰੇ, ਇਹ ਕੁਝ ਨਾ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰ ਬੰਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਜਿਹੜਾ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲਈ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ, ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ 'ਗੁਰਦੁਆਰੇ' ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਜਿੱਥੋਂ ਸਦਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਰਹਿਮਤ ਬਰਸਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਵਫਾ ਘੱਟ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਿਨੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੇ ਟੱਬਰ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਂਦੇ ਪਾਉਂਦੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਲੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਨਾ ਸਾਰੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਫੜ੍ਹਾ ਬੈਠੀਏ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਗੰਢਾਂ ਨੂੰ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਬਣ ਜਾਣ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਲਾਂ ਲੱਗੀਆਂ

ਚੋਣ ਅਖਾੜਾ

ਮੰਦਵਾਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਪੈਸਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਅ ਘਰ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਰੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਅਮੀਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੋ ਹੀ ਹਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ 18 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਇਹ ਤਮਾਸ਼ਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖ ਵੀ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਾਦਲ ਆਪ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬੋਲੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਮੰਗੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਖਰੀਦ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਈ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਣਖ ਜਾਂ ਗੈਰਤ ਮੁੱਢੇ ਹੀ ਮਰ ਗਈ ਹੈ?

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਦਲ ਦੇ ਟੋਲੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਬਾਦਲ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ' ਦੇ ਦੀਨ, ਈਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਸੁਭ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਤੇ ਚੌਧਰਾਂ ਵੱਟੇ ਖਰੀਦ ਲਿਆਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਵਰਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ, ਵਿਚਾਰਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੰਤਪੁਰ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ 28 ਆਗੂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਬਾਦਲ ਨੇ ਗੋਲਕਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਰੱਜ ਕੇ ਲੁਟਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਇਹ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇੰਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਿਨਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਹ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ? ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਭ ਭੁੱਖੇ ਭਿਖਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਕਾਤ ਹੁਣ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਉਂਜ, ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੁਰ ਗਏ। ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਬੈਚ 'ਚ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਕਦੀ ਗਫਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਾਗਣਗੇ? ਜਾਂ ਸਦਾ ਲਈ ਸੁੱਤੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ? ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਾਦਲ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਜੇ ਬਾਦਲ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੈ, ਜੇ ਬਾਦਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਅੱਜ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਸੇਲਾਂ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਹੈ, ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵਿਕਾਊ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਸੂਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਣਖਾਂ, ਗੈਰਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਖੂਨ ਦੇ ਅੱਬਰੂ ਰੋਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵਰਨਾ ਜੇ ਮੇਰੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਬੋਟੇ-ਬੋਟੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਟਕ ਵਰਗੇ ਦਰਿਆ ਵੀ ਅਟਕਾ ਨਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਨਿੱਕੀਆਂ ਚੌਧਰਾਂ ਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹਨ? ਕਾਸ਼! ਮੇਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤੇ ਗੱਦਾਰ ਮਰ ਮੁੱਕ ਜਾਣ। ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸੋਹਣੇ ਆਚਰਨ ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਬੀਰ ਅਤੇ ਯੋਧੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਕਤਾਰਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਾਦਲ ਟੋਲੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਛਾਤੀਆਂ ਠੋਕ ਕੇ, ਤੇ ਸੀਨੇ ਤਾਣ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਗੈਰਤ ਮਸੰਦਾਂ ਦੇ ਚੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ

ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਾ ਸਕਣ। ਰੋਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਰ ਬੰਦਾ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਘੁਟਣੇ ਟੋਕਦਾ ਰਹੇਗਾ? ਕੀ ਬਾਦਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰੀਂ ਜਾ ਵੜਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕ ਮੌਮ ਦੇ ਪਤਲੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਚਾਹੇ ਮੌਤਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੁੜ ਪੈਂਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਬਾਦਲ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਦੂਗਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਜਾਦੂ ਹਰ ਬੰਦੇ 'ਤੇ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਰ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੱਸ ਕੇ ਜਾਂ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵਾਲੇ ਦੱਸ ਕੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਹੀ ਲਵਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਤੇ ਫਿਰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਬਾਦਲ ਮਾਇਆ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਭਰ ਕੇ ਅਤੇ ਚੌਧਰਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਕੇ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਅੱਜ ਮੈਂ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਇੰਨੇ ਬੰਦੇ ਤੋੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਬੰਦੇ ਇਖਲਾਕ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਹਨ।'

ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਅਜੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਵਿਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠੇ ਹਨ? ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ, ਪਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਰਮ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ 86 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੰਦਾ ਅਜੇ ਹੋਰ ਕੀ ਕੀ ਕਰਤਬ ਦਿਖਾਏਗਾ? ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਰੱਪਟ ਨੀਤੀ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਗੰਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪੰਦਾ ਚਾਲੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸਰਬਉੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਬੇਬੀਮਾਨੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਕੁਟਲ ਨੀਤੀ ਸ਼ਰੂਆਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਗੁਰੂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟੋਲੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਰੱਸੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ

ਹਨ। ਬਾਦਲ ਦੀ ਦੇਖਾ-ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਬਦਲਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਹਰ ਗੁਰੂ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਐਸਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਫਰਮਾਵਾਂਗੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ! ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬਾਦਲਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਝੂਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਬੇਫਿਕਰ ਰਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਓ, ਗੋਲਕਾਂ ਲੁੱਟੋ, ਮਨਮਤੀਆਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਠੀਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੁੱਖ ਸਾਂਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਟਾ-ਫਟ ਦਸ ਬੰਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਉਥੇ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਫੌਰਨ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਵੋ, ਸਟੇਜ ਸੰਭਾਲ ਲਵੋ, ਬਾਦਲ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਨਾਅਰਾ ਲਾ ਦਿਓ, ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿਓ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਹਨ ਅਤੇ...ਦੇ ਚਮਚੇ। ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸ ਚੱਲਣਗੇ। ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪੇ ਹਾਰ ਹੰਭ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ!!

ਹਨੇਰ ਸਾਈਂ ਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਨੀਲੀ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਬਾਦਲ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਪੱਕਾ ਸਿੰਘ, ਪਰ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾ ਸਿੰਘ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਵਿਚਾਰੀ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਦਿਸਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਬਾਦਲ ਲਈ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਜਿਸ ਦਾ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ

ਇਨਸਾਨ ਸਿਰ ਚੁੱਕਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਅਰਾ ਵੀ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਉੱਠੋ, ਪੰਥ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੰਦਾ ਪੰਥ ਧ੍ਰੋਹੀ ਹੈ, ਬੱਸ ਇੰਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਸੱਚੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਸੂਰਵਾਰ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੀ ਹੈ! ਵਿਕਾਊ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੇ ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਮਾਈ ਭਾਈ ਇਹ ਪੁਣ ਕਰ ਲਵੇ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਪੈਸਾ ਜਾਂ ਪੈਨੀ ਗੋਲਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ ਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਦੇਖਣਾ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੱਸੇ ਰੰਘੜ ਅਤੇ ਮਸੰਦਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਰਗੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦੌੜਨ ਲੱਗਿਆਂ ਰਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਲੱਭਣੇ। ਜਦ ਗੋਲਕਾਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਨਾ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਕਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਦਲਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਸਕਣਗੇ।

ਸੋ, ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ, ਮਾਇਆ ਸਾਡੇ ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ, ਮਾਇਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬਣੇ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਕ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਘਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਜੇ! ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਗੋਲਕਾਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਰਹਿਣ ਦਿਓ। ਫਿਰ ਦੇਖੋ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਵੇਂ ਖਰੀਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਕੁਰੱਪਟ ਲੋਕ ਚੋਣਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੜਦੇ ਅਤੇ ਜਿੱਤਦੇ ਹਨ? ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਦੇ ਪਿਆਰਿਓ, ਉੱਠੋ! ਜਾਗੋ!! ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਗਾਵੋ!!! ਕੁਰੱਪਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਵੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਗੁਰੂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂਘਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਚੌਕੀਦਾਰ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ। ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੋ ਤੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਪਛਾਣੋ!

ਖਹਿੜਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਧਾਂ ਪਾਖੰਡੀਆਂ ਦਾ...

ਸੰਸਾਰ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਆਏ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿੰਨ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮਾਰ ਪਈ ਹੈ- ਮਾਨਸਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛੇ ਲੜਾਈ, ਬਿਮਾਰੀ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ, ਸਮਝੋ ਉਸ ਘਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਖਤਮ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ, ਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕੋਈ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਲਈ, ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਧਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਜਾਂ ਪਾਖੰਡੀ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਓਟ-ਆਸਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੜੀਆਂ ਮਸਾਣਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁਜਦਾ। ਜੇ ਉਸ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਕਰ ਕੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕੁਝ ਹੱਡ ਬੀਤੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ।

ਪੋਹ-ਮਾਘ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਰਮਤੇ ਸਾਧੂ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਫੇਰੀ ਪਾਉਂਦੇ। ਉਹ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ "ਨਾਮ ਜਪ ਲੈ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿੰਦੇ, ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਆਉਗਾ" ਜਾਂ "ਤੂੰ ਲੰਮੀਆਂ ਤਾਣ ਕੇ ਸੁੱਤਾ, ਨਾਮ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੱਥੋਂ ਕੱਢ 'ਤਾ"। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਹ ਬੜੀ ਸੁਰੀਲੀ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਕਿ ਰਜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਨੰਦ ਦੇ ਜਾਂਦੇ। ਫਿਰ ਇਹ ਸਾਧੂ ਘਰ ਘਰ ਕੇ ਗਜ਼ਾ ਮੰਗਦੇ। ਕੋਈ ਆਟਾ, ਚੌਲ, ਕਣਕ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਕੋਈ ਦਰੀ, ਖੇਸ, ਦੁਪੱਟਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਕ ਰਮਤਾ ਸਾਧੂ ਤੜਕਿਓ, ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਦੁਪਹਿਰੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਧੂ ਦੀ ਅੱਖ, ਮੂੰਹ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾ ਰਹੀ। ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਚੋਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਖਬਰ। ਅਸੀਂ ਪੰਜ-ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਸਲਾਹ ਬਣਾਈ ਕਿ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈ? ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸਿਆਣਿਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਧੂ ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਦਰੀ ਫੜੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਧੂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਧੂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਦਰੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਰੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਾਂ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਦਰੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲ। ਇਉਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਰੱਸਾਕਸੀ ਖੇਡਦੇ ਹੋਈਏ। ਮੈਂ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਬੁਝਨੇ ਸਾਧਾ! ਸਾਡੀ ਦਰੀ ਵਾਪਸ ਕਰ। ਹਜ਼ਾਰ

ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰੀ ਲਿਜਾਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦਾ ਏ।"

ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਹੇ, "ਪੁੱਤ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲੀਦਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਰੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤਪ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਛੇਤੀ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ।" ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦਰੀ ਸਾਧੂ ਤੋਂ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਈ ਚਿੱਟੀ ਭੂਰੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਲਿਆ। ਸਾਧੂ ਭੂਰੀ ਛੁਡਾ ਕੇ ਬੁਰਾ ਟੱਪ ਗਿਆ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, "ਤੇ ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।" ਘਰ ਵਾਲੀ ਕਹਿੰਦੀ, "ਤੁਸੀਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਚੁੱਕਿਐ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਸਕੂਟਰ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ, ਤੈਨੂੰ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀਹ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦਿਖਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।" ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਜਣੀਆਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀਆਂ।

ਮੈਂ ਸਾਇਕਲ 'ਤੇ ਸਾਧੂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਧੂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਦਰੀਆਂ, ਖੇਸ, ਦੁਪੱਟੇ ਆਦਿ ਆਟੇ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਿਚ ਲੱਦ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਸਾਧੂ ਦਰੀਆਂ ਲੱਦਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਦੇਖੋ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕਮਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਗੋਤਾ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਤੇ ਸਾਧੂ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਬੱਕੀ ਵਾਂਗ ਯੂੜਾਂ ਪੁੱਟਦਾ "ਔਹ ਗਿਆ, ਔਹ ਗਿਆ" ਕਰਦਾ ਕੇ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਘਰ ਆ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸਾਧੂ ਹੋਰ ਕੀ ਮੰਗਦਾ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਝਕਦੇ-ਝਕਦੇ ਕਹਿੰਦੇ, "ਦੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮੰਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਕੜਾਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ।"

ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੁਝਨੇ ਸਾਧੂ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਦੀ ਕੁੰਡੀ ਲਾ ਜਾਣੀ ਸੀ!

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਪਾਖੰਡੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਖੰਡ ਦੇ ਠੱਗ-ਠੱਗੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਵਾਪਸ

ਮੁੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਭੁਜੰਗੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਰੋਂਦੇ ਨੂੰ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਹ ਮੁੜਦਾ ਹੀ ਨਾ। ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ। ਨੀਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰਦੇ। ਜਦੋਂ ਸਾਹ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਭੁਜੰਗੀ ਨਿਵਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋਣੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਾ ਕਰਦਾ। ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਕਿ ਹੋ ਪਰਮਾਤਮਾ! ਜੇ ਭੁਜੰਗੀ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਭੁਜੰਗੀ ਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਫਰਕ ਨਾ ਪਿਆ। ਕੋਈ ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਨਿਮ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਨਾਲ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਹੇ ਫਲਾਣੇ ਥਾਂ ਸਿਆਣਾ ਤਵੀਤ ਕਰਕੇ ਗਲ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਦਾ।

ਆਖਿਰ ਮੇਰੇ ਸੁਹਰੇ ਮੈਨੂੰ ਨਵੀਂ ਉਮਰ ਦੇ ਇਕ ਸੰਤ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਲੈ ਗਏ।

ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਜੋ ਉਪਜਾਊ ਨਹੀਂ ਸੀ) ਨੂੰ ਪੱਧਰ ਕਰਕੇ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਾਂਗ ਇਕੋ ਲਾਇਨ ਵਿਚ ਪੰਜ-ਛੇ ਕਮਰੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਕਮਰਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਲੰਗਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਰਸੋਈ ਅਤੇ ਬਰਾਂਡਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਾਨਿਆਂ ਦੀ ਝੁੰਗੀ ਸੀ। ਉਪਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਬੋਲੇ ਆ ਗਏ। ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ-ਡਬਲ ਬੈਡ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਪਰ ਸਾਧ ਦੀ ਫੋਟੋ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ (ਇਸ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਜੁਝਾਰੂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਧੁਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਕਟਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ) ਰੁਮਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਬੈਡ 'ਤੇ ਫੋਟੋ ਦੇ ਅੱਗੇ ਮਾਇਆ

ਦਾ ਵੇਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਾਧ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦੇਖ ਕੇ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਵਾਪਸ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਧ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕੰਨੀ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਭੁਜੰਗੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਵੀਂ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਤ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਮੰਨ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਝੁੰਗੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਛੀ ਦਰੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਵਾਹਵਾ ਰੋਣਕ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਝੁੰਗੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਦੋ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅੱਗੇ ਖਲੇ ਗਏ। ਪੰਜਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਵਾਰੀ ਆ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਭੁਜੰਗੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਵੀ ਮੱਥਾ ਨਾ ਟੇਕਿਆ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਗਹਿਰੀ ਜਿਹੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਪੰਜ-ਸੱਤ ਟੋਫੀਆਂ (ਕੈਂਡੀਆਂ) ਭੁਜੰਗੀ ਦੇ ਹੱਥ ਧਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਐਤਵਾਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਿਆਰਾਂ ਬੋਰੀਆਂ ਸੀਮੈਂਟ, ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਤੇ ਸਵਾ ਕੁਇੰਟਲ ਸਰੀਆ ਭਿਜਵਾ ਦਿਓ, ਭੁਜੰਗੀ ਦਾ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨੋਂ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਪਰਚੀ ਮੈਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਫੜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਸੇਵਾ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਕਰਿਓ।" ਫਿਰ ਇਹ ਸੇਵਾ ਹੋਈ ਜਾਂ ਨਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ।

ਫਿਰ ਮੈਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਠੱਠ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਲੋਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਠੱਠ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੇ-ਔਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਔਲਾਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੁੜੀ-ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦਾ, ਉਹ ਵੀ ਉਥੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਥੇ ਜਾਂਦੀ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਬੋਤਲ ਭਰ ਕੇ ਝੋਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਨ ਲੈਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਉਂਦੀ ਸੰਗਤ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਸਵਾ ਛੇ ਛੱਟ ਲੰਮਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੱਦ ਕੇ ਅੰਦਰ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੇਵਾਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਫਲ-ਫਰੂਟ ਦੀਆਂ ਟੋਕਰੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਸੁੱਕੇ ਮੇਵਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਡੱਬੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਹੀ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਬੱਕ ਗਿਆ।

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaikalan.com

ਆਖਿਰ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਇਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸੰਤ ਆਏ। ਨਾਲ ਪੰਜ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਬੰਦੂਕਾਂ ਸਮੇਤ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੌਰਾ ਸੰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਐਨਾ ਭੈਅ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਟੱਕਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਤਨ ਦੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਕਿਉਂ? ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਬਾਡੀਗਾਰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਵੈਦ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਦਿਨ ਇੰਨੇ ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਚੋਲਾ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਖੜਾਵਾਂ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ।

ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀ ਘੁੰਮ-ਘੁਮਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਅਤੇ ਘਰਵਾਲੀ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਭੁਜੰਗੀ ਦਾ ਮੱਥਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਟਿਕਾ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਜਾਪ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਭੁਜੰਗੀ ਦਾ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨੋਂ ਹਟ ਗਿਆ। ਸਿਹਤ ਵਧੀਆ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਜ ਇਹ ਭੁਜੰਗੀ ਆਪਣੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਜੇ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਸਾਧਾਂ, ਪਾਖੰਡੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁਝਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਰਹੋ। ਜੇ ਕੁਝ ਮੰਗਣਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੁਆਰ ਤੋਂ ਮੰਗੋ, ਜੇ ਦਾਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮੰਗਦਾ ਨਹੀਂ। ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੋਈ ਮੰਜ਼ਿਲ ਕਦੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਪੁੱਟੋ। ਜਿੱਤ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ। ਰੱਬ ਰਾਖਾ।

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ

ਇੱਜ਼ਤ ਮਾਣ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਪਾਇਆ ਲੱਖਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਜ਼ੋਰ ਮੀਆਂ। ਦੌੜ ਲਾ ਕੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਅਜੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮੀਆਂ।

ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਬੇਨਤੀ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰ ਮੀਆਂ। ਕਰੋ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਖਿਆਲ ਭੋਰਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂਗੇ ਭਰ ਮੀਆਂ।

ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਅਵਾਮ ਵਿਚੋਂ ਵੱਢ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜੁਲਮ ਦੀ ਡੋਰ ਮੀਆਂ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਖੋਡਾ ਇਹ ਧਨ ਖੋਡਾ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਰ ਮੀਆਂ।

ਜੇਬਾਂ ਇਹ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰੀ ਜਾਂਦੇ ਚੁਣ ਕੇ ਭੇਜੇ ਜੋ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮੀਆਂ। ਰੱਖਿਆ ਬੋਝਾ ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲ ਭੋਰਾ ਪੈਸਾ ਕਰ'ਤਾ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਰ ਮੀਆਂ।

ਬਣੇ ਤੁਫਾਨ ਅੱਜ ਜੁਲਮ ਹਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਾਂਗ ਆਟੇ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਗੁੰਨੂ ਮੀਆਂ। ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਘਪਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੁੰਨ ਮੀਆਂ।

-ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ: 832-298-6642

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

(ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪਤਾ ਨੀ ਕਿਥੋਂ ਚੰਬੜ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਕਨਾਲਾਂ 'ਚੋਂ ਪੱਠੇ ਵੱਢਦਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕੋਰ ਨਾਲ ਦੌਰੇ 'ਚ ਗੁੱਟ ਗਿਆ। ਨੇਰੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਭਾਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਭੌਰ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਿਆ ਸੀ!

ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਦਾ ਚਾਅ ਵਿਚੋਂ 'ਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਰਣਜੀਤ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਚੰਗਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਲੰਮਾ-ਝੰਮਾ ਵੀ। ਮਿੱਤਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ 'ਇਕ ਐ, ਚੰਗੇ ਕਾਲਜ 'ਚ ਪੜ੍ਹ।'

...ਤੇ ਮਾਂ ਨੇ ਪੁੱਤ ਪਿੱਛੇ ਜਰ ਤੋਂ ਹੱਥ ਝਾੜ ਲਏ। ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਚਾਰ ਕਨਾਲਾਂ ਢਾਈ ਲੱਖ ਨੂੰ ਵੇਚ'ਤੀ ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਤਕਦੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੇਂਡੂ ਸਾਂਝਣ ਕੋਲ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖ'ਤਾ। ਉਹਦਾ ਪੁੱਤ ਹਰਜੀਤ ਵੀ ਉਸੇ ਕਾਲਜ ਹੋ ਗਿਆ ਦਾਖਲ, ਉਹ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਘਰ ਦਾ ਸੀ।

ਸਾਲ ਕੁ ਦੋਵੇਂ ਮਿੱਤਰ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਚੰਗਾ ਚੱਲੇ, ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕੁਸੰਗਤ 'ਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਲਾਡ ਦਾ ਰੂਪ ਵਿਗੜਨ ਲੱਗਾ। ਪੁੱਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਲਾਲੀ ਉਡਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮਾਂ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ।

ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਖਰਚਾ ਦੁਣਾ-ਚੌਣਾ ਹੋ ਗਿਆ।...ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਟੜੀ ਚਲਦਾ ਚਲਦਾ ਰਣਜੀਤ ਸਮੈਕ ਵਾਲੀ ਟ੍ਰੇਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਪਿਓ ਦਾ ਡਰ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਜੁਆਨ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਕੇ ਮਾਂ ਨਿਰੋਂਠੀ ਹੋ ਗਈ।

ਮਾਂ ਦਾ ਗੀਜਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪੁੱਤ ਦੇ ਸਮੈਕ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਕ ਹੁੰਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਮਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੁੱਤ 'ਚੋਂ ਤਕਦੀਰੇ ਨੂੰ ਬਦਮਾਸ਼ ਦਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

'ਸੌ ਫਲਾਣੇ ਤੋਂ ਲਿਆ, ਦੋ ਸੌ ਫਲਾਣੇ ਤੋਂ' ਮਾਂ ਪੁੱਛਦੀ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ, 'ਸਿਰ ਨਾ ਭਨਾ ਲਈ ਬੁੜ੍ਹੀਏ।'

ਦਿਨ ਉਹ ਆਏ ਕਿ ਇਲਜ਼ਾਮ ਚੋਰੀਆਂ-ਚਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨ ਸੰਗਤ ਖਾ ਗਈ ਤੇ ਫਿਰ 'ਬਾਦਸ਼ਾਹ' ਰਣਜੀਤ ਘਰੇ ਬਹਿ ਗਿਆ।

ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਹੁੱਝ ਪਈ ਤਾਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਢੱਕਣ ਵੀ ਚੁੱਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰਜੀਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਮਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਪੁੱਤ ਹਟ ਜਾਹ ਏਸ ਰਾਹ 'ਤੇ'। ਦੇਖ ਲੈ ਰੱਬ ਨੇ ਗੀਲ੍ਹਾਂ ਕਢਾ ਕੇ ਪੁੱਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੀਰਿਆਂ ਵਰਗਾ ਪੁੱਤ ਰਾਮੂ ਭਈਏ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਘਰ 'ਚ ਕਲੋਸ਼। ਮਾਂ ਗੁੱਤ ਪਟਾਉਂਦੀ ਐ ਰੋਜ਼। ਚਾਰ ਕਨਾਲਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਚਾਰੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੱਖਿਐ, ਉਹੀ ਬਚਿਆ।'

ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਫੀਤੇ ਨੂੰ ਸੇਕ। ਬੋਲ ਪਈ ਸਮੈਕ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ, 'ਬੁੜ੍ਹੀਏ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੱਖਿਆ ਮੈਥੋਂ ਚੋਰੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਕੱਢਣ ਪਾਉਂ' ਉਹਦਾ। ਤੇ ਗੁੱਤੋਂ ਘੜੀਸ ਹੁੰਦੀ ਮਾਂ ਕਹੇ, 'ਵੇ ਪੁੱਤ ਛੱਡ ਦੇ ਕੱਲ੍ਹ ਲਿਆ ਦਉ'।'

ਰੱਬ ਵੀ ਦੇਖ ਕੇ ਹਉਕਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਂਦਾ ਹੋਉ ਕਿ ਕਾਹਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਸਨਿਚਰ ਗ੍ਰਹਿ। ਚਾਰ ਛਿਲੜਾਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਾਲਚ 'ਚ ਮਾਂ ਨੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਲੰਘਾਏ ਕਿ 'ਕੱਲ੍ਹ ਲਿਆਉਂ...ਅੱਜ ਲਿਆਉਂ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ' ਪਰ ਹੱਡ ਬੜੇ ਭਨਾਏ। ਤੇ ਫਿਰ ਪੁੱਤ ਨੇ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕਰ'ਤਾ, 'ਕੱਲ੍ਹ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਐ ਤੇਰਾ, ਦੇਖ ਲੈ...।'

ਤੇ ਡੁੱਬ ਗਏ ਭਾਗ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹਰਜੀਤ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਆਲੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਤਕਦੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਰਾਤ ਕੱਟੀ। ਤੇ ਭੱਜ ਗਈ ਬੁੜ੍ਹੀ, ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਦਿਆਂ ਹੱਥਾਂ 'ਚੋਂ ਧੂਹ ਕੇ ਕਢਾਉਂ ਪੈਸੇ...। ਅੱਗ ਦੀ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਪੁੱਤ ਮਾਂ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰੇ!

ਲੈ ਆਈ ਵਿਚਾਰੀ ਪੱਲੇ 'ਚ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਿੱਜੀ ਚੁੰਨੀ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ। ਉਪਰਲੀ ਚੁਗਾਠ ਨਾਲੋਂ ਲਾਹੌਰੀ ਕੁੰਡਾ ਖੋਲਦੀ ਮਾਂ ਪੈ ਗਈ ਨਜ਼ਰੀਂ। ਚੱਕਿਆ ਫੌੜਾ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਸਿਰ 'ਚ ਮਾਰਦਾ ਸਰਬਣ ਪੁੱਤ ਬੋਲਿਆ, 'ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨੂੰ, ਤੇ ਆਹ

ਲੈ...।'

ਮਾਂ ਤਾਂ ਸਣੇ ਮਮਤਾ ਦੇ ਗਲੀ 'ਚ ਖਿਲਰ ਗਈ। ਨਾਲ ਹੀ ਨੋਟ ਗਲੀ 'ਚ ਐ ਖਿਲਰ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਬਾਪ, ਪੁੱਤ ਦੀ ਜੰਵ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਭਾਨ ਸੁੱਟਦੈ।

ਤੇ ਜੋਤਿਸੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਨਿਕਲੀ ਕਿ 'ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤਕਦੀਰ ਕੌਰ ਤੇਰਾ ਪੁੱਤ...।'

ਜਦੋਂ ਮੋਈ ਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਨੋਟ ਚੁਗਦਾ ਉਹ ਪੁੱਤ ਜੀਹਨੂੰ ਮਾਂ ਪੂਰਨ ਸੱਦਦੀ ਸੀ, ਆਖੇ, 'ਹੁਣ ਵੀ ਤਾਂ ਬੁੜ੍ਹੀਏ ਦਿੱਤੇ ਈ ਆ।'

ਪੁੱਤ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਗੁਆਂਢਣ ਵੱਲੋਂ ਪਾਇਆ ਘੁੱਟ ਵੀ ਪ੍ਰਾਣ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁ ਹੁੰਬੂ ਵਾਂਗ ਔਹ ਨਿਕਲ ਕੇ ਗਿਆ। ਸੋਚਿਓ ਤਾਂ ਜੁਆਬਦੇਹ ਰੱਬ ਐ ਕਿ ਜਤੋਸੀ?

ਅੰਤਿਕਾ:
ਦੋ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੋਠੀ ਸਾਡੀ, ਕਾਰ ਮਰਸਰੀ ਬੱਲੇ ਜਾਣੇ ਕੁੱਲ ਇਲਾਕਾ ਸਾਨੂੰ, ਸਾਡੀ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ ਭੀਤੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਘਰ ਗੱਪੀਆਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਪਾਜ ਦੁਨੀਆਂ ਬੜੀ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ (ਜਸਵੀਰ ਗੁਣਾਚੌਰੀਆ)

ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਰਣਨੀਤੀ

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰਮ ਦਲ ਸੋਚਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ, ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟੋਡੀਆ ਦੇ ਨੁੰਮਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਵਾਮ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਪਣੀ ਸੱਤਾ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਮਾਮੂਲੀ ਤਨਖਾਹ ਉਤੇ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਮੁਲਕਗੀਰੀ ਲਈ ਪਰਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਗਦਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਰ ਲੈਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗਦਰ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਵੇਕਲੀ ਹੋਸ਼ੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਵੇਕਲਾਪਣ ਨਿਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਰਾਜਪਲਟੇ ਦਾ ਯਤਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਜਾਗ੍ਰੂਤੀ ਅਜੇ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਿਛਾਂਹ-ਖਿੱਚੂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਪ੍ਰਸਤ ਤਬਕਿਆਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਵੇਕਲਾਪਣ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਵਰਨਣਯੋਗ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦੀ ਅਤੇ ਤਜਵੀਜ਼ਸ਼ੁਦਾ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ। ਨਿਰਾ ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਰਾਜਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਜਿਸ ਨੇ ਮਗਰਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਸਾਮਰਾਜੀ ਹਕੂਮਤ ਕੋਲੋਂ ਨਿਗੂਣੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਸੀ। ਉਸ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮਗਰੋਂ ਜੰਗ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਲਈ ਲੰਮਾਂ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਬਦਲਣੇ ਪਏ। ਜੰਗ ਛਿੜ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਤਿਆਰੀਆਂ ਅਜੇ ਆਰੰਭ ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਹੁਣ ਹੱਲਾ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਮੁੜ ਕੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਉਪਰੰਤ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਦੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਜਦੋਜਹਿਦ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣੇ ਸੰਗਰਾਮ ਦਾ ਅੰਗ ਮੰਨਦੀ ਸੀ। ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੋਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਮੁਸਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ

ਵੀ ਇਕ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰੈਲ 1914 ਵਿਚ ਲਾਲਾ ਹਰ ਦਿਆਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਰੂ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਵੱਜੀ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਉਸਰਈਆ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਲਹਿਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜੰਗ ਛਿੜ ਜਾਣ ਉਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਕਾਰਨ ਫੌਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਜਿਹੇ ਵਿਉਂਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ਚਲਦਾ ਰੱਖਣ, ਦੇਸ਼ ਪਰਤਣ ਲਈ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਿਬੇਤਨ ਅਤੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਆਦਿ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਸਾਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੇ-ਖਰੋਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮਾਂ

ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਾ ਕਰ ਲਏ ਗਏ।

ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਚੌਕਸੀ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੰਦਗੀਆਂ ਉਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਵੀ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਉਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਸਲਾ ਅਤੇ ਗਦਰ ਸਾਹਿਤ ਬਜ਼ ਬਜ਼ ਉਤੇ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਿੱਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਕੜੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਡਰੇ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਸੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਲਿਟਲੇਚਰ ਛਾਪਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਅਨਿਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ। ਹੁਣ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਗਦਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਂਜ 'ਗਦਰ' ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਅਦ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਪਲਟਣਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ। ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕੇ ਸਨ, ਉਹ ਗਦਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਪਰ ਜਿੰਨੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੁਝ ਦਰਜਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀਆਂ ਛਾਉਣੀਆਂ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਦਰੋਹੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਗਦਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਉਂਤੀ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫੌਜ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਬਾਰੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆ ਖਬਰਾਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਮਰਨ ਬਾਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹਹੀਣ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਾਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਅ ਹੋਣਾ ਇਕ ਗੱਲ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਨਾਲ ਚਲ ਜਾਣਾ, ਅਸਲਾ ਲੁੱਟ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਮ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਸੀ ਜੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਟਾਵੇਂ-ਟਾਵੇਂ ਸੰਪਰਕ ਹੀ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੁੰਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਗੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਚਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਉਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਉਹੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਜੋ ਸਾਧਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਭਾਵ, ਆਪ ਮੁਹਾਰਤਾ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ।

ਗਦਰ ਦੇ ਕੁਝ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤਵਾਸ ਲਈ ਨਾ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿਚ ਗੁਪਤਵਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਲੁਕ-ਛਿਪ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਲੰਘਾ ਲੈਣ ਅਤੇ

ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਮਾਰੌਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ। ਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਮਨ ਤੋਂ ਬਚਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੰਮਾ ਦਾਈਆ ਰੱਖ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਇਉਂ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਪਰਤਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਦਰ ਦਾ ਢੋਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੋਚ ਦੀ ਇਹ ਉੱਘੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਸਰਗਰਮੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਦੂਰੇਡੇ ਜਾ ਕੇ ਰੂਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਵੀ ਪਏ ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਪਰਤ ਆਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕਰਨ ਆਏ ਸਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚ ਕੇ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਰਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਗਦਰੀਆਂ ਦਾ ਬੋਸ ਨੂੰ ਮੱਦਦ ਲਈ ਸੱਦਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਰਡਿੰਗ ਬੰਬ ਕੇਸ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੱਡਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਤਜਵੀਜ਼ਸ਼ੁਦਾ ਗਦਰ ਨਾਲ ਬੰਗਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗੁਪਤ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮਾਹਿਰ ਸਨ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਗੁਪਤਵਾਸ ਦਾ ਸਬੰਧ

ਗਦਰ ਹਾਲ, ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ, ਅਮਰੀਕਾ।

ਮੁਲਕਣ ਕਰਦਿਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਬਾਰੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਪਣੀ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਲਿਖਵਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਧੇਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਤਸਵੀਰ ਉਭਰਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਚੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਸਾਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਨੋਮ, ਉਪਨੋਮ ਉਲੀਕੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਉਂ ਇਹ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਮੈਂਬਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਸੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਮਾਲੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਮੈਂਬਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਅਤੇ ਖੇਚਲ ਮੰਗਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਈ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਕਾਇਦਗੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੜੇਬੰਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ। ਗਦਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਿਆਣੀ ਵਿਉਂਤਕਾਰੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਉਤੇ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕਾਰਵਿਹਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕੁੱਦ ਪੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਦੇਸ਼ ਪਰਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਰਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਢੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਉਲੀਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਟੱਕਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਲਈ 'ਗਦਰ' ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ੋਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਉਤੇ ਸੀ, ਓਨਾ ਹੀ ਸਹੀਦੀਆਂ ਪਾਉਣ ਉਤੇ ਵੀ ਸੀ। ਵਾਪਸੀ ਉਤੇ ਹਾਲਤ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਗੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਪਰ ਕਈ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਵਰਕਰ ਬਚ ਵੀ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ

ਉਸ ਵਕਤ ਦੀ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਾਹਦ ਜਾਂ ਇਕੱਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਰਪੱਕ ਜਮਹੂਰੀ ਲੱਛਣ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ

ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਉਂਤਿਆ ਇਹ ਇਨਕਲਾਬ ਇਸਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਮਾਮੂਲੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੋਇਆ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਝੋਕ ਦਿੱਤੀ। ਗੋਰੀ ਤੇ ਦੇਸੀ, ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਟਣਾਂ ਦੂਰੇਡੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਉਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਜੰਗ ਹਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫੌਜ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹੋ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਦਰੋਹ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਕੁੰਜੀਵਤ ਪੈਂਤੜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਸੱਟ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਏਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰਮ ਦਲ ਸੋਚਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ, ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟੋਡੀਆ ਦੇ ਨੁੰਮਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਵਾਮ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਪਣੀ ਸੱਤਾ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਮਾਮੂਲੀ ਤਨਖਾਹ ਉਤੇ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਮੁਲਕਗੀਰੀ ਲਈ ਪਰਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਗਦਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਰ ਲੈਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਉਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਵਿਦਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦਕ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਸੀ।

ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਮੁਲਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਯੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤਿਆਰੀਆਂ ਉਤੇ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ। ਗਦਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਨੁਮਾਨ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ 1920 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੱਗੇਗੀ

ਗਦਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਨੁਮਾਨ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ 1920 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੱਗੇਗੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਲਈ ਲੰਮਾਂ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਬਦਲਣੇ ਪਏ। ਜੰਗ ਛਿੜ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਤਿਆਰੀਆਂ ਅਜੇ ਆਰੰਭ ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਹੁਣ ਹੱਲਾ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਮੁੜ ਕੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ।

ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਅਪਣਾ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਕੇਵਲ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ। ਇਕ ਦਲੇਰਾਨਾ ਸਾਕਾ ਕਰ ਕੇ ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਓਝਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਹੋਰ ਗੁਪਤਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣਾ ਇਕ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਲੁਕਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿਣਾ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਪਤਵਾਸ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੂਜੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤਵਾਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿਚ ਜੇ ਗੁਪਤਵਾਸ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਦੂਜੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਪਤਵਾਸ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਰਾਂਚਾਂ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 27 'ਤੇ)

ਹਿੰਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਪੂਰੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਏ ਸਨ। ਹਾਕੀ ਦਾ ਮੈਚ ਦੇਖਣਾ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਬਹਾਨਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਾਅ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੇਗਾਨੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਟੋਲੀ ਘੁੰਮਦੀ ਫਿਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਨਿਹਾਰ ਰਹੀਆਂ

ਮੋਹਨ ਰਾਕੇਸ਼

ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਈ ਆਮ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਖਾਸ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਵੇ।

ਭੀੜੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, “ਦੇਖ ਫੜ੍ਹੋ ਦੀਨਾ, ਮਿਸ਼ਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਹੁਣ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਨੇ... ਉਸ ਨੌਕਰ ਵਿਚ ਸੁੱਖੀ ਭਠਿਆਰਨ ਦੀ ਭੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਬੈਠਾ ਏ... ਏਧਰ ਲੁਣ ਮੰਡੀ ਦੇਖ ਲਓ, ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ! ਉਥੋਂ ਦੀ ਇਕ-ਇਕ ਲਾਲੀ ਏਨੀ ਨਮਕੀਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ...”

ਬੜੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰਲੇਦਾਰ ਪੱਗਾਂ ਅਤੇ ਲਾਲ ਤੁਰਕੀ ਟੋਪੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਆਏ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨੀ ਝਲਕਦੀ, ਤੇ ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗੋਚਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, “ਵਾਹ ਕਟੜਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਏਨਾ ਚੌੜਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਇਸ ਪਾਸੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਸੜ ਗਏ?... ਏਥੇ ਹਕੀਮ ਆਸਿਫ਼ ਅਲੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਨਾ। ਉਹ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਮੋਚੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ।”

ਤੇ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬੋਲ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ, “ਵਾਲੀ, ਇਹ ਮਸਜਿਦ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ?”

ਜਿਹੜੇ ਰਸਤਿਓਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਲੰਘਦੀਆਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਸ਼ੱਕ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ; ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਖੈਰ ਸੁੱਖ ਪੁੱਛਦੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਦੇ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਏ? ਅਨਾਰਕਲੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਰੋਣਕ ਹੁੰਦੀ ਏ? ਸੁਣਿਐ ਸ਼ਾਹਆਲਮੀ ਗੇਟ ਵਾਲਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵਾਂ ਬਣ ਗਿਆ ਏ? ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਗਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ, ਉਥੋਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਵਤਪੁਰਾ ਕੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਏ? ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਹੁਣ ਬੁਰਕਾ ਬਿਲਕੁਲ ਉਡ ਗਿਆ ਏ? ਇਹ ਸਹੀ ਏ ਭਲਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਏਨਾ ਆਪਣਾਪਣ ਝਲਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਲਾਹੌਰ ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਕਾ-ਸਬੰਧੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਤਸੁਕ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕ ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਮੁਹਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਾਲਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਜਿਹਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਸਦੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਬਾਸਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੜੀਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਸੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਾਸਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਸੀ ਜਿਸ

ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੜਨ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਾਸਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਈ ਮੁਹੱਲੇ ਉਸ ਅੱਗ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਖੈਰ! ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਘਰ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਵੀ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਛੇ-ਛੇ ਘਰ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਮਲਬੇ ਦੇ ਢੇਰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਵੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਲੱਗੇ ਮਲਬੇ ਦੇ ਢੇਰ ਬੜੇ ਅਜੀਬ ਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਬਾਸਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਬੜੀ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਸੀ। ਉਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਾਸਿੰਦੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬਚ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਪਰਤਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦੁਬਲਾ ਪਤਲਾ ਬੁੱਢਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਉਸ ਉਜੜੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਸੜੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਭੁੱਲ-ਭੁਲੰਈਆ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮੁੜਦੀ ਗਲੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹਦੇ ਪੈਰ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਲੱਗੇ ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਘਬਰਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹੋ ਗਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਕੀੜੀ-ਕਾਢਾ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਲੜਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

“ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਪਰ ਬੋਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀਆਂ!” ਬੁੱਢੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਸੋਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੇ ਗੋਡੇ ਪਜਾਮੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਤੇ ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਉਪਰ ਪਾਈ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ 'ਤੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਟਾਕੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੱਚਾ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਉਹਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਚਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਏਧਰ ਆ ਬੇਟਾ, ਆ ਜਾ ਤੈਨੂੰ ਚੀਜ਼ੀ ਦਿਆਂਗਾ।” ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਲੱਭਣ ਲੱਗਾ। ਬੱਚਾ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਬੁੱਲ੍ਹ ਮਰੋੜ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗਾ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਸੋਲਾ ਸਤਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਦੌੜਦੀ ਹੋਈ ਆਈ, ਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਫੜ ਘੜੀਸਦੀ ਹੋਈ ਗਲੀ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਈ। ਬੱਚਾ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਗੋਦੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ, ਤੇ ਉਹਦਾ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮਦੀ ਹੋਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ ਮੇਰਾ ਵੀਰ। ਰੋਏਗਾ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਜਾਏਗਾ। ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ, ਮੈਂ ਵਾਰੀ ਜਾਵਾਂ ਵੀਰਾ!”

ਬੁੱਢੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਪੈਸਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ। ਸਿਰ ਤੋਂ ਟੋਪੀ ਲਾਹ ਕੇ ਸਿਰ ਖੁਰਕਿਆ ਤੇ ਟੋਪੀ ਕੱਢੇ ਮਾਰ ਲਈ। ਉਹਦਾ ਗਲਾ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੋਡੇ ਕੱਬਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਹਨੇ ਗਲੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੀ ਬੰਦ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬੂਹੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਟੋਪੀ ਪਾ ਲਈ। ਗਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿੱਥੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸੜੀਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਤਿਮੰਜ਼ਿਲਾ ਮਕਾਨ ਉਸਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਮੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਇੱਲਾਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭੇ ਕੋਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਧੁੱਪ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਪਲ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਉਡਦੇ ਮਹੀਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, “ਹੋ ਰੱਬਾ!”

ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਗੁੱਛਾ ਘੁਮਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਗਲੀ ਵੱਲ ਆਇਆ ਤੇ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਗੱਲ ਮੀਆਂ ਜੀ ਇੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਖੜ੍ਹੇ ਓ?”

ਬੁੱਢੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਛਾਤੀ ਅਤੇ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਕੰਬਣੀ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹਨੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੀਭ ਫੇਰਦੇ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਬੇਟੇ ਤੂੰ ਮਨੋਹਰੀ ਏ?”

ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਗੁੱਛਾ ਹਿਲਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਠ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਲਿਆ, ਤੇ ਫਿਰ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?”

“ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਟੇ ਤੂੰ ਏਨਾ

ਮਲਬੇ ਦਾ ਮਾਲਕ

ਹਿੰਦੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਮੋਹਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਦੁਹਰਾ-ਤੀਹਰਾ ਦਰਦ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਦ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫੈਲਦਾ ਫੈਲਦਾ ਅੰਬਰ ਜਿੱਡਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਤ ਰਹੇ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੋਝਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇੰਨੇ ਬੋਝਲ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਵਕਤ ਵੀ ਠਹਿਰ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਵੰਡ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ 'ਆਪਣਾ' ਘਰ ਦੇਖਣ ਆਇਆ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜਿਸ ਗੁਆਂਢੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਅਪਣਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਦਾ ਕਾਤਲ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਵਕਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਸੀ।” ਕਹਿ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

“ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋ?” ਮਨੋਹਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਗਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ।” ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਚਿਰਾਗਦੀਨ ਤੁਹਾਡਾ ਦਰਜੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵੰਡ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।”

“ਓਹ ਗਨੀ ਮੀਆਂ!” ਮਨੋਹਰੀ ਨੇ ਪਛਾਣਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਂ ਬੇਟੇ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਗਨੀ ਮੀਆਂ ਹਾਂ। ਚਿਰਾਗ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਬੀਵੀ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਹੀ ਦੇਖ ਲਵਾਂ...” ਉਹਨੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਟੋਪੀ ਲਾਹ ਕੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਡਲ੍ਹਕ ਆਏ ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਸਓ।” ਮਨੋਹਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਸੰਵੇਦਨਾ ਭਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਂ ਬੇਟੇ, ਮੇਰੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਵੀ...” ਬੋਲਦੇ-ਬੋਲਦੇ ਉਹਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਉਹਨੇ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੀ ਰੋਕ ਲਈ ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਡਲ੍ਹਕ ਆਏ ਅੱਥਰੂਆਂ ਨੂੰ ਵਗਣ ਦਿੱਤਾ।

“ਛੱਡੋ ਗਨੀ ਮੀਆਂ, ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਫਰੋਲਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ,” ਮਨੋਹਰੀ ਨੇ ਗਨੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਆਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਦਿਖਾ ਦਿਆਂ।”

ਗਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਇੰਜ ਫੈਲੀ ਕਿ ਬਾਹਰ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜੋ ਰਾਮਦਾਸੀ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਚੱਲਿਆ ਸੀ... ਉਹਦੀ ਭੈਣ ਉਹਨੂੰ ਘਸੋਟ ਲਿਆਈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਹਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਖਬਰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਗਲੀ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਡਾਹ ਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ, ਆਪਣੀਆਂ-ਆਪਣੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਵੜ ਗਈਆਂ। ਗਲੀ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਵਾਤ ਲਿਆ। ਮਨੋਹਰੀ ਜਦੋਂ ਗਨੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਲੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਗਲੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਰੋਹਤੀ ਵਾਲਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਪਿੱਪਲ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਕੋਲ ਰੱਖਾ ਭਲਵਾਨ ਪਸਰ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁਹਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਈ ਚਿਹਰੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਝਾਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਗਨੀ ਨੂੰ ਗਲੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਗੋਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਾਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਚਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚਿਰਾਗਦੀਨ ਦੇ ਪਿਓ ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਸੀ।

“ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।” ਮਨੋਹਰੀ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਮਲਬੇ ਦੇ ਇਕ ਢੇਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਗਨੀ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਤਾਂ ਠਿਠਕ ਕੇ ਪਾਟੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਓਧਰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਚਿਰਾਗ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਬੀਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਫੀ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਝੁਣਝੁਣੀ ਜਿਹੀ ਆਈ। ਇਹਦੇ ਲਈ ਤਾਂ

ਉਹ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਉਹਦਾ ਗਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੋਡੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਬਣ ਲੱਗੇ।

“ਇਹ ਮਲਬਾ?” ਉਹਨੇ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮਨੋਹਰੀ ਨੇ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰੰਗ ਦੇਖਿਆ। ਉਹਨੇ ਉਹਦੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਹਿਜ ਭਾਵ ਵਿਚ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, “ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੜ ਗਿਆ ਸੀ।”

ਗਨੀ ਸੋਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਲਬੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਮਲਬੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਮਿੱਟੀ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਸੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਇੱਟਾਂ ਫਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਲੋਹੇ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਕੱਢ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੜੇ ਹੋਏ ਬੂਹੇ ਦੀ ਚੁਗਾਨ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਮਲਬੇ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਸੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੋ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਲਖ 'ਤੇ ਹਲਕੀ-ਹਲਕੀ ਚਿਟਿਆਈ ਉਭਰ ਆਈ ਸੀ। ਮਲਬੇ ਦੇ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖ ਕੇ ਗਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ?” ਉਹਦੇ ਗੋਡੇ ਜੁਆਬ ਦੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਸੜੀ ਹੋਈ ਚੁਗਾਨ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਉਹਦਾ ਸਿਰ ਚੁਗਾਨ ਨਾਲ ਜਾ ਲੱਗਿਆ, ਤੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਿਲਕਣ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ, “ਹਾਏ ਓਏ! ਚਿਰਾਗਦੀਨ!”

ਸੜੇ ਹੋਏ ਬੂਹੇ ਦੀ ਚੁਗਾਨ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹੇ ਮਲਬੇ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰ ਕੱਢੀ ਖੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਰਹੀ ਪਰ ਉਹਦੀ ਲੱਕੜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਗਨੀ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਕਈ ਰੋਸੇ ਭੁਰ ਕੇ ਖਿੱਲ ਗਏ। ਕੁਝ ਰੋਸੇ ਗਨੀ ਦੀ ਟੋਪੀ ਅਤੇ ਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਆ ਡਿੱਗੇ। ਲੱਕੜ ਦੇ ਰੋਸਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਗੰਡੋਆ ਹੇਠਾਂ ਆ ਡਿੱਗਿਆ ਜੋ ਗਨੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤ ਅੱਠ ਇੰਚ ਦੂਰ ਨਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਇੱਟਾਂ 'ਤੇ ਰੀਂਗਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਲੱਭਣ ਲੱਗਾ। ਕਦੇ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕਦਾ ਪਰ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਸਿਰ ਪਟਕ ਕੇ ਫਿਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੜ ਜਾਂਦਾ।

ਬਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਝਾਕਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਗੋਈਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅੱਜ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹੋਏਗਾ... ਚਿਰਾਗਦੀਨ ਦਾ ਬਾਪ ਗਨੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਅੱਜ ਫਿਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਮਲਬਾ ਹੀ ਗਨੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਦਏਗਾ ਕਿ ਸਾਮ ਨੂੰ ਚਿਰਾਗ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਰੱਖੇ ਭਲਵਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੱਦਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਮਿੰਟ ਆ ਕੇ ਗੱਲ ਸੁਣ ਜਾਵੇ... ਭਲਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗਲੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਉਹਦਾ ਕਾਫੀ ਦਬਦਬਾ ਸੀ। ਚਿਰਾਗ ਤਾਂ ਖੈਰ ਹੈ ਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ। ਚਿਰਾਗ ਹੱਥ ਵਿਚਲੀ ਗਰਾਹੀ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਬੀਵੀ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਕਿਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਸੁਲਤਾਨਾ, ਬਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਚਿਰਾਗ ਨੇ ਡਿਓਤੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਭਲਵਾਨ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕਾਲਰ

ਸਮੇਤ ਗਲਿਓਂ ਫੜ ਕੇ ਖਿੱਚਿਆ, ਤੇ ਗਲੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਹਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਚਿਰਾਗ ਉਹਦੇ ਛੂਰੇ ਵਾਲੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਫੜੀ ਚੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਨਾ ਰੱਖੇ ਭਲਵਾਨ, ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰ। ਹਾਏ ਓਏ ਮੈਨੂੰ ਬਚਾਓ... ਹੈ ਕੋਈ, ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਮੈਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈ...” ਉਪਰੋਂ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਚੀਕਦੀ ਹੋਈ ਹੇਠਾਂ ਡਿਓਤੀ ਵੱਲ ਭੱਜੀ। ਰੱਖੇ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਨੇ ਚਿਰਾਗ ਦੀਆਂ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਸ ਲਿਆ, ਤੇ ਰੱਖਾ ਉਹਦੇ ਪੱਟਾਂ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, “ਚੀਕਦਾ ਕਿਉਂ ਏ... ਤੈਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ, ਲੈ!” ਤੇ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਨੇ ਚਿਰਾਗ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਵਾਕੇ ਦੇ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਬੰਦ ਬੁਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਚਿਰ ਤਕ ਜ਼ੁਬੈਦਾ, ਕਿਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਸੁਲਤਾਨਾ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਰੱਖੇ ਭਲਵਾਨ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਬੋਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੇ ਵਿਦਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਚਿਰਾਗ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਤਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚਿਰਾਗ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਖਾਨਾ-ਤਲਾਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਉਹਦਾ ਸਾਰਾ ਘਰ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕੀਹਨੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਰੱਖੇ ਭਲਵਾਨ ਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗੱਡ ਦਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨੇ ਇਸ ਘਰ 'ਤੇ ਅੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਚਿਰਾਗ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਕ ਖਰੀਦੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਧਰਤੀ 'ਚ ਗੱਡਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਰੱਖਾ ਭਲਵਾਨ ਉਸ ਮਲਬੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਗੀਰ ਸਮਝਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗਾਂ-ਮੱਝ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਢਾਬਾ ਲਾਉਣ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਮਲਬੇ ਤੋਂ, ਬਿਨਾਂ ਉਹਦੀ ਆਗਿਆ, ਕੋਈ ਇੱਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਗਨੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ... ਜਿਵੇਂ ਮਲਬਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪੜਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਗਨੀ ਮਲਬੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਹੁੰਦਾ ਨਾਲ ਪੁੱਟ-ਪੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਸੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਬੂਹੇ ਦੀ ਚੁਗਾਨ ਨੂੰ ਬਾਂਹ ਵਲਾਈ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਬੋਲ ਚਿਰਾਗਦੀਨਾ ਬੋਲ! ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਓਏ! ਓਏ ਕਿਸ਼ਵਰੇ! ਉਏ ਸੁਲਤਾਨਾ। ਹਾਏ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ! ਓਏ... ਗਨੀ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਛੱਡ ਗਏ ਓਏ!”

ਭੁਰਭੁਰੀ ਚੁਗਾਨ ਦੇ ਰੋਸੇ ਝੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਿੱਪਲ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਤੇ ਰੱਖੇ ਭਲਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜਾ ਜਗਾਇਆ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਉੱਜ ਹੀ ਉਠ ਗਿਆ; ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੋਂ ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਮਲਬੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਬੁੱਕ 'ਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਖੰਘ ਜਿਹੀ ਛਿੜ ਗਈ, ਤੇ ਉਹਨੇ ਖੂਹ ਕੋਲ ਬੁੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਮਲਬੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚੋਂ ਧੌਂਕਣੀ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੀ, ਤੇ ਉਹਦਾ ਹੇਠਲਾ ਬੁੱਲ੍ਹ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ।

“ਗਨੀ ਆਪਣੇ ਮਲਬੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਏ।” ਉਹਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਲੱਛੇ ਭਲਵਾਨ ਨੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਮਲਬਾ ਉਹਦਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਮਲਬਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਏ!” ਭਲਵਾਨ ਨੇ ਗਲੇ 'ਚ ਭਰੀ ਬੁੱਕ ਕਾਰਨ ਘਬਰਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਉਥੇ ਬੈਠਾ ਏ।” ਲੱਛੇ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰਹੱਸਮਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

“ਬੈਠਾ ਏ ਤਾਂ ਬੈਠਾ ਰਹੇ। ਤੂੰ ਚਿਲਮ ਲਿਆ।” ਉਹਨੇ ਲੱਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਪਸਾਰ ਲਈਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨੰਗੇ ਪੱਟਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲੱਗਿਆ।

“ਮਨੋਹਰੀ ਨੇ ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ... ਲੱਛੇ ਨੇ ਚਿਲਮ ਭਰਨ ਲਈ ਉਠਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਬੜੀਆਂ ਭੇਤਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ।

“ਮਨੋਹਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮਤ ਆਈ ਏ ਕੀ?”

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਤਨਦੀਪ ਤਮੰਨਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਬਲਾਗ 'ਆਰਸੀ' ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦੀ ਉਰਦੂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਇਫਤਿਖਾਰ ਨਸੀਮ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਨਸੀਮ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਸੋਹਲ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਅਰੰਭ ਕਰਨੀ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਤਿੰਨਕ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਨੰਗ-ਮੁਨੰਗੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੋਹਲ ਨੇ ਇਕ ਫ਼ਿਕਰਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਭੇਦ ਭਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਸਾਂ ਪਰ ਗੱਲ ਸੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਹ ਉਂਜ ਹੀ ਬੇਬਾਕ, ਬਿਦਾਸ, ਨੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।"

ਮੈਂ 'ਬਿਦਾਸ' ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੁਝ ਚੌਂਕ ਜਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਬਈਆ ਹਿੰਦੀ ਖੂਬ ਰਗੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, 'ਬੋਲੇ ਤੋ' ਅਰਥਾਤ 'ਮਤਲਬ ਕਿ' ਉਕਤੀ ਤਾਂ ਆਮ ਹੀ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਖਬਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਭੇਜਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਜਗਬਾਣੀ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਮੇਰੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖਬਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਰੇ ਵਲੋਂ ਹਦਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਅਹੁਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਲਿਕ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਵਰਤ ਲੈਣ। ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਧੜਾ ਧੜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਇਕ ਨਿਗੂਣਾ ਜਿਹਾ ਇਹ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਬਰਚੀਆਂ ਦੀ ਸੁਸ਼ਤੀ ਹੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਚੁਫੇਰੇ ਹਿੰਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲੋਂ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੜਤਾਲ ਕੀਤਿਆਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ 'ਬਿਦਾਸ' ਸ਼ਬਦ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਰਾਠੀ

ਬਿਦਾਸ ਬੋਲੇ ਤੋ

ਦਾ ਹੈ। ਬੰਬਈ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਵੀ ਮਰਕਜ਼ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਨਾਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਖਲ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿਧੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮਰਾਠੀ ਦਾ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿੰਦਣਯੋਗ। ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵੀ ਖੂਬ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣਹਾਰਿਆਂ ਲਈ ਪਿਆਰਨਯੋਗ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਮਰਾਠੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਥੌਤੀ ਨਿਮਨ ਜਾਤਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਆਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸ਼ਬਦ 'ਦਲਿਤ' ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ; ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਠੋਸ ਸ਼ਬਦ 'ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ' ਲੋਕ ਹੀ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਲਿਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਮਰਾਠੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁਰੂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਬਾਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਲਿਤ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਸਾਹਿਤ ਪਹਿਲੋਂ-ਪਹਿਲ ਮਰਾਠੀ ਵਿਚ ਹੀ ਰਚਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਸ਼ਬਦ 'ਨਾਬਾਦ' ਵੀ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਆਮ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਆਉਣ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਰਥਾਤ 'ਨਾਟ-ਆਉਟ' ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਮਰਾਠੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਘੋਖਿਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਲਭਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਪਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਬਿਦਾਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੀ ਕਰਾਂਗੇ।

ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ 'ਬਿਦਾਸ' ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਹੀ ਸਿੰਗਾਰ ਹੈ ਇਸ

ਲਈ ਅਖਬਾਰੀ ਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸੋਹਲ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿਛੇ ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਏਹੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿਚ ਵੀ

ਆਮ ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਛੋਕਰੀ ਬਹੁ ਬਿਦਾਸ ਛੇ' ਅਰਥਾਤ ਲੜਕੀ ਬਹੁਤ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਬੇਫਿਕਰ, ਅਲਬੋਲਾ, ਨਿਰਭੈ, ਨਿਰਸੰਕੋਚ, ਬੇਬਾਕ, ਨਿਪਤਕਾ ਬੰਬਈਆ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ, 'ਬਿਦਾਸ ਬੋਲੇ ਤੋ ਮੁਕਤ ਮਨ ਵਾਲਾ' ਜਾਂ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਵਾਦ 'ਟੈਨਸਨ ਨਹੀਂ ਲੇਨੇ ਕਾ'। ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਿਦਾਸ ਬਹੁਤਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੇਰ ਜਾਂ ਬੇਝਿਜਕ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟਰਸਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕਿ ਜੇ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਰਾਜ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਨਿਮਨ-ਸੁਆਦਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਪੈ ਹੀ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਚਲੇ 'ਬਿਦਾਸ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹੀ ਚੀਰਹਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। 'ਬਿਦਾਸ' ਮਰਾਠੀ ਸ਼ਬਦ 'ਬਿਨਧਾਸਤ' ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਲੱਗਾ 'ਬਿਨ' ਤਾਂ 'ਬਿਨਾ' ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਮੁਕਤ, ਰਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਬਿਨਮੁਕਾਬਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈ, 'ਵਿਨ'। ਮਰਾਠੀ ਵਿਚ ਧਾਸਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 'ਭੈਅ'। ਸੋ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 'ਬਿਨਧਾਸਤ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਇਆ, ਨਿਰਭੈਅ, ਨਿਡਰ। ਮਰਾਠੀ 'ਧਾਸਤ' ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ 'ਧਵਸਿਤ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਮੂਲ 'ਧਵੰਸ' ਤੋਂ ਵਿਉਤਪਤ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ 'ਧੱਸਣਾ' ਅਤੇ 'ਧੱਸ' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ।

'ਧਵੰਸ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਵਿਨਾਸ਼। ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੈਅਭੀਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਭੈਅ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਭੈਅ ਜਾਂ ਨਿਡਰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਕਰਤੂਤਾਂ' ਜਾਂ 'ਕਰਤੂਤੀਆਂ' ਨੂੰ ਬਿਦਾਸ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਭੈਅਮੁਕਤ ਹੀ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਘੁੱਟੀਆਂ-ਵੱਟੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਭਉ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਬਿਦਾਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੱਲ ਯਾਤਰਾ, ਇਸ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਅਰਥ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸਾਇੰਦ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਆਰਥਕ ਨੀਤੀਆਂ ਵੀ ਹੋਣ।

ਬਬੇਰਾ ਅਜੀਬ ਗਰੀਬ ਹੋਇਆ ਅੰਨਾ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਏ ਦੀਆਂ ਕਸਰਤਾਂ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ 74 ਸਾਲਾ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ 12 ਦਿਨਾਂ ਦੇ 288 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜੁਸ ਪੀਣ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਉਹ-ਉਹ ਕੁੱਝ ਹੋਇਆ-ਵਾਪਰਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ। ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਲੋਕ ਧਾਰਨਾ ਬਦਲਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਭਾਵੇਂ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕੁੱਝ ਕੁ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚਤੁਰ-ਚਲਾਕੀਆਂ ਦਾ ਵੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ, "ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਵਾਲੀ ਹੋਊ, ਕੁੱਝ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਕੋਲੋਂ ਵਰਤ ਤੁੜਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗੀ", ਫੇਰ ਗੱਲਾਂ ਤੁਰੀਆਂ, "ਬੰਦਾ ਵਾਹਵਾ ਚੀੜੇ, ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਸੋਹਣੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਏ।" ਤੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਪਾਸਾ ਬਿਲਕੁਲ ਪਲਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਅੰਨਾ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਲੱਭ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੋਸ਼ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇ ਹੋਸ਼ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹੈ, ਪਰ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਵਾਲਾ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਸ਼ ਭਰਿਆ ਵੱਧ ਸੀ, ਜੋਸ਼ ਵਾਲਾ ਘੱਟ।

ਜਨਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣੀ ਤੇ ਲੈਣੀ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਢਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਰੇ ਦੁਖੀ ਨੇ। ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਮਸਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇੱਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ ਤੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਵੇਲੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ, ਉਚ-ਨੀਚ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਮਿਟਾ ਸਾਝੇ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਨੇ।

ਯਾਰੀ ਪਾ ਹਿੱਤਾਂ ਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਛੱਡਦੇ ਨੇ ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਮੂਹਰੇ ਲੱਗ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਮੋਢਾ ਵੀ ਜੋੜ ਖਲੋਦੇ ਨੇ। ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਸਫਲਤਾ ਵੀ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਰੁਖ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ, ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਹੀ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੀਡੀਆ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਿਆਰਾਂ ਸੌ ਕਰੋੜ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਦੁਹਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਚੈਨਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਟੈਂਟ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਭਾਵ ਨਾਲੇ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲੱਤਾਂ ਵੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਨਾਲੇ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹੱਥ

ਫੇਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਤਿਰੰਗੇ, ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ, ਦੇਸ਼ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਝੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਇਸ ਕਦਰ ਜੁੜਨੀ ਵੀ ਸੀ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚਮਕਿਆ, ਅਸਲ ਗੁੱਸਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ

ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਟੋਪ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਟੋਪ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਲਾਹੁਣ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜ ਸਕਦੇ ਤੇ ਜੇ ਟੋਪ ਉਹਨੇ ਲਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਨੱਥ ਪੈਣੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਪਤੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੱਪ ਮੌਕੇ ਵੀ ਪੁਨਮ ਪਾਂਡੇ ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਰਫਿਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਭਾਰਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਆਵੇਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ, ਭਾਰਤ 'ਚ ਏਦਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ।' ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵੰਗ ਝੰਡਾ ਫੜ ਜਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਟੋਪੀ ਰੱਖ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਕੋਰਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵੇਲਰ ਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਾਮੀ ਸਖਸ ਨੇ 24 ਫੁੱਟ ਉਚੇ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਦਰਖਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਅਵੱਲੇ ਸਮਰਥਨ ਪਿੱਛੇ ਜੇ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੰਦੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰੋਮਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾ ਬਦਲ ਕੇ 'ਅੰਨਾ ਪਿੰਡ' ਰੱਖਣਗੇ ਤੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਰ ਵਸਨੀਕ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ 'ਅੰਨਾ' ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੁ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਖਿਲਾਫਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। ਰਿਕਸਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਮਪਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਕਿਡਨੀ 'ਚ ਨੁਕਸ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਡਨੀ ਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਾਂਗਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਕਿ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਏਨੀ ਦੇਰੀ ਕਿਉਂ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅੰਨਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ? ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਦੋ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ

ਕੀ ਮੈਂ
ਝੂਠ
ਬੋਲਿਆ...

**ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ
ਟਹਿਣਾ***

*ਫੋਨ: 91-98141-78883

ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਡੱਬੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਡੱਬੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਹੜਤਾਲ 120 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਈ। ਕੋਲੂ ਤੱਕ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ 'ਸ਼ਰੀਫ' ਕੁੜੀ ਰਾਖੀ ਸਾਵੰਤ ਨੇ ਅਵੱਲੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਕਿ ਅੰਨਾ ਤਾਂ ਦਰਵੇਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਫਿਰਦਾ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ 'ਰਾਵਣ' ਹੈ, ਅੰਦੋਲਨ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ 74 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨੂੰ ਸੋਹਣੇ ਵੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਮਾਲ ਦੇਖੋ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੰਨਾ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਧਰਨੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇਹ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕਿ ਕੁੱਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ 'ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ? ਭਾਜਪਾ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਖਿਲਾਫਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੋਕਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕਿ ਝੋੜਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਏਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਚ ਫਸਿਆ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਅੰਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਮਾਨਸੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਹਾਕੀ ਲਈ ਹੁਣ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ: ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਅਮ ਹੀ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਾਹਲਪੁਰ ਨੂੰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੀ ਨਰਸਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੇ ਘੋਲੂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਖਿਡਾਰੀ ਇਕੱਲੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਜਿਹਾ ਮਾਣ ਸਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਮਸਲਨ, ਪਿੰਡ ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੀਰ

ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਕੋਚ ਬਣਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਬੈਟਲਕਰੀਕ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ) ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ:

ਸਵਾਲ: ਪਿੰਡ ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਹਾਕੀ ਦਾ ਘਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਖਿਡਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਵਜ੍ਹਾ?

ਉਤਰ: ਅਸਲ ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ੌਕ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਵੇਲੇ ਹਾਕੀ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਮੁੱਲ ਪੈਂਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਐਸਟਰੋਟਰਫ ਵੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਖਾਨਾਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ।

ਸਵਾਲ: ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰੀ ਰਹੀ। ਅੱਠ ਓਲੰਪਿਕ ਅਤੇ ਇਕ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪ ਵੀ ਜਿੱਤਿਆ, ਪਰ ਅੱਜ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ?

ਉਤਰ: ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਮੈਡਲ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਹਾਕੀ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ, ਪਰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਟੀਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਰੇਲਵੇ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਕੋਲ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੜਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਹਰ ਟੀਮ ਕੋਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਚੋਟੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਹੁਣ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਹਾਂ, ਹੁਣ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਮਯਾਬੀ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਅਜੇ ਦੂਰ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਬਦਲਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਬਨਾਵਟੀ ਮੈਦਾਨ ਕਰਕੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ?

ਉਤਰ: ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲਾਓ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਹਰ ਖੇਡ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਫਟੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਕੇ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ,

ਐਸਟਰੋਟਰਫ ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜ਼ਰੂਰ ਆਈ ਹੈ। ਸੰਨ 1976 ਦੀ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਖੇਡ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਦਾਓ-ਪੇਚ ਆਦਿ। ਇਸ ਖੇਡ ਨੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਟਰਫਾਂ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਹੈ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਬਣ ਸਕੇ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਹੁਣ ਕੌਮੀ ਟੀਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਪਵੇਗਾ?

ਉਤਰ: ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ

ਹਰ ਜਿੱਤ ਤਾਂ ਸਕੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅੰਪਾਇਰਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਬਹੁਤ ਨੀਵਾਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਉਤਰ: ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅੰਪਾਇਰਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਾੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਹਾਕੀ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਫੈਕਟਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਅੰਪਾਇਰ ਵਧੀਆ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਹਾਕੀ ਮਿਆਰ ਵੀ ਅੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਉਣੇ ਚੰਗਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੌਮੀ ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅੰਪਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਟੀਮ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਅਤੇ 'ਬਾਲ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਮਗਰੋਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸੋ?

ਉਤਰ: ਉਹ ਹਾਕੀ ਦੇ ਬੰਮੂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੇਡਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਕਦੀ ਵੀ ਗੋਲਡ, ਸਿਲਵਰ ਜਾਂ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਗਮੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਚੰਗੇ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਉਹ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਫੀਟੀ ਲਾਉਣ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਦਰਖਤ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੀ ਉਖੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਵੱਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

ਸਵਾਲ: ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਜਰਬਾ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਉਤਰ: "ਵਿਨਿਗ ਟਾਰਗਿਟ" ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਜਰਬਾ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕੀ ਸ਼ੁਗਲ ਨੇ ਅਤੇ ਹਾਕੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਝਾਅ?

ਉਤਰ: ਮੈਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੁੜ ਸੱਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉੱਜ, ਕੌਮੀ ਖੇਡ ਹਾਕੀ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਥ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਕਿੱਕਟ ਨੇ ਨੰਬਰ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲਿਆਂ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ

ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ

ਫੋਨ: 269-267-9621

ਸਿੰਘ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਆਹਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਨਿਕਲੇ। ਮਾਲਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਣਕਿਆਂ ਦਾ ਅਣਮੁੱਲਾ ਮੋਤੀ ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਤੀ ਪਿੰਡ ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ "ਹਾਲ ਆਫ ਫੇਮ" ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਚਾਰਲਸਵਰਥ (ਆਸਟਰੇਲੀਆ), ਅਖ਼ਤਰ ਰਸੂਲ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ), ਪਾਲ ਲਿਟੀਜ਼ਨ (ਹਾਲੈਂਡ) ਅਤੇ ਟੇਲਰ (ਇੰਗਲੈਂਡ), ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜੁਬਾਨ 'ਤੇ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਨਿਖਰਵਾਂ ਖਿਡਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਮ 1947 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਦਿਆ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਹਾਕੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ 1966 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ 1968 ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਬਾਈਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਓਲੰਪਿਕ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲਈ, ਤੇ ਫਿਰ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ। ਤਿੰਨ ਓਲੰਪਿਕ 1968, 1972 ਤੇ 1976 ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸੰਸਾਰ ਹਾਕੀ ਕੱਪ-1971 ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ, 1973 ਐਮਸਟਰਡਮ ਅਤੇ 1975 ਕੁਆਲਾਲਾਮਪੁਰ ਖੇਡੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਪਤਾਨੀ ਹੇਠ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1970 ਅਤੇ 1974 ਤਹਿਰਾਨ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ।

ਅਜੀਤਪਾਲ "ਆਲ ਏਸ਼ੀਆ ਸਟਾਰ" ਟੀਮ ਦਾ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਸੰਨ 1970 ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1972 ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 1986 ਸਿਓਲ (ਕੋਰੀਆ) ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪ

ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਖੱਬੇ) ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ

ਸਾਡੇ ਦਾਓ-ਪੇਚ ਪੁਰਾਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣੀ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਾਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁਕਾਮ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੋਚਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਸਟਾਈਲ ਸਮਾਂ ਵਿਹਾ ਚੁਕਾ ਹੈ? ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਿਸ ਨੇ ਚਾਰ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪ ਜਿੱਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?

ਉਤਰ: ਏਸ਼ੀਆਈ ਸਟਾਈਲ ਪੁਰਾਣਾ ਨਹੀਂ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਖਿਡਾਰੀ ਅਡਜਸਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਉਪਰ ਮਾਸਟਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਾਲੈਂਡ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਟੀਮ ਨੂੰ ਸੁਰਖਿਆਤਮਕ ਦਾਓ-ਪੇਚ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਹਮਲਾਵਰ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਨਾਲੇ

ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਖਿਡਾਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਣ।

ਸਵਾਲ: ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਹਾਕੀ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦਾ ਖੇਡ ਉਪਰ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਐਚ. ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਉਤਰ: ਦੇਖੋ, ਜਿਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਲੀਵਾਰਸ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਕੀ ਉਮੀਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਲਾ? ਐਫ.ਆਈ.ਐਚ. ਤਾਂ ਉਹੀ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਇਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਜ਼ੋਰ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਾਕੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹਾਕੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਨਾ ਲਗਾਓ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ 'ਹਾਕੀ'

ਹੈ। ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕਾਮ ਤੱਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਫਿਲਮ 'ਲਗਾਨ' ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਗਰਾਉਂਡ ਰੂਟ' ਭਾਵ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਚੌਕੀਦਾਰ ਵਾਂਗ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਹਾਕੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਧੁੰਦਲਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਲਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਤਾਕਤ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਯੋਗ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣ ਜਾਂ ਨਾ ਨਿਕਲਣ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਰਿਲਾਇੰਸ, ਟਾਟਾ ਆਦਿ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਣਗਿਣਤ ਟਰਫਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਹਾਕੀ ਅਕੈਡਮੀ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਵੀ ਪੁੰਨ ਅਤੇ ਫਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਫਲਰਿਡਾ ਤੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਅਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ) ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਕਾਵਿ-ਸੰਸਾਰ

ਨਜ਼ਮ ਵਿਧਵਾ ਰੁੱਤ

ਇਹ ਰੁੱਤ ਕੋਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਿਆ ਜਨਮ, ਲੜਕਪਨ, ਜੋਬਨ। ਪਹਿਰਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਫਿਲਕ ਗਿਆ ਹੈ ਸੋਗ-ਵਿਗੁੱਤਾ ਤਨ-ਮਨ। ਚੁਭਨ ਜਿਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਡੰਗੇ ਪਲ-ਪਲ, ਛਿਨ-ਛਿਨ, ਦਿਨ-ਦਿਨ। ਕੈਸਾ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਧਾਤਾ ਕੀ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਜੀਵਨ? ਕੌਮੀ ਝੰਡਾ ਛਿੱਦਿਆ-ਛਿੱਦਿਆ ਕਿੱਥ ਗਾਈਏ ਜਨ-ਗਨ-ਮਨ...।

ਸਖੀਆਂ ਆਖਣ, ਸਾਵਣ ਆਇਆ ਮੋਰੀ ਲਾਇਆ ਰੁਣ-ਬੁਣ। ਅੱਖੀਆਂ ਆਖਣ, ਮੇਲਾ ਜੁੜਿਆ ਹੈ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਪੱਤਣ। ਸੁਰ ਸਾਖੀ ਹੈ ਸ਼ਬਦ ਸਲਾਮਤ

ਉਖਤੀ-ਉਖਤੀ ਸਰਗਮ। ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਬਹਾਰਾਂ ਆਈਆਂ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਮ। ਲੋਕੀਂ ਆਖਣ, ਵਕਤ ਹੈ ਹੁੰਦਾ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮਰਹਮ। ਵਕਤ ਨਾਲ ਪਰ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇ ਦਰਦ, ਦੁੱਖ, ਬਿਰਹਾ, ਗਮ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੈ 'ਕੱਲ੍ਹੀ ਜਿੰਦੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੈ ਆਲਮ। ਚੱਟਦਾ ਜਾਏ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੁਪਨੇ ਕਾਲ-ਕਲੂਟਾ ਮੌਸਮ!

ਨਵੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨਵੀਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਸੂਰਜ ਨਿੱਤ ਲੈ ਆਵੇ। ਨੂੰਰੀ ਨੁੱਕਰੇ ਬੈਠੀ ਜਿੰਦੂ ਕੀਕਣ ਭਰੇ ਕਲਾਵੇ। ਬੀਤੇ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਖਮ ਸਦੀਵੀ ਕੀਕਣ ਕੋਈ ਭੁਲਾਵੇ। ਜਦ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਉਗਿਓ ਸਾਕ ਪਲ-ਪਲ ਯਾਦ ਕਰਾਵੇ।

ਬਣ ਕੇ ਬਿਰਖ, ਨਾਸੂਰ ਵਕਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਉੱਗ ਆਵੇ।

ਬੱਚੀ, ਭੈਣ, ਪ੍ਰੇਮਣ, ਪਤਨੀ ਮਾਂ, ਦਾਦੀ ਜਾਂ ਨਾਨੀ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਔਰਤ ਸਿਰਫ ਜਨਾਨੀ। ਹਰ ਇਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਕਰਦੀ ਆਈ ਔਰਤ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ, ਕਿ ਬਦਲ ਸਕੀ ਨਾ ਇਹ ਫਿਤਰਤ ਇਨਸਾਨੀ। ਹਰ ਇਕ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਨੇ ਸਦਾ ਹੀ ਨਵੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ। ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਇਸ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਮਨ-ਮਾਨੀ।

ਇਕ ਪਤਨੀ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰੀ ਜੇ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਤਨੀ ਦੀ ਥਾਂ, ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਜੇ ਬਾਪ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਤੱਵ ਖੂਬ ਨਿਭਾਵੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਖਾਤਰ ਕਰੇ ਚਾਕਰੀ

ਆਪਣਾ-ਆਪ ਕੁਹਾਵੇ। ਨਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪਹਿਨੇ ਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਖਾਵੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੰਡੇ ਆਪੂੰ ਸੋਗ ਮਨਾਵੇ। ਮਰਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗ ਮਰ ਨਾ ਸਕੀ ਪਲ-ਪਲ ਮੌਤ ਹੰਢਾਵੇ। ਵਿਧਵਾ ਰੁੱਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਉਕੇ, ਕੁਝ ਹਾਵੇ।

ਹਰ ਇਕ ਸਾਹ ਜਿਉਂ ਅੰਤਿਮ ਹਿਚਕੀ ਪੈਰ-ਪੈਰ 'ਤੇ ਉਲਝਣ। ਕੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਕਲੀਆਂ ਦਾ ਭੋਲਪਣ। ਨਫਰਤ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਸੰਗ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਕਣ-ਕਣ। ਕੈਸਾ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਧਾਤਾ ਕੀ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਜੀਵਨ? ਕੌਮੀ ਝੰਡਾ ਛਿੱਦਿਆ-ਛਿੱਦਿਆ ਕਿੱਥ ਗਾਈਏ, ਜਨ-ਗਨ-ਮਨ...।

-ਤੇਜਿੰਦਰ ਕੌਰ
ਫੋਨ: 916-583-1623

ਕੀ ਮੈਂ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ...

(ਸਫਾ 28 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਲਾਫ ਧਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਮੰਤਰੀ-ਸੰਤਰੀ ਚੁੱਪ ਰਹੇ, ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਧੜਾ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਨੇ ਅੰਨਾ ਨੂੰ ਨਾਇਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਖੂਬ ਭੁਗਤਦੀ ਰਹੀ, ਉਥੇ 74 ਸਾਲਾ ਅੰਨਾ ਦੀ 79 ਸਾਲਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਨਿਉਂ ਜਾਣਾ ਤੇ ਸੱਤ ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਅੰਨਾ, ਜਿਹੜਾ ਮੰਦਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ, ਫੌਜ 'ਚੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਰਾਲੇਗਾਣ ਸਿੰਘੀ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ, ਦੀਆਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਗੱਲਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਨੇ।

ਗਲਬਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਦਿ ਲਾਈਵਜ਼ ਔਫ਼ ਅਦਰਜ਼'

ਰੂਸੇ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਜ਼ਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬੇੜੀਆਂ ਅਤੇ ਗਲਬਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸੁਫਲਿਆਂ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਲਬਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ। ਹੱਥ ਚਾਹੇ ਗਲਬਾ ਦਾ ਉੱਪਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਹਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਉਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਬੇ ਅਤੇ ਗਲਬੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾਉਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵੱਲ ਸਬੂਤੇ ਕਦਮੀ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਾਹਵਿਆਂ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਨਾਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨੇ ਬੰਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਖੁਸ਼ਕ ਮੌਸਮਾਂ ਦੇ ਵੇਗ 'ਚੋਂ ਬੰਦੇ ਦਾ ਆਪਾ ਤਲਾਸ਼ਦੀ ਜਰਮਨ ਫ਼ਿਲਮ 'ਦਿ ਲਾਈਵਜ਼ ਔਫ਼ ਅਦਰਜ਼' ਜੋ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਫਲੋਰੀਅਨ ਹੈਂਕਲ ਵਾਨ ਡੋਨਰਸਮਾਰਕ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਫ਼ਿਲਮ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨ ਦੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਪੁਲਿਸ 'ਸਟਾਸੀ' ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਕਵਾਸੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਚਲਾਏ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਬੇਪਰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਟਾਸੀ ਵਿਚ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਖੁਫ਼ੀਆ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਖਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕੁਝ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਖਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀਹ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਤਬਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਟਾਸੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਤੇ 'ਕਾਨੂੰਨੀ' ਦਖਲ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ 'ਜਾਇਜ਼' ਅਮਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਟਾਸੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਾਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹਿਕਮਾ ਸੀ।

ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਜਾਰਜ ਡਰੋਮੈਨ ਕਾਮਯਾਬ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ-ਪੱਖੀ ਨਾਟ-ਲੇਖਕ ਹੈ ਪਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਬਰੂਨੋ ਹੈਮਰ ਨੂੰ ਉਹਦੀ

ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਲੇਖਕ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਦਾ ਕੰਮ ਖੁਫ਼ੀਆ ਅਫ਼ਸਰ ਗਰੂਬਿਟਜ਼ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਗਰੂਬਿਟਜ਼, ਅਗਾਂਹ ਇਸ ਕੰਮ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਕੈਪਟਨ ਗੈਰਡ ਵੈਜ਼ਲਰ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਟਾਸੀ ਦੇ ਸਖ਼ਤ, ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ। ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਾਮ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਕਲ-ਪੁਰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਦੇਸ਼-ਭਗਤ ਅਤੇ

ਸਮਾਜਪੱਖੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਰੋਮੈਨ ਦੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਅੱਖ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਵੈਜ਼ਲਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕੋਲ ਚੁਗਲੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਖਿਆ-ਸੁਣਿਆ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵੈਜ਼ਲਰ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਵਜ੍ਹਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਬਰੂਨੋ ਹੈਮਰ, ਡਰੋਮੈਨ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਕਰਿਸਟਾ ਉੱਤੇ ਆਸ਼ਕ ਹੈ। ਡਰੋਮੈਨ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ

ਉਹ ਸਟਾਸੀ ਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਗਰੂਬਿਟਜ਼ ਲਈ ਇਹ ਤਰੱਕੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਵੈਜ਼ਲਰ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਰੋਮੈਨ ਅਤੇ ਕਰਿਸਟਾ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਨਫ਼ੀਸ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਮਨੁੱਖ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ, ਵੈਜ਼ਲਰ ਮੋਹ-ਪਿਆਰ, ਸੈਕਸ, ਸੰਗੀਤ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਲਕ-ਵਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਸੱਕ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਬੰਦਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਆਪਾ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਤੰਦ ਡਰੋਮੈਨ ਤੇ ਕਰਿਸਟਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹਦੀ ਬੰਦੇ ਵਜੋਂ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਵੇਸਵਾ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਰੈਖਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੱਚ ਲਿਖਣਾ ਲੇਖਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਲਕ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜੀ ਸਰਕਾਰ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀ, ਕਿਰਦਾਰਕੁਸ਼ੀ, ਜੇਲ੍ਹ ਅਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਬਰ-ਸੁਰਾਂ 'ਤੇ ਬੋਧੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਨ 1977 ਵਿਚ ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ 'ਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਦਰਜਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਕੜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾ ਜੁੜਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੂਬੇ ਦਾ ਉਪ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਉਤੀਸਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਭੁੱਖਮਾਰੀ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਸਦਕਾ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਤੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀਆਂ।

ਮੁਲਕ ਦੀ ਕੁਲ ਵਸੋਂ ਦੇ ਅੱਠਤਰ ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਚੇਤਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਚੁੱਪ ਵੱਟਣਾਂ, ਮਰਨਾ ਜਾਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਸੁਫਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀਯਾਫ਼ਤਾ ਲੇਖਕ ਜੈਰਸਕਾ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਡਰੋਮੈਨ ਲਈ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ। ਦੁਖੀ ਡਰੋਮੈਨ ਪਿਆਨੋ ਉੱਤੇ ਬੀਬੇਵਨ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਿੰਫਨੀ 'ਅਪੈਸਨਤਾ' ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੈਨਿਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਉਹ ਕਰਿਸਟਾ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਲੈਨਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਸਿੰਫਨੀ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।" ਲੇਖਕ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇ, ਕੀ ਉਹ ਆਦਮੀ ਬੁਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?" ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੈਜ਼ਲਰ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਮੁੜ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਸੂਸੀ ਵਰਗੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਿੱਦਤ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਾਸ ਨੇ ਕਦੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੁਜਾਤ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਦੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਜੰਮ ਕੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ? ਮਨੁੱਖੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਟੁਣਕਦਾ ਹਕੂਮਤੀ ਡੰਡਾ ਗੁਨਾਹ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਨਾਬਰੀ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਬੀਜ ਇਸੇ ਅਹਿਸਾਸ ਵਿਚੋਂ ਜੜ੍ਹ ਫੜਦੇ ਹਨ। ਡਰੋਮੈਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਜ਼ਲਰ, ਡਰੋਮੈਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਅੱਗੇ ਨਸ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਸਪੀਗਲ' ਵਿਚ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੈਜ਼ਲਰ ਸੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਏ ਡਰੋਮੈਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀਵਾਹ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਜਾਤ ਦੇ ਹੱਥ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ
ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ
ਫੋਨ: +91 97799 34747

ਲੰਮੇ ਸਨ। ਵਾਧੂ ਕੰਨਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਿਸਟਾ ਦੀ ਅਣਿਆਈਂ ਮੌਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੈਜ਼ਲਰ ਸਬੂਤ ਲੁਕਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕਰਿਸਟਾ ਦੀ ਮੌਤ ਕਰਕੇ ਡਰੋਮੈਨ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਜ਼ਲਰ ਦੀ ਬਦਲੀ ਡਾਕ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਖਿੜਕੀ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਦਮ-ਘੋਟੂ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਖ਼ਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ ਸੋਵੀਅਤ-ਸੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਮਰਾਜੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਸਟਾਸੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਜੱਥੇਬੰਦਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਛੂਹੀਆਂ ਹਨ। 'ਸਮਾਜਵਾਦੀ' ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗਲਬਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਟਾਸੀ ਜਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਸੁਰ ਨੀਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਬੰਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਸੂਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਬਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਰਚਾਇਆ ਸੰਵਾਦ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੁਜਾਤ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਰੈਖਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ "ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਜੰਗਲ ਫੁੱਜੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੇ।"

ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ

ਨੈਓਮੀ ਕਲੇਨ ਦੀ ਬੇਜੋੜ ਕਿਰਤ 'ਦਿ ਸੌਕ ਡੌਕਟਰਾਈਨ': ਦਿ ਰਾਈਜ਼ ਔਫ਼ ਡਿਜ਼ਾਸਟਰ ਕੈਪੀਟਲਿਜ਼ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ 'ਸਦਮਾ ਸਿਧਾਂਤ': ਤਬਾਹੀਪਸੰਦ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਉਭਾਰ ਛਪਣਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪੰਨਭਾਗ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਨੈਓਮੀ ਕਲੇਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਬੋਧਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਲੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਦਮੇ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਤਰਕਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਾਝੇ ਨੀਤੀ-ਸੂਤਰ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਦਮਾ ਸਿਧਾਂਤ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਸੁਪਰ-ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮੈਗਾ-ਤਬਾਹੀਆਂ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨੈਓਮੀ ਕਲੇਨ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਖ਼ੀਸ਼ਿਜ਼ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਦਮਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਕੀਤੇ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਬੇਲਗਾਮ ਮੰਡੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ 'ਤਬਾਹੀਪਸੰਦ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ' ਹੈ। ਇਸ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ-ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟਾਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ, ਜੰਗਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਬੋਧਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਕੀਕੀ ਆਰਥਕ ਸੰਕਟ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਹਾਦ ਦਾ ਆਗੂ ਅਮਰੀਕਾ, ਉੱਥੇ ਜਾਅਲੀ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ਕ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਲੇਨ ਸਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜੰਗਾਂ, ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ, ਰਾਜ-ਪਲਾਟਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪ-ਧਾਪੀ ਮਰੀ ਹੁੰਦੀ

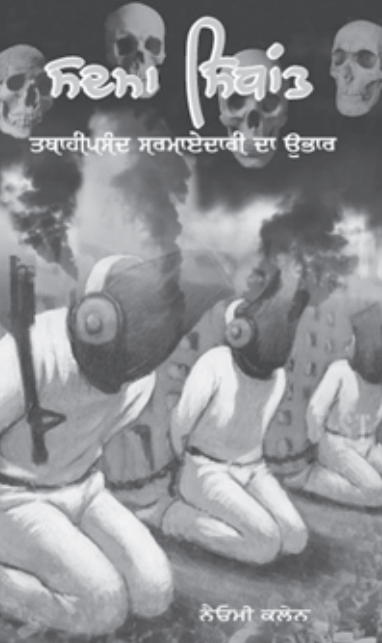
ਨੈਓਮੀ ਕਲੇਨ ਦੀ ਬੇਜੋੜ ਕਿਰਤ 'ਸਦਮਾ ਸਿਧਾਂਤ'

ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸਕਤੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਨੋਕਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਦਮੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੰਜ ਪਹਿਲੇ ਸਦਮੇ ਰਾਹੀਂ ਬਣੀ ਵਿਆਪਕ ਖੋਫ਼ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਖਲਬਲੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਸਦਮਾ ਇਲਾਜ ਬੋਧ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤ ਖਤਰੇ ਮੂੰਹ ਆਏ ਦੇਖਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਦਮਾ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ, ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਦਮੇ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਤਸੀਹਿਆਂ ਅਤੇ ਜਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੀਜਾ ਸਦਮਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਰਾਕ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੱਕੀ ਤੇ ਧਾੜਵੀ ਜੰਗ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਸਿਖਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।

'ਤਬਾਹੀਪਸੰਦ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨੈਓਮੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਮੈਕਗਿਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਤਸੀਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਰਵਾਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਬਿੰਦੂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਚਿਲੀ, ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ, ਬੋਲੀਵੀਆ, ਉਰੂਗੁਏ, ਪੋਲੈਂਡ, ਰੂਸ, ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ, ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ, ਥਾਈਲੈਂਡ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਇਰਾਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਅਤੇ ਤੱਥਪੂਰਨ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਦਮਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਨੈਓਮੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਫਰਾਂਸਿਸ ਫੁਕੂਯਾਮਾ ਦੇ 'ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅੰਤ' ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਜਹਾਦ ਦੀ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿਰਜੀ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਿਥ ਦੇ ਬਖੀਏ ਉਧੇੜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਜਿੱਤ ਤਾਕਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ

ਆਲਮੀ ਫ਼ਤਹਿ ਜਮਹੂਰੀ ਅਮਲ ਰਾਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ 'ਸਦਮਾ ਸਿਧਾਂਤ' ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਆਪੋ ਵਿਚ ਬੇਮੇਲ ਵਰਤਾਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦਾ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਸਾ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ

ਨੈਓਮੀ ਕਲੇਨ ਦੀ ਕਿਰਤ 'ਦਿ ਸੌਕ ਡੌਕਟਰਾਈਨ' ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ 'ਸਦਮਾ ਸਿਧਾਂਤ' ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਦੀਆਂ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਕਟਾਂ, ਆਫ਼ਤਾਂ, ਜੰਗਾਂ, ਤਬਾਹੀਆਂ ਦਾ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨੈਓਮੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਏਜੰਡੇ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਫਿਰ ਹੀ ਵਫ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਉਹ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਝੌਤਾਰਹਿਤ ਜੱਦੋਜਹਿਦ 'ਤੇ ਡਟੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਗ਼ਦਾਰੀ ਭਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸਰਾਪੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੋਲੈਂਡ ਦੀ ਸੋਲੀਡੈਰਿਟੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਦੀ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਉੱਝ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 'ਤਬਾਹੀਪਸੰਦ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ' ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਇੰਨੀ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਨੁੱਕਦਾਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ/ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮਾਡਲ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਹ ਮਾਡਲ ਜਿਹੜਾ ਅਵਾਮ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾੜਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਬਾਇਸ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 'ਗ੍ਰੀਨ ਹਿੱਟ' ਵਰਗੀਆਂ ਲੋਕ-ਮਾਰੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੱਕ ਜਾ ਅੱਪੜਿਆ ਹੈ। ਪੜਾ ਨਹੀਂ, ਨੈਓਮੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਛੁੱਟ ਗਈ ਹੈ!

ਨੈਓਮੀ ਕਲੇਨ ਭਾਵੇਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਖਾਸ ਵੰਨਗੀ 'ਤਬਾਹੀਪਸੰਦ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ' ਨੂੰ ਹੀ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿੱਸੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਕੀਨਜ਼ਵਾਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾ ਮਾਡਲ ਦੀ ਮੁਦੱਈ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਲਾਜ਼ਵਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਹੈ। ਇਸੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਉਹ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ, ਕਿਊਬਾ ਅਤੇ ਬੋਲੀਵੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੱਠ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ 'ਅਲਬਾ' ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਨਵ-

ਉਦਾਰਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਦੇ ਦਰੁਸਤ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਕਿਤਾਬ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਗਤੀ-ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਠੋਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਕੋਲ ਅਰੁੱਧਤੀ 'ਨੈਓਮੀ ਕਲੇਨ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਜੁਰਅਤਮੰਦ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨੂੰ ਬਿਆਨਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਗੁਪਤ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ 'ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੜ੍ਹੋ

ਨੈਓਮੀ ਕਲੇਨ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ।" ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੋਚ ਦੀ ਇਕ ਲੜੀ ਇਹ ਵੀ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਕਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ! ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਵਰ੍ਹੇ ਮੇਲਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਹੀ ਬੌਧਿਕ ਬੁਲੰਦੀ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ' ਦੇ ਖੋਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਅਗਾਂਹ ਤੱਕ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾਲ ਹੁਣ ਸੌਰੇਗਾ ਵੀ ਕੀ? ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ 30 ਜੁਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੀਤੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ 'ਬਾਬਾ ਬੂਝਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬੰਗਾ' ਰਾਹੀਂ ਵਧੀਆ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਘਿਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਸੱਚ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਮ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਆਰਕਸ਼ਣ' ਰਿਲੀਜ਼ ਮੌਕੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਲਿਤ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਤੇ ਸੈਫ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਇਕ ਦਲਿਤ ਦੀ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਲਿਤ ਗਰੁੱਪ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਬਗੈਰ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੇਖ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਮੌਕੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਹੋਈ ਪਰ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਦਲਿਤ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖੀ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਸੁਆਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਫਸਣ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। 'ਆਰਕਸ਼ਣ' ਫਿਲਮ ਰੁਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਰੀਵਿਊ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ। ਲੰਬੇ-ਲੰਬੇ

ਹਨ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਉਹ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਈਸ਼ਾ ਨੇ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ

ਫਿਲਮ ਆਰਕਸ਼ਣ 'ਚ ਅਮਿਤਾਭ

ਸਟੋਰੀ: ਅਸਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ, ਫਿਲਮ ਨੀਰਜ ਗਰੋਵਰ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਰੀਆ ਸੁਸਈਰਾਜ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਤਰ ਜੇਰੋਮ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਏ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਪਿਤ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮਾਰੀਆ ਨੇ ਵੈਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਨਾਂਗ ਨਾ ਕਰਦੇ। 'ਹੀਰੋਇਨ' ਫਿਲਮ ਲਈ ਮਧੁਰ ਭੰਡਾਰਕਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਸਾਈਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰੁਝੇਵੇਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਸਾਈਨ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਬੱਚਨ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉੱਝ ਵੀ ਕਰੀਨਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਵਿਚਲੇ ਕੁਝ ਬੋਲਡ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ 'ਕੇਨਜ਼' ਵਿਚ ਲਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਦੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਆਈ। ਮਧੁਰ ਭੰਡਾਰਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਹ ਪਿਆਰਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰੋਕਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਕੋਲ

ਦੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮੁੰਬਈ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਈਸ਼ਾ ਕੋਪੀਕਰ ਨੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੇ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਦੇ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ।

ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰਾ. ਵਨ' ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਆਸਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰੋਬੋਟ' ਨਾਲ ਰਲਦੀ-ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਰਜਨੀਕਾਂਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਹ ਫਿਲਮ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਦੁਖੀ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜੁਨ ਰਾਮਪਾਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਇਕ ਗੀਤ ਵੀ ਲੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਅਨੁਭਵ ਸਿਨ੍ਹਾ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਯਪ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਹੋਵੇ ਜੋ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਫਸੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ 'ਦੈਟ ਗਰਲ ਇਨ ਯੈਲੋ ਬੂਟਸ' ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕਲਕੀ ਨੂੰ ਹੀਰੋਇਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਰਾਗ ਭਾਰਤੀ ਵਿਤਰਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਦੁਖੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸਿਤਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਮੁਰਖ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਛੋਟੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਭਾਰਤੀ ਵਿਤਰਕ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਸਕਣ। ਨਾਟ ਏ ਲਵ

'ਸ਼ਬਰੀ' ਦੇ ਪੋਸਟਰ 'ਚ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਈਸ਼ਾ ਕੋਪੀਕਰ ਨਾਇਕਾ।

ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਣ ਦੇ ਪਰ ਦੇ ਹਫਤਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮਧੁਰ ਭੰਡਾਰਕਰ ਨੇ ਇਹ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਦੇ ਹੱਥ ਜਾ ਫੜਾਈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹੀ ਕਰੇਗੀ ਫਿਲਮ।

ਫਿਲਮ 'ਨਾਟ ਏ ਲਵ ਸਟੋਰੀ' ਵਿਚ ਮਾਹੀ ਗਿੱਲ।

ਅਕਾਉ ਡਾਇਲਾਗਜ਼ ਨੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪੀਡ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਈਸ਼ਾ ਕੋਪੀਕਰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ਬਰੀ' ਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਏ

ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦਾ ਮਾੜਾ ਦੌਰ

ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾ ਮਿਲੇਗੀ ਦੁਬਾਰਾ' ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੁਹਾਈ ਪਾਈ ਸੀ ਪਰ ਜੋਇਆ ਅਖਤਰ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸਪੇਨ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ 'ਚ ਆਖਿਰ ਕੀ ਖਾਸੀਅਤ ਸੀ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਪੇਨ ਦੇ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨਗੀ 'ਚ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੀ ਦੀਦੀ ਈਸ਼ਾ ਬੇਲਾ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਕੈਰੀਅਰ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੋਕਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਪਾ ਰਹੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦਾ ਅੱਧਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ 'ਚ ਤੇ ਅੱਧਾ ਈਸ਼ਾ ਬੇਲਾ 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਅੱਧੀ-ਅੱਧੀ ਵੰਡੀ ਗਈ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਦੀਦੀ ਈਸ਼ਾ ਬੇਲਾ ਲਈ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਨਿਰਮਾਤਰੀ ਬਣਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਹ ਆਖ ਬੈਠੀ ਕਿ 'ਆਈਟਮ ਗਰਲ' ਲਈ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਲਮ ਐਵਾਰਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ' ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ।

ਹੁਣ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰੀ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਕੇ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਹਤੋਂ ਉਹ ਕੌਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਗੱਲ ਕਰ ਬੈਠੀ। ਇਕ ਗੱਲ ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਚਹੇਤੇ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ 'ਏਕ ਥਾ ਟਾਈਗਰ' ਫਿਲਮ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਖਾਨ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ 'ਚ ਯਾਨੀ ਲੁਕਸ 'ਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ।

ਅਮੀਸ਼ਾ ਪਟੇਲ ਦਾ ਆਤਮ-ਮੰਥਨ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅਮੀਸ਼ਾ ਪਟੇਲ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਹੋਰ ਚੱਕਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਆਤਮ-ਮੰਥਨ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਫਿਰ ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਦੌੜ ਪਈ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਟੂ ਸਟਾਰ' ਨੇ ਅਮੀਸ਼ਾ ਦੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਅਮੀਸ਼ਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਾਮੇਡੀ ਵਾਲੀ ਪਰ ਅਰਥ-ਭਰਪੂਰ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਏਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਸਲਮ ਨੂੰ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਟੂ ਸਟਾਰ, ਫਿਲਮ ਨੇ ਅਮੀਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੀਹ-ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅਭਿਨੈ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਅਮੀਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਭਿਨੇਤਾ ਸੁਰੇਸ਼ ਮੈਨਨ ਤੇ ਸਤੀਸ਼ ਕੋਸ਼ਿਕ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਪਲ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਵੀ ਆਇਆ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ 'ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਟੂ ਸਟਾਰ' ਫਿਲਮ 'ਚ ਹਨ।

ਅਮੀਸ਼ਾ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨਾ ਉਠਾਉਣੀ ਪਵੇ। ਅਜੇ ਚੰਡੋਕ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ 'ਚ 'ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਟੂ ਸਟਾਰ' ਫਿਲਮ 'ਚ ਨਿਭਾਈ ਸੋਨੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਸ ਨੂੰ 'ਦਾ ਗਰੇਟ ਗੈਂਬਲਰ' ਦੀ ਜੀਨਤ ਅਮਾਨ ਵਰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਅਮੀਸ਼ਾ ਸਨਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਸਾਜਿਦ ਵਾਜਿਦ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਬਹੁਤ ਸੁਣਦੀ ਹੈ।

ਅਮੀਸ਼ਾ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨਾ ਉਠਾਉਣੀ ਪਵੇ। ਅਜੇ ਚੰਡੋਕ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ 'ਚ 'ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਟੂ ਸਟਾਰ' ਫਿਲਮ 'ਚ ਨਿਭਾਈ ਸੋਨੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਸ ਨੂੰ 'ਦਾ ਗਰੇਟ ਗੈਂਬਲਰ' ਦੀ ਜੀਨਤ ਅਮਾਨ ਵਰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਅਮੀਸ਼ਾ ਸਨਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਸਾਜਿਦ ਵਾਜਿਦ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਬਹੁਤ ਸੁਣਦੀ ਹੈ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਤੋਰਨ ਵਾਲਾ ਜਤਿੰਦਰ

ਤਕਰੀਬਨ ਸਵਾ ਦੋ ਸੌ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚੋਂ 182 ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਾਇਕ ਰਹੇ ਜਤਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਵਿਆਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਸਮਝ ਨਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਾ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਜਿਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸ਼ੰਮੀ ਕਪੂਰ 'ਯਾਹੂ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਉਂਦੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਹੀਰੋਇਨ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਜਤਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਡਾਂਸਿੰਗ ਸਟਾਈਲ ਈਜਾਦ ਕੀਤਾ।

ਜਤਿੰਦਰ ਨੇ ਏਅਰ ਹੋਸਟੈਸ ਸ਼ੋਭਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਭਿਨੇਤਾ ਬੇਟੇ ਤੁਸ਼ਾਰ ਕਪੂਰ ਤੇ ਟੀ. ਵੀ. ਲਤੀਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਬੇਟੀ ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਜਤਿੰਦਰ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਫਿਟ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੱਤ ਅਪਰੈਲ, 1942 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਜਤਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਤਿੰਦਰ ਦੀ ਕੰਮ ਦੇ

ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਨ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਸਰਮਪਣ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਕਾਇਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਤਿੰਦਰ ਦੀਆਂ 'ਅਪਨਾ ਬਨਾ ਲੋ', 'ਅਪਨਾਪਨ', 'ਆਸ਼ਾ', 'ਭਾਈ ਹੋ ਤੋਂ ਐਸਾ', 'ਬਿਦਾਈ', 'ਕਾਰਵਾਂ', 'ਧਰਮਵੀਰ', 'ਦੋ ਭਾਈ', 'ਏਕ ਹੀ ਰਾਸਤਾ', 'ਫਰਜ਼', 'ਗਹਿਰੀ ਚਾਲ', 'ਹਿੰਮਤਵਾਲਾ', 'ਹਮਜੋਲੀ', 'ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਨ', 'ਜੈਸੇ ਕੋ ਤੈਸਾ', 'ਜੀਨੋ ਕੀ ਰਾਹ', 'ਜਿਗਰੀ ਦੋਸਤ', 'ਜੁਦਾਈ', 'ਜਸਟਿਸ ਚੌਧਰੀ', 'ਕਨਪੁਤਲੀ', 'ਖਾਨਦਾਨ', 'ਖਿਲੋਨਾ', 'ਖੁਦਗਰਜ਼', 'ਖੁਸ਼ਬੂ', 'ਕਿਨਾਰਾ', 'ਮਾਂਗ ਭਰੋ ਸੱਜਨਾ', 'ਮੇਰੇ ਹਜ਼ੂਰ', 'ਨਾਗਿਨ', 'ਪਰਿਚੈ', 'ਸ਼ਾਰਧਾ', 'ਸੁਹਾਗਰਾਤ', 'ਵਾਰਿਸ', 'ਨਵਰੰਗ', 'ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਪੱਥਰੋਂ ਨੇ', 'ਸਿਹਰਾ' ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਜਤਿੰਦਰ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰੀਤਤਾ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਹੀਰੋ ਬਣ ਕੇ ਸੜਕ ਦੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲੀ 'ਜਿਗਰੀ ਦੋਸਤ', 'ਹਮਜੋਲੀ' ਤੇ 'ਕਾਰਵਾਂ' ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਅਕਸ ਬਾਖੂਬੀ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਬੀ. ਐਸ. ਸੀ. ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਤਿੰਦਰ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਅਵਾਰਾਗਰਦੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਟੂਡੀਓ-ਦਰ-ਸਟੂਡੀਓ ਜਾ-ਜਾ ਕੇ ਸਟੂਡੀਓ ਲਈ ਬਣਾਉਣੀ ਗਹਿਣੇ ਸਪਲਾਈ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਤਿੰਦਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਰਵੀ ਕਪੂਰ ਉਰਫ

ਜਤਿੰਦਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਕਲੀ ਗਹਿਣੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਨਕਲੀ ਗਹਿਣੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਸਮੇਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਗਰੀਬ ਬਸਤੀ ਦੀ ਇਕ ਚਾਲ ਵਿਚ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ।

ਗੁਰੂਦੱਤ ਦੀ 'ਆਰਪਾਰ' ਦੇਖ ਕੇ ਜਤਿੰਦਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਐਕਟਰ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਗੀ। ਉਹ ਘਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਤਿੰਦਰ ਦੇ ਅੰਕਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਛੋਕਰੇ ਦਾ ਕਾਲਿਆਣ ਕਰੋ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਫਿਲਮ 'ਸਿਹਰਾ' ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰੋਲ ਜਤਿੰਦਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ 'ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਪੱਥਰੋਂ ਨੇ' ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੱਚਣ ਦਾ ਰੋਲ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਦੀ

ਫਿਲਮੀ ਗੱਡੀ ਚਲ ਪਈ। ਜਤਿੰਦਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ 'ਖੁਸ਼ਬੂ', 'ਪਰਿਚੈ', 'ਕਿਨਾਰਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਵਾਈ। ਜਤਿੰਦਰ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਾਇਕ ਬਣੇ। ਕਈ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਜਤਿੰਦਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਰਾਜ ਕਮਲ ਕਲਾ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੇ ਫਿਲਮਕਾਰ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਰਾਜਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮ 'ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਪੱਥਰੋਂ ਨੇ' (1964) ਵਿਚ ਨਾਇਕ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜੇਮਸ ਬਾਂਡ ਸਟਾਈਲ ਵਿਚ ਐਕਸ਼ਨ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਵੀ ਨਗਾਈਚ ਨੇ ਜਤਿੰਦਰ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਫਰਜ਼' (1967) ਵਿਚ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਉਤਰ ਤੱਕ ਤੇ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਤੱਕ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ। 'ਫਰਜ਼' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜਤਿੰਦਰ ਨੇ ਗਾਣਾ ਗਾਇਆ ਸੀ, 'ਮਸਤ ਬਹਾਰੋਂ ਕਾ ਮੈਂ ਆਸ਼ਿਕ' ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਜਤਿੰਦਰ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਬਬੀਤਾ ਤੇ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਸੀ।

3 Months of FREE Cricket

with your favorite Punjabi Pack

Hurry, before this offer ends!

Not only you will get to watch your favorite Punjabi channels, you will also get Cricket Pack featuring Ten Cricket, Willow TV and Neo Cricket FREE for 3 months when you subscribe to the Punjabi Pack.

Don't miss the top-notch cricket action!

- England vs. India on Willow Cricket
- Australia vs. Sri Lanka on Ten Cricket
- England vs. India and West Indies vs. India coming this fall on Neo Cricket.

Call 1-888-242-2276 to sign up for DISH today.

No equipment to buy

Free Standard Professional Installation in up to 6 rooms.

Free DVR Upgrade (\$6.00/mo. DVR Service fee applies)

Free Activation

Over 120 top channels including Disney for \$29.99/mo. for 12 months
(reg. price \$44.99/mo.)

Offer requires a 24-month Agreement.

Punjabi Pack

\$24.99/mo.

gPunjab

JUS one

JUS

PTC PUNJABI

punjjabi TV

Learn More

Visit www.FreeCricketOnDISH.com for more information.

Use your QR App to take a picture of this bar code

Call 1-888-242-2276

Requires additional \$10/mo International Basic package or any America's Top package.
Cricket Pack free for 3 months: customer must activate qualifying DISH Network service between 8/19/11 and 10/06/11 and subscribe to a Punjabi Pack. Must maintain Punjabi Pack for 3-month period to continue to receive Cricket Pack.
Digital Home Advantage plan requires 24-month agreement and credit qualification. Cancellation fee of \$17.50/month remaining applies if service is terminated before end of agreement. American programming credits apply during first 12 months. \$10/mo HD add-on fee waived for life of current account; requires 24-month agreement, continuous enrollment in AutoPay with Paperless Billing. Standard Professional Installation only. All equipment is leased and must be returned to DISH Network upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Limit 6 leased tuners per account; upfront and monthly fees may apply based on type and number of receivers. HD programming requires HD television. Prices, packages and programming subject to change without notice. Offer available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. Additional restrictions may apply. Offer ends 1/31/12.
© 2011, DISH Network L.L.C. All rights reserved.

